

BRÂNCOVENEANU

DUNAREA DE JOS

CONSIGLIUL JUDETULUI GALATI • CENTRUL CULTURAL DUNAREA DE JOS

Nr. 149
2014
Iulie

Suflet către Suflet!

La Dunăre de Sânziene

În timp de vară, în satul românesc de altădată obiceiurile și sărbătorile de peste an erau celebrate cu mare fast și bucurie. Oamenii se pregăteau din timp cu seriozitate pentru lucru bine întocmit. Gospodarii dereticau prin casă și curte, își pregăteau cu mare grijă hainele de sărbătoare, cine avea iar cine nu, le primenea pe cele de zi cu zi. Părinții cumpărau copiilor jucării la bâlcui ridicat în centrul satului iar meșterii confectionau din timpul iernii jucările din lut ars sau lemn spre deliciul Tânçilor care nu aveau prea multe alternative.

Îmbinarea între obiceiul tradițional și viziunea contemporană asupra momentelor cotidiene din viața satului a fost redată de grupurile participante la reconstituirea obiceiurilor de vară și supusă atenției publicului spectator în cadrul proiectului "La Dunăre de Sânziene", derulat în data de 24.06.2014 în cadrul natural al Muzeului Satului "Petru Caraman" din Pădurea Gârboavele.

Grupurile folclorice din Braniștea, Piscu, Cuza-Vodă și Odaia-Manolache din Vâňători au exemplificat desfășurarea "Paparudei", confectionarea "Caloianului" dar și jocul "Drăgaicei" într-un perfect dialog între generații, semn că tradiția nu se pierde, dar și într-o îmbinare a tradiționalului cu elemente contemporane.

Laura Elisabeta Panaitescu

Vacanța Mare pe portativ

Anul școlar 2013-2014, unul plin de emoții și bucurii, s-a încheiat în ziua de 18 iunie printr-un concert intitulat „Vacanța Mare pe portativ”, la care au participat elevii tuturor anilor de curs. Un alt concert a avut loc a doua zi, acesta fiind al absolvenților clasei de pian a profesoarei Capră Angelica.

Doamna profesor, trăgând linie și contabilizând, după cum a declarat, a obținut, prin elevii domniei sale, la concursurile naționale, 18 premii și 3 mențiuni la Pitești, Brăila, Brașov, Focșani și Galați.

Merituoșii premianți sunt: Laura Păvălașc, Crina Bohorodiță, Bianca Brădeanu, Daria Condriuc, Teodor Lungu, Rareș Boghean, Denisa Daczo, Daria Hărăbor și Delia Hristea.

Doamna profesor dorește să le mulțumească în mod special acestora, dar și celorlalți cursanți, și îi așteaptă în anul următor cu noi provocări! (A.G.S.)

Ceata lui Pițigoi

ECOURI LA... FESTIVAL

A mai trecut un an, și un festival, cel de-al XIII-lea al binecunoscutului eveniment "Ceata lui Pițigoi", amplă și prestigioasă manifestare, un "festival la care copiii vin cu mare încredere, un festival foarte bine organizat de mulți ani, cu ecouri extraordinare în toată țara, cu un juriu foarte bine ales, echilibrat, în componență căruia regăsim interpreți și compozitori deopotrivă și care, a oferit concurenților notele meritate, conform interpretării oferite de solistul aflat în competiție" aşa cum ne-a declarat președintele juriului, compozitorul **Viorel Gavrilă**.

Și fiindcă am amintit de juriu o să facem o scurtă prezentare a componenței acestuia și impresiilor finale ale fiecăruiu în parte :

Stela Enache - un artist complet, o interpretă de mare valoare a muzicii românești care, prin stilul său interpretativ a știut să pună în valoare atât piesele compozitorilor și cele ale textierilor români, multe dintre cântecele sale devenind slagăre și apoi hituri peste ani. Cu muzicalitatea vocii domniei sale a reușit să cucerească auditoriul, indiferent de vârstă acestuia.

Despre festival are doar cuvinte de laudă "avem potențial din punct de vedere al copiilor și profesorilor foarte mare, mi se umple sufletul de bucurie când îi văd că se ocupă de muzică și nu stau numai în fața calculatoarelor", însă despre repertoriul abordat de concurenții la acest festival are o recomandare "...adică, atât părinții cât și profesorii ar trebui să știe că noi trebuie să predăm stațeta unor copii care să poată duce muzica românească mai departe. Nu am nimic împotriva repertoriului internațional dar, acești copii ar trebui să cânte în limba lor. Trebuie să înțeleagă ce cântă. Eu nu pot să văd fetițe îmbrăcate în negru și suferind pe scenă la vârste fragede, pentru că astfel nu știu ce o să înțeleagă ei mai târziu din viață. Noi trebuie să-i creștem frumos, să le dăm aripi să viseze, să știe ce înseamnă o prietenie, pentru ca mai târziu să știe ce înseamnă dragoste, ori dacă suferim de la 10 ani, la ce să ne mai așteptăm? Noi nu vrem să-i facem pe copiii noștri niște imitatori ai altora, noi vrem să creștem niște copii sănătoși în primul rând la minte și la suflet și să ne reprezinte ca

Juriul Festivalului

Recital Hristo Paskalev - Pașcal din Bulgaria

Fotografii de Nicolaie Sburlan

nație. Noi suntem totuși români și trebuie să ținem la cultura noastră.". În asentimentul d-nei Stela Enache este și solista **Silvia Dumitrescu** "ar trebui ca fiecare copil să-și aleagă un repertoriu special și original, să nu se mai repete piesele, să nu mai fim nevoiți să ascultăm aceleași piese la fiecare festival. Se cunoaște că sunt 10-15 piese care se cântă la toate festivalurile. Mi-ar plăcea ca acești copii să se intereseze mai mult sau profesorii lor, de repertoriu, pentru că sunt foarte multe piese și foarte bune și, să nu uite că în primul rând un copil român trebuie întâi să cânte foarte bine în limba română și când ajunge la un anumit nivel poate trece și la repertoriul internațional, dar nu este obligatoriu și nu orice pentru că, nu întotdeauna textul se potrivește cu vârsta copilului. Cântând în limba maternă, noi ne dăm seama și de dicția copilului, care este foarte importantă.". Chiar

Agenda Centrului Cultural

dacă scena a reprezentat un loc de joacă pentru Silvia Dumitrescu, ea a privit întotdeauna cu profesionalism arta interpretării muzicale. A urmat întâi cursuri muzicale la clasa regretei Mihaela Runceanu, pentru ca ulterior să ia lecții de jazz la Conservator și chiar să-și compună anumite piese. A venit la acest festival prima oară cu Marius Teicu, iar acum este în căutarea vocilor care se pot remarcă pentru viitor. Este plăcut impresionată și încurajează tinerii interpreți care se îndreaptă către jazz și stilul de cafe-concert pentru că "sunt foarte puțini copii care adoptă această manieră interpretativă, pentru că se știe că este cea mai grea. Pe lângă faptul că trebuie să redea o linie melodică, trebuie să cunoască și să săpânească și arta improvizăției. Sunt bucuroasă atunci când concurrentul/interpretul are personalitate, atitudine scenică și cucerește publicul, pentru că important este să transmiți acea emoție către sală, iar oamenii să te aplaude, să fie bucuroși și fericiți că se simt extraordinar atunci când te ascultă.". Pentru viitor are în plan ca împreună cu compozitorii Viorel Gavrilă și Mihai Alexandru să producă un nou imn al festivalului care să conțină această temă foarte cunoscută din

PALMARES

La cea de-a XIII-a ediție a festivalului au participat 54 de tineri din România, Republica Moldova și Bulgaria distribuiți în patru grupe de vîrstă care au obținut următoarele distincții:

Trofeul Festivalului: Doru Ciutacu - Brăila

Grupa 6-8 ani: **Premiul I** - Alexandru Diaconu - Galați, **Premiul II** - Alexandra Ciobotaru - Galați, **Premiul III** - Ștefania Iustina Custură - Bacău, **Mențiuni** - Diana Miovilă - Galați, Irina Alina Popa - Slobozia, Mihai Patulea - Brăila;

Grupa 9-11 ani: **Premiul I** - Ana Isopescu - București, **Premiul II** - Luana Prodea - Sibiu, **Premiul III** - Bianca Gârmacea - Galați, **Mențiuni:** Karina Ilieva - Bulgaria, Mădălina Dan - Galați, Alexandra Sîrghi - Galați;

Grupa 12-14 ani: **Premiul I** - Ioana Mîrți - Roman, **Premiul II** - Yasmine Daria Oprea - București, **Premiul III** - Cristiana Sora - București, **Mențiuni:** Nicole Borisova - Bulgaria, Andreea Mihai - Galați, Andreea

folclorul copiilor, piesă muzicală ce a marcat generații de copii. **Mihai Alexandru**, un alt jurat al festivalului consideră că "este foarte important ca acești copii să se manifeste pe scenă, pentru că doar aşa învață să cânte, își formează stilul interpretativ și se obișnuiesc cu competiția. Părinții și tinerii interpreți nu trebuie să se supere dacă nu au luat premiu, pentru că la Galați este un festival dur, competitiv, iar cine a reușit să obțină o mențiune trebuie să fie fericit și să știe că aceasta deja îl obligă pe viitor.". **Compozitorul Viorel Gavrilă** recomandă ca "încet, încet copiii ar trebui să găsească posibilitatea de a cânta live, cu orchestră, pentru că starea pe care o ai pe scenă atunci când ai orchestra în spate este inegalabilă, efectul este extraordinar, chiar dacă uneori sound-ul nu este de cea mai bună calitate, în schimb primează sufletul și asta se simte în sală. Eu sunt pentru cântatul live, îmi place că în străinătate la competiții s-a eliminat cântatul cu negativ. Sper ca și la noi să se revină la această formă care, cu siguranță ridică mult mai sus vocile interpreților".

Fotografii de Maria Isabela Nica

Stoenescu - București;

Grupa 15-18 ani: **Premiul I** - Mădălina Gaivas - Republica Moldova, **Premiul II** - Ilona Iordache - Galați, **Premiul III** - Monica Gheorghe - Galați, **Mențiune:** Claudia Apăvăloie - Bacău

„DOINIȚA COVURLUIULUI” - TURNEU ÎN CROAȚIA

Medunarodni Folklorni Festival Djece i Mladih

În perioada 5-8 iunie 2014, la Zagreb a avut loc Festivalul Internațional de Folclor pentru Copii și Tineret, ediția a XI-a, la care au participat ansambluri din Slovenia, Slovacia, Bulgaria și din țara gazdă, Croația. Alături de acestea, Ansamblul Folcloric de Copii „Doinița Covurluiului” al Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați a reprezentat cu succes România în festival. Deși s-au aflat la prima participare internațională în afara țării, membrii ansamblului gălățean (dansatorii și orchestra) au susținut trei spectacole reușite, deși emoțiile au fost mari.

Nefind concurs, ansamblurile au primit diplome de participare și cadouri din partea organizatorilor.

Prezența ansamblului Centrului Cultural „Dunărea de Jos” la festivalul croat a fost posibilă și datorită bunăvoiței unor sponsori, cărora le mulțumim public: C.M.I.Dr. REVES, CAROL GALAȚI, DAMEN SHIPYARDS GALATI, DANUBIAN MUSIC AND ARTIST LONDRA, HOGLUNG MARINE AUTOMATION GALAI, S.C. MARTENS S.A. GALAȚI, MC. DONALDS GALAȚI.

„Simbolistică, rol și semnificație în credințe și superstiții din județul Galați” *

Anișoara Stegaru Ștefanucă

Plăsmuirii ancestrale, transmise și păstrate încă vîî în memoria colectivă, credințele și superstițiile populare, întregesc într-o simbioză perfectă alături de rituri, ritualuri, obiceiuri, fondul de valori autentice și perene al folclorului nostru.

Substratul magic, element intrinsec al existenței individului, a căpătat sub aspect diacronic numeroase forme de transpunere și exprimare, asociind în structurile sale valori și funcții cognitive, normative, poetice etc.

În timp ce unele credințe și superstiții capătă o formă superioară de elaborare, nu doar sub aspectul conținutului, ci și a modalității de exprimare, atingând și îndeplinind acea funcție poetică despre care amintea Blaga (L. Blaga, 1992: 171), așa cum întâlnim în următoarea culegere: „*Noi cei șapte crai/ De pe-al nostru plai,/ Noi ne-am adunat/ Și ne-am apucat/ Caloian să facem,/ Răul să-l desfacem!/ Să desfacem ghemu’/ Să rupem blestemul/ Ploile să vie/ Pe deal și pe hie*” (Vasile Gh. Popa, 2003: 439), unde ideea, semnificația magică – aceea a sacrificiului ritual menit să aducă ploaia, păstrează o formă ascunsă, deductibilă doar la o analiză atentă, mare parte a superstițiilor se prezintă însă „ca o enunțare teoretică explicită, fie sub formă pozitivă, fie negativă” (Gh. Pavelescu, 1998: 65).

Adeseori, substratul magic, vine să completeze și chiar să constituie substitut temporar al planului concret, rațional, atunci când posibilitățile de desfășurare ale acestuia din urmă se dovedesc a fi limitate, restrânse, îndeplinind astfel o funcție cognitivă: „*Toată luna mai nu plouase. Seceta și deci foamea își arăta prin părțile noastre colții. Oamenii erau îngrijorați cu atât mai mult cu cât prin alte părți ploua. Superstițiile au început să-și facă loc. De ce prin alte părți ploua și la noi nu? Explicațiile erau două: ori cineva s-a sinucis și a fost înmormântat fără ritual provocând sterilitatea și devitalizarea întregului teritoriu ce ținea de hotarele satului respectiv, ori vreo fată mare sau vreo vădană a făcut un copil în secret, l-a strâns de gât și l-a îngropat undeva. În asemenea situații leacul era următorul: fie sinucisul, fie pruncul respectiv, să fie dezgropat, bocit, plâns și dat apoi pe o apă curgătoare. Cum însă nimeni nu știa dacă e vorba de vreun sinucis sau de vreun prunc omorât și îngropat undeva, căci aşa ceva, în general e greu de aflat, nu rămânea altă soluție decât „ritualul Caloianului”.*” (Vasile Gh. Popa, 2003: 438) Această viziune asupra magicului pare să legitimeze aserțiunea lui B. Malinowski, conform căreia: „Magia se întâlnim pretutindeni unde elementele hazardului, ale accidentului și jocul emoțiilor oscilând între speranță și

teamă își dau drumul liber. Nu o întâlnim niciodată acolo unde ceea ce vrei să obții poate fi atins cu o lovitură sigură, unde rezultatul depinde într-un anumit fel de metodele raționale și de procedeele tehnice. Magia se întâlnește mai mult acolo unde elementul de pericol este în evidență. Nu o întâlnim pretutindeni unde o siguranță perfectă nu lasă loc la nici un presentiment” (B. Malinowski, *Myth in primitive psychology*, citat de Gh. Pavelescu, 1998: 34-35).

Un rol deosebit de important pare a atribui omul (din satul tradițional) respectării anumitor etape, momente de prag, de trecere, investite adeseori cu un puternic substrat magic, aspect evidențiat și prin multitudinea credințelor și superstițiilor legate de riturile de trecere (naștere, nuntă, înmormântare) și nu numai. În acest context, credințele și superstițiiile capătă atribuțiile unor norme, ce se cer a fi respectate cu sfîrșenie, pentru a preîntâmpina apariția unor tulburări de la mersul firesc al lucrurilor. Legat de momentul nașterii și al etapelor care precedau acest eveniment, există credința că „*femeia însărcinată nu trebuie să fure vreun lucru, căci chipul acelui lucru se arată pe chipul copilului*” (N. Staicu, Buciumeni¹); consecințele nerespectării acestei predicții fiind relevante și în următoarele exemple: „*Cutare a furat o măslină din dugheană și-o pus mâna să se scarpine la gât, și-a născut copilul cu un semn negru la gât, mare cât o măslină; alta o furat un trandafir și-o pătit tot așa*” (T. Pamfile, 1998: 17, Tepu). De asemenea, „*femeia care a născut de curând nu are voie să meargă la fântâna, căci seacă fântâna*” (Nicorești², Informațiile din localitățile Nicorești, Berești, Oancea, Piscu au fost culese de Anișoara Stegaru, și se regăsesc în Arhiva CCDJ) – superstiție care evidențiază importanța cotidiană și totodată semnificația sacră a fântânii – ca izvor al apei, și implicit al vietii, recunoscută în gândirea magică pentru proprietățile ei purificatoare. „*În timpul nașterii, viitoarea mamă să țină o carte în mână și fiul ei se va trage la învățătură*” (N. Staicu, Buciumeni), superstiție care se configurațiază pe principiul corespondenței și analogiei carte – învățătură, principiu atât de des întâlnit în substratul magic. După nașterea copilului, sita veche folosită pentru cernutul făinii de mămăligă era sfârmătată și pusă pe foc, și se începea cernutul cu o sită nouă (Vasile Gh. Popa, 2003: 457). Femeia care a născut „*nu are voie să facă mâncare pentru că este spurcată până la moliftă, nu are voie să iasă la poartă, căci arde pământul de nu știi căți coți pe unde calcă ea*” (Nicorești) Existau aşadar restricții sub acest aspect. Dacă nu avea făcută moliftă, soacra femeii lăuze, mama sau altă femeie pregătea și dădea

de mâncare copiilor, existând în acest sens credința că mama copiilor (în cazul în care ar pregăti ea masa) le-ar da foc acestora, nu mâncare.

De asemenea, pentru a asigura integrarea nou-născutului, se cer a fi respectate și îndeplinite anumite condiții: „când femeia era lăuză, la primele ore după naștere, se făcea ursitorile copilului. Ursitorile (în număr de trei), veneau la miezul nopții și nu erau văzute de nimeni, doar mama copilului le auzea” (Nicorești). „În camera unde era lăuza, se așeza lângă fereastră o masă. Pe masă se așezau ștergare frumoase, de în sau de cânepe cu chenare și cu flori. Pe ștergare se așezau trei pâini rotunde, trei pahare cu apă și trei bulgărași de sare. Știam că sunt pentru cele trei ursitoare care pe la miezul nopții își fac apariția și-l ursesc pe prunc. Era un fel de a câștiga bunăvoiința acestor ființe misterioase ce au puterea să toarcă, să împletească și să menească soarta copilului. Formula ce se rostea deasupra pâinilor și paharelor cu apă și bulgărașilor de sare o știa tot moașa. Ea o rostea de trei ori: Ursitoarelor, voi trii / Să-mi aduce-ți bucurii; / Aveți milă și-ndurare / De-acest prunc venit sub soare! / Omeniți-l / Și meniți-l / Să fie la chip chipos, / Ca o stea de luminos, / Mândru ca floarea de crin / Și să-i meargă toate-n plin! A doua zi, pâinile, bulgărașii cu sare și paharele cu apă erau împărțite vecinilor apropiati, existând credința că ar fi „bune de leac și dătătoare de sănătate” (Vasile Gh. Popa, 2003: 460). Prezența acestor ființe imaginare – ursitoarele, și nu întâmplător în număr de trei (cifră investită cu puteri magice), avea darul de a asigura, de a meni, de a hotărî soarta copilului la naștere, motiv care legitimează importanța acordată acestui moment. Gândirea magică își face simțită prezența aşadar încă de la primele momente ale vieții, atunci când este urzită soarta individului, urmând a-l însobi apoi pe parcursul întregii sale existențe.

Un alt moment important, în cadrul căruia pot fi identificate numeroase credințe și superstiții este și acela legat de botez sau de scăldatul copilului. În acest sens, există credința că în apa în care este scăldat copilul trebuie să se pună pene – să fie ușor ca pana, zahăr – să fie dulce ca zahărul, sare, piper – să fie iute, creion, caiet – să fie învățat, flori – să apară ca o floare, bani – să fie bogat, busuioc – să fie curat și să aibă miros frumos (Nicorești). Scăldătoarea copilul se ia de către două femei curate (moașa și altă femeie) și se duce la un pom roditor curat, și se spune „cum e pomul roditor, aşa să fie copilul ușor, roditor, să aibă copii frumoși” (Nicorești). Analogia om – pom, frecvent întâlnită în folclor și artă populară, își face simțită prezența și aici, cu atât mai mult cu cât pomul este el însuși (în concepția arhaică) un simbol al vieții, al perenității, al regenerării și reînnoirii. Dacă crijma copilului este mai mare, se spune că va sta cavaler sau fată mare mai mult timp. Crijma se pune la uscat pe o ramură de pom fructifer și se spune că din ea se va face o cămășuță copilului. Ea nu se păstrează mult timp nefolosită, pentru a nu se însura sau mărita târziu pruncul botezat:

„să nu lași crijma mult până o lucrezi, că apoi te rogi să se mărite și nu se mai mărîtă”. „Crijma nu se taie căci se spune că va avea copilul mai multe soarte”. De asemenea, „nanei copilului trebuie să-i dai colaci, ca să ai parte de pâine pe lumea cealaltă” (Nicorești). Pentru lîntea copilului, ”Dacă ai văzut seara un copil nou născut, să-i lași o strămătură din hainele tale, să nu-i iezi somnul” (Berești).

Odată cu trecerea timpului și parcurgerea unor etape firești ale cursului vieții, individul se pregătește pentru preîntâmpinarea și depășirea unor noi praguri, a unor noi stadii.

Adeseori, momentul propriu-zis al căsătoriei este precedat de o serie de credințe și rituri premaritale, spre exemplu, există credința că „nu e bine să se măture gunoiul spre tine, sau să stai în colțul mesei, că nu te mai mărîji”, „dacă mănânci din oală, o să-ți plouă la nuntă”. În aceeași categorie a credințelor, superstițiilor și riturilor premaritale intră și cele legate de ursit. În acest sens, fetele de măritat merg în grădină în noaptea Anului Nou, legate la ochi, pentru a număra nouă pomi. Se spune că în funcție de cum arată pomul, așa va fi ursitul. Tot în noaptea Anului Nou, fetele obișnuiau să meargă la fântână pentru a aduce (cu gura) apă neîncepută, o amestecau cu părți egale de făină și sare, făcea o turtă, pe care o consumau apoi, având convingerea că peste noapte, în vis, ursitul va veni să le aducă apă. La Sânziene, tinerele obișnuiau să meargă la câmp pentru a culege flori de sânziene și de scaieți. Din florile de sânziene fetele făceau o coroniță pe care o aruncau deasupra casei. Dacă ramânea coronița pe acoperiș, era un semn că se va mărita în anul respectiv. De asemenea, tăiau inflorescența scaieșilor și le puneau la streașina casei. Dacă peste noapte florile de scaieți începeau să crească, însemna că se vor mărita curând.

(continuare în pag. 34)

Bibliografie:

- Blaga Lucian, Despre gândirea magică, Editura Garamond, București, 1992
- Brezeanu Ioan, Valori ale culturii populare din zona de Sud a Moldovei, Editura Fundației Universitare „Dunărea de Jos”, Galați, 2000
- Ciușanu F. Gh., Superstițiile poporului român, Editura Saeculum, București, 2001
- Evseev Ivan, Dicționar de magie, demonologie și mitologie românească, Editura Amarcord, Timișoara, 1998
- Niculiță – Voronca Elena, Datinile și credințele poporului român, Editura Polirom, Iași, 1998
- Pamfile Tudor, Dragostea în datina tineretului român, București, Editura Saeculum, 1998
- Pavelescu Gheorghe, Magia la români, Editura Minerva, București, 1998
- Popa Gh. Vasile, Din Copilarie, Editura Centrului Cultural „Dunărea de Jos”, Galați, 2003

*Varianță revizuită și adăugită a articolului *Simbolistică, rol și semnificație în credințe și superstiții din Zona Covurluiului*, în *Caiete folclorice Argeș*, XI-XII, Editate de CJCPC Argeș și Asociația Folcloristilor Argeșeni, C.Rădulescu - Codin, Pitești, 2009

Note:

¹ Informațiile din localitatea Buciumeni au fost culese de N. Staicu, și se regăsesc în Arhiva CCDJ

Angela Ribinciuc: „Îmi place să întorc oamenii cu fața lor bună spre ceilalți...”

Interviu realizat de Ghiță Nazare

Angela Ribinciuc, ești un nume bine cunoscut în mediul cultural gălățean. Remarcabilă polivalență ta culturală cu care ți-ai încântat anii de-a rândul cititorii ca jurnalist la ziarul „Viața liberă”. Ai scris cald și optimist, autentic și vizionar, despre poezie și teatru, despre muzică și culoare, despre carte, folclor și umor, ai realizat dialoguri agreabile despre viață, despre creație, despre planuri și vise. De unde această...polivalență a preocupărilor?

Iubesc frumosul, sub toate formele lui, începând cu frumusețea unui suflet, a unui peisaj, continuând cu toate formele de artă și consider că ar trebui să ne canalizăm energia pentru a lăsa, fiecare, în urmă, o lume mai bună. O distinsă profesoră despre care am scris la un moment dat, remarcă, citindu-mi articolul despre domnia sa, că am accentuat laturile sale pozitive, făcând-o, astfel, să se descopere mai bună și mai puternică decât știa că este. Într-adevăr, consider că e important să evidențiem lucrurile pozitive din noi și din acțiunile noastre, întrucât știu că o idee bună atrage după sine altele. Îmi place să întorc oamenii cu fața lor bună spre ceilalți și să pun în valoare atuurile fiecăruia.

Consultând câteva dintre reperele biografiei tale am aflat că ai absolvit la Universitatea „Dunărea de Jos” Facultatea de Mecanică, specializarea Utilajul și Tehnologia Sudării, în anul 1992. Putem spune că spectrul spectaculos creat de flama sudurii ți-a stimulat creativitatea, sensibilitatea, deschiderea către dialog?

Facultatea de Mecanică pe care am urmat-o în perioada 1987-1992 a fost o etapă importantă și foarte frumoasă a devenirii mele. Atunci am deprins rigurozitatea specifică inginerilor. Am vrut să devin inginer din convingere, nu pentru că ar fi fost vreo ambiență a părintilor sau a altcuiva. și rămân la ideea că aş fi fost un inginer devotat profesiei. Însă destinul a făcut ca în anul al patrulea de facultate să fiu cooptată de regretatul Mircea Măndroiu să fac parte din echipa de început a primului post local de radio și astfel am ajuns să... sudez ascultătorii de Radio Galați, aşa cum spuneau, mai în glumă, mai în serios, colegii despre mine. Latura creativă mi-am cultivat-o permanent. În liceu, de pildă, deși am absolvit LVA, profil matematică-fizică, în fiecare an am participat cu succes la sesiunile de comunicări științifice, la profilul Limba și literatura română, astfel încât ceea ce am ales să fac mai târziu, respectiv presă în domeniul cultural, nu i-a mirat pe cei ce mă cunosc.

Cum și când ai ajuns la journalism? Te-a îndemnat cineva, a fost o pornire interioară, o expresie concretă a exercițiului? Ce mentorii ai avut?

Cochetam cu poezia încă din clasa a sasea, când, fiind membră a Cenaclului *Vârsta fericită*, al Școlii Generale nr.11, încurajată de domnișoara Mărioara Şușnea și de doamna Mariana Parapiru, am scris primele mele încercări literare. Apoi, am activat în cenaclul *Mihai Eminescu*, al Casei pionierilor de atunci, sub îndrumarea doamnei Doina Lepădatu. În liceu, am avut-o profesoră de limba română pe doamna Virginia Mocanu. Toate aceste patru profesore m-au susținut și m-au încurajat exact atunci când am avut nevoie. Am mers în tabere de creație unde am învățat să aștern în cuvinte emoții și sentimente. Contactul direct cu journalismul a venit în facultate, când am

făcut parte din echipa revistei studențești Orientari. Tot atunci am activat și în trupa de teatru a facultății, care se numea Brigada de la Meca (prescurtare de la Mecanica). După Revoluție a venit momentul înființării postului de Radio și intrarea mea, cu „acte”, în presă. În 1993 am ajuns la Viața liberă, unde am învățat presă de calitate, de la profesioniști. Nu uit prima mea discuție cu domnul Radu Macovei, care mi-a spus, referitor la faptul că veneam dintr-o facultate cu profil tehnic: „Dintr-o facultate de jurnalism ies tot atâția jurnaliști căți au intrat”. Și mi-a mai dat domnul Macovei un sfat pe care l-am urmat în profesie. Mi-a spus

așa: „Privește cu atenție în jur și ia doar ceea ce îți se potrivește”.

Le sunt recunoscătoare, atât dumnealui cât și colegilor extraordinari pe care i-am avut, de-a lungul timpului, pentru toate lucrurile pe care le-am învățat, pentru toți anii frumoși în care am făcut parte, împreună, din valoroasa echipă a Vieții libere.

Care sunt cele mai frumoase amintiri din viața de jurnalist?

În atâția ani s-au strâns multe amintiri frumoase, însă printre cele mai de preț se numără interviurile cu oameni deosebiți – Tudor Gheorghe, Florin Piersic, Stela Popescu, Mariana Nicolesco, Mirabela Dauer, Eugen Sârbu, Laurențiu Cazan, cu regrețile Gheorghe Dinică, Mișu Fotino, Gheorghe Tomozei, Fănuș Neagu, ca să dau numai câteva exemple din lumea teatrului, a muzicii sau a literelor. La fel de frumoase sunt și amintirile cu personalități gălățene: nu e puțin lucru să ai, mai bine de 20 de ani, șansa de a fi în preajma tuturor oamenilor de cultură - actori, profesori, scriitori, artiști plastici, soliști - oameni care au dat și dau valoare acestui oraș. Undeva, în suflet, păstrează, deopotrivă, amintirile din redacție trăite alături de colegii mei dragi, dar și bucuria cu care mergeam, zi de zi, la ziar șiind că acolo ne așteptau zâmbetul Cald al Katiei, glumele colegilor, într-un cuvânt atmosfera aceea extraordinară, de familie care, în ultimii ani, s-a pierdut.

Este cubul forma geometrică pe care o iubești în mod special? Ce semnificație are în creația ta?

Ideea cubului de aer, devenit simbol al creației mele poetice, mi-a dat-o domnul Gabriel Mitu, fost lider al Uniunii Județene a Sindicatelor Libere. La finalul unui interviu, prin anii 90, mi-a vorbit pentru prima oară despre cubul de aer al fiecăruia. Mi-a plăcut ideea și am mers mai departe, transformând cubul de aer în spațiu vital, al regăsirii, prin care supraviețuim, cu începutul și sfârșitul fiecărui vis. Da, poate că inginerul din mine a avut un cuvânt de spus în alegerea cubului ca simbol...

Acum înțeleg de ce prima ta carte s-a intitulat „Cubul de aer”, apărută în anul 2002.

Vă mărturisesc că primul om căruia am ținut să-i ofer, cu autograf, volumul meu apărut la Iași, în 2002, a fost domnul Gabriel Mitu, căruia îi mulțumesc de fiecare dată când am ocazia. A fost o carte premiu, la Concursul Porni Luceafărul, ediția din 2001, oferită de Editura Parnas din Iași, condusă de Marius Chelaru. Faptul că un om care nu știa nimic despre Angela Ribinciuc mi-a publicat prima carte a însemnat foarte mult pentru mine. Așa am continuat să scriu, stimulată de ecurile pe care le-au avut cuburile mele. Și aş mai vrea să mulțumesc cuiva: domnului Corneliu Lupașcu, omul care a acceptat, în 1997, să-mi acorde spațiu în paginile Vieții libere pentru Cubul meu de aer, devenit apoi, pentru o perioadă de timp, rubrică săptămânală.

Cât este har și cât este muncă în creația ta poetică?

Nu pot să spun în procente, însă ceea ce pot să vă spun cu certitudine este faptul că scriu ca urmare a lucrurilor trăite. Nu pot scrie decât lucruri trecute prin filtrul sufletului meu, lucruri care m-au atins, într-un fel sau altul.

Ca orice părinte, îți iubești foarte mult copilul, fetița. Te inspiră ea în creație? Îți oferă o temă?

Ana este cel mai mare vis al meu împlinit. Ea îmi oferă, de aproape şase ani, energia și motivația de a trăi cu rost, de a mă menține în formă, de a căuta să fac lucruri în care să mă regăsesc și de care să nu-mi fie niciodată rușine. Dacă aş scrie ceva pentru ea, cred că ar avea ca motto: *Viața începe mereu*, pentru că odată cu ea a început o nouă etapă, mai frumoasă, a vieții mele.

Îți amintesc numele câtorva „cuburi” create în timp: „Hrana sufletului”, „Lecția de zbor”, „Tristeți ferecate”, „Picătura de vis”, la care aș mai putea adăuga multe altele. Știu că în ultimul deceniu ai obținut mai multe premii la concursuri naționale de poezie. Atunci, mă întreb, de ce au trebuit să treacă 10 ani până la apariția celei de-a doua cărți, „Sahare și fântâni”, în 2012, la Editura Centrului Cultural Dunărea de Jos, în colecția cArtESENTE?

Cred că au fost 10 ani în care m-am gândit mai mult la ceilalți decât la mine. Zece ani în care faptul că scriam zi de zi la ziar îmi era de ajuns. Au fost și anii de Tranzit prin adolescență, până în 2008, când a venit Ana. Am făcut, de fiecare dată, ceea ce am considerat că trebuie să fac la momentul acela. Vreau să cred că încă mai am timp să fac și pentru mine unele lucruri...

Sper că nu vor mai trece 10 ani până la o nouă apariție editorială. La ce lucrezi acum? Când vom participa la următoarea lansare?

Mai repede decât credeți. Vă dezvăluî în premieră faptul că, în luna iulie, voi lansa o carte interviu cu fostul comandant al Poliției de Frontieră Galați, col.(r) Didel Bădărău, un om cu care mi-a făcut o mare plăcere să colaborez. Cartea are un titlu care consider că îl reprezintă: La frontieră loialitate...

Ești în centrul fenomenului cultural gălățean de aproximativ 20 de ani. Cum ai defini acest fenomen, care-i sunt actorii, care-i sunt dimensiunile?

Fenomenul cultural gălățean este unul complex, cu

©adrian moculeschi
photography

actori importanți și valoroși. Revenind la ceea ce spuneam la început, eu cred că avem tot ce ne trebuie aici, la Galați, pentru a contribui, fiecare, în măsura posibilităților și a disponibilităților, la crearea unor evenimente culturale care să ne facă viață mai frumoasă. Am promovat și voi continua să promovez tot ce înseamnă spectacol, lansare de carte, vernisaj, happening, festival, eveniment umanitar, indiferent cine îl organizează, cât timp demersul este unul în care eu cred. Consider că trebuie să lăsăm la o parte orgoliile și interesele personale, consider că o echipă e mai puternică decât o voce singulară și mai cred că trebuie să punem, mai presus de interesele noastre, imaginea Galațiului și să contribuim cu tot sufletul pentru ca această imagine să fie din ce în ce mai bună.

În încheierea agreabilei noastre discuții te rog să transmiți un gând cititorilor revistei „Dunărea de Jos”!

Le mulțumesc că au avut răbdarea și dorința de a citi acest număr al revistei, „Dunărea de Jos” este o publicație de ținută, realizată de profesioniști adevărați și le doresc, din toată inima, să găsească mereu partea frumoasă a oamenilor și a lucrurilor.

Ghiță Nazare și vocația dialogului

E curios că deși ne cunoaștem de mulți ani – de fapt de multe decenii – împrejurările ne-au ținut departe de isprăvile noastre cărturărești. Câtă vreme eram în învățământ și urmăream prestațiile disipate prin revista **Scoala gălățeană**, pe care a inițiat-o și-o conduce cu zel de un sfert de secol. Este un dăruit școlii și educației și a acumulat deja destule rezultate notabile.

Într-o vreme, dar astă s-a întâmplat cu mult timp în urmă, am fost colegi de cancelarie la un liceu gălățean, apoi drumurile noastre s-au despărțit și nu s-au intersectat decât rar și mai mult întâmplător. Îi păstrează însă o amintire galvanică. Îl știu traversat de o hănicie aprețată și-s convins că poate optimiza cu succes orice zbatere spirituală de care s-ar apuca.

Ghiță Nazare nu face concesii de calitate, de rigoare, de acribie. Are cultul lucrului bine făcut și știe să confere activității sale valoare, calitate, competitivitate. Colecția revistei, pe care a inițiat-o și o coordonează cu pasiune și zel, este un barometru al zbaterilor sale pentru găsirea celor mai oportune formule de călăuză pedagogică, de atraktivitate și eficiență. Informațiile furnizate și pledoariile sale pentru instituirea unor forme active de lucru cu elevii și pentru branșarea slujitorilor școlii la cerințele învățământului modern au făcut din revistă o tribună de specialitate pentru tot corpul didactic gălățean.

Și nu se poate spune c-a rămas cantonat doar la problemele școlii. A fost prezent peste tot, pe unde s-a întâmplat o reuniune cărturărească – fie în calitate de catalizator, de inițiator, fie ca simplu participant a fost mereu în fluxul vieții spirituale gălățene. Oricum, scriitorii arealului gălățean, dar și artiștii locului l-au simțit totdeauna aproape și-au răspuns cu franchețe invitației sale colocviale. A realizat atâtea dialoguri cu personalități prestigioase ale culturii și învățământului românesc că, iată, s-au structurat deja în trei volume de interviuri și toate la un loc recompun atât durerile învățământului românesc, aflat mereu în reformare mimată și-n instabilitate astringentă, cât și traseul evoluției gălățene, cu lufurile și desfolierile sale din ultimele decenii.

Privind lista invitaților la dialog, putem remarcă o pondere a celor cu implicații directe în activitatea didactică, de la Ecaterina Andronescu și Virgil Radulian la Gabriel Funeriu și Mihail Brăilescu, dar nu lipsesc nici scriitorii gălățeni, de la Corneliu Antoniu și Constantin Vremuleț la Theodor Parapiru și Apostol Gurău – toți figurând în interviurile sale cu idei, opinii și puncte de vedere rezolubile, astfel încât în ansamblul lor cele trei volume de dialoguri reconstituie o epocă și dă seama de toate nevralgiile pe care spiritul gălățean le-a întâmpinat, și a trebuit să le neutralizeze sau să le depășească. Ghiță Nazare s-a aflat totdeauna în tabăra celor dispuși să lucreze la scoaterea din inerție și la

dez-anonimizarea spiritului gălățean, în competițiile sale cu alte arealuri spirituale.

Cu firea sa solară, deschisă și dispusă la colocvialitate a avut îndrăzneala necesară și-a știut să-și meșteșugească întrebările în aşa fel încât să extragă de la partenerii de dialog răspunsuri sincere și ferite de obișnuitele evaziuni ambalate în staniol diplomatic. *Clasa pregătitoare, îl întreabă pe ministrul Daniel Funeriu, nu cumva fură un an din copilarie?*

La fel de franc și fără echivoc se arată autorul și în alte interviuri, cu alții invitați și cu alte probleme supuse dezbatării publice. *Aveți o îndelungată experiență în presa gălățeană, ca ziarist sau manager de ziar – îi spune ziaristei și prozatoarei Katia Nanu. Ce opinie aveți despre independența presei, când este apolitică și când reprezintă un vector politic? Cum apreciați rolul presei în bătălia politică? Cum mai consemnăm, pentru ilustrarea seriozității dialogului, și un fragment din răspunsul prozatoarei intervievată: La urma urmei, peste tot în lume, cine are bani investește în ceea ce rentează, de la cărăbușii la televiziune. Dar investiția este una și priceperea alta. Patronul nu are voie să transforme jurnalistul în soldat pe baricada unei puteri. Jurnalistul este în slujba cititorului, telespectatorului nu a unui patron cu interese politice sau economice. (p.113).*

Ghiță Nazare, se vede de departe, nu inițiază dialoguri protocolare, de dragul publicisticii și interviuești săi nu se simt tocmai confortabil în compania sa. Autorul știe să scocească prin subiectivitatea celui intervievat, să insiste, să instituie o stare de reflecție sănătoasă și să-și conducă partenerii de dialog spre defolierea problemelor urmărite. Autorul nu știe să mimeze sau să facă figurație. Tot ce atinge acest om, asemenea legendarului rege Midas, capătă valoare, calitate și se sedimentează ca acte de autentică spiritualitate gălățeană. Sunt convins că o viitoare istorie a evoluției culturale gălățene nu va putea fi alcătuită fără contribuțile sale publicistice.

S-a remarcat pe tărâmul educației, dar sunt convins că, prin tenacitatea și râvna sa neobosită, ar fi obținut rezultate la fel de concludente, în orice domeniu al cunoașterii să ar fi implicat. Totdeauna amabil, plin de înțelegere, arborând o atitudine profund binevoitoare față de colegii săi din învățământ, Ghiță Nazare este, probabil, cea mai iubită persoană din Galați, căci orice să spune, a fost și a rămas înainte de toate pedagog, legat intim de educație și de condițiile modernizării învățământului gălățean.

Știu că indiferent de însărcinările primite de-a lungul anilor a ținut totdeauna ușa dată de perete. Și-a reprimat cu bună știință orice aroganță sau orgoliu, nimeni n-a făcut audiență la ușa lui și-a rămas același coleg și amic devotat pentru cei ce slujesc școala și educația. L-am creditat totdeauna și-l girez în continuare ca pe un model de persoană publică.

este un astfel de semn. Alegorie, parabolă biblică, orori trecute (războaie, violuri colective, deportări) dar neuitate, ci scrijelite în memorie sau consemnate în documente istorice au în centrul atenției scriitorului, femeia. Personaj complex, sacrificial și cu o imensă forță de regenerare, aceasta este eroina cărții. Protagonista tragediilor declanșate de minți diabolice (Lenin, Stalin, Hitler) este totodată păstrătoarea „limbilor exilate” și salvatoarea entității divine în fața experimentelor mefistofelice de secol XXI.

În cuvântul inițial (după dedicația în engleză către Angela Gheorghiu) distingem intenții fastuoase dar și autoironii și semne critice auctoriale, privindu-și scrierea ca un fel de trădare a creaturii (opera) împotriva creatorului (autorul). Fără suflul vital dat de autor, indiferent de curente și modelele literare perimate sau pe cale de a sucombe, fundamentală rămâne credința că în acest nou „amurg al zeilor”, artistul adevărat nu trebuie să privească numai „găurile negre” din cosmosul de azi, dominat de fatalism, ci să creeze. Interogației „Ce ne rămâne de făcut în viitor?” i se propune un răspuns filosofic dat de Constantin Noica. „Trebuie făcut”, aceasta este urgența timpului nostru.

Amplul roman *Femei tinere pe Calea Regală* este răspunsul concret dat teoreticienilor „care se grăbesc să anunțe moartea postmodernismului și propovăduiesc revenirea la emoționalitate și sentimentalism, întoarcerea la transcendentalism, romanticism, speranță, afecțiune, un nou tip de sinceritate, noi modalități de valorificare

Literatura sud-estului dunărean capătă noi ritmuri. Prin câteva condeie inspirate depășește banalul. Epoca post-postbelică este coaptă pentru creații epice de anvergură, gata să concureze cu opere similare în plan național și european.

Noul roman¹ scris de Grigore Postelnicu

a sublimului.”²

Gândită ca o trilogie (*Primele iubiri*, *Ceva grav în sectorul românesc și řocul alterității*) cartea cuprinde lungi perioade istorico-ideologice în formule metonimice sau dilatate, reiterate și comentate de personaje extrase din medii profesionale diferite. Axul de rotație îl reprezintă erosul și „timpul istoric haotic” din postrevoluție cu ţocurile alterității și definirea specificului românesc. Sub pavăza măștilor se ascund crime, scenarii politice și conspirații. Ca în teatrul shakespearian, nebunul poate rosti nestingherit cele mai crude adevăruri. Cu același scop sunt aparițiile hologramelor (bunicul Delu, Buna, mama).

Un rol primordial în acțiunea desfășurată pe mai multe planuri îl are memoria afectivă cu golarile și plinurile ei. Fixate definitiv în ramă sunt povestirile din al doilea război mondial cu întoarcerea prizonierilor și a deportaților din Basarabia. Romancierul aruncă flash-uri peste aspecte istorice obscure. Povestea de dragoste a Ameliei Crihană pentru Costi Mitroi și toate avataurile ei (jurnalistă în căutarea adevărului, prieteniei și a frumuseții lumii, ajunsă într-un spital de psihiatrie) glosează asupra unui număr de subteme preocupante.

Scrisorile Georgianei Dumitache și jurnalul secret al Ameliei țes trama romanului „digimodernist” cu accente postmoderniste multiple. Personajele elitiste, reinventându-se, repovestesc viața și filosofia danezului Kierkegaard și a iubitei sale Regine Olsen. Scriitorul compune fișe medicale pentru bolnavii săi ca altădată Hortensia Papadat Bengescu și dă substanțialitate și autenticitate operei introducând în ampla narativă numele unor intelectuali, ziariști, cântăreți celebri și actori, procedeu inițiat de Camil Petrescu. Din această serie de personaje fac parte Andrei Pleșu, Emil Cioran, M. Sadoveanu, Ion Caramitru, L. Pavarotti, Tudor Gheorghe, Stănescu, Andronic, Cristoiu „cei mai mari condeieri din mass-media românească”. În vizion postmodernă, autorul citează din poezia eminesciană și gogiană, face aluzii la romanele lui Sorin Titel („Femeie, iată

fiul tău” și Marin Preda („Morometii”), la volumul de versuri al lui Mateiu Caragiale („Sub pecetea tainei”) și altele.

În cercul de mijloc al infernului socio-moral zugrăvit de Grigore Postelnicu stă balamucul real. Întregul acesta îi cuprinde pe medici, asistente medicale, pacienți irecuperabili, cei cu tendințe criminale ori suicidare, scene de filme horror. Familia Mitroi este un etalon al clanurilor medicale, abuzive când e vorba de putere și politică, încercând să șteargă urmele acuzațiilor de malpraxis, dominând sistemul. Temându-se de consecințele incompetenței sale, Alin Daniel Mitroi fugă de răspundere și de tirania părinților în Occident. Duce o viață de picaro și se confruntă direct cu „alteritatele lumii”. Trăiește clandestin ascunzându-se sub false identități (Ionel Macovei, Antonio da Silva) dar în sufletul său mai pâlpâie iubirea și prietenia adevarate. Romanul epistolar și jurnalier devine unul aventuros, picaresc. Ochiul romancierului scanează tot marasmul ce ne încjoară: deformarea caracterelor, falsificarea istoriei, ipocrizia și minciuna, circul mediatic, absența din viață publică a modelelor reale. Trăim într-o societate bolnavă, fără nici un reper, ce se rostogolește înspre hăuri. Trecutul a fost disecat, mistuit și îngropat. Vinovații au rămas nepedepsiți. La un moment dat, Georgiana Silvia Dumitrache joacă rol de alter-ego al scriitorului cugetând: „Nu suntem oare noi români? cei mai creștini dintre creștini când arătăm atâtă supunere în fața sorții? Să răbdăm și să iertăm și vom găsi trecere la Preanalul”⁶

Istoria mare interferează cu filosofia și politica. Disputele sunt aprige, exemplele și citatele din Vechiul și Noul Testament (unele prea lungi) duc spre închideri cinice ca vorbele spuse de „bunicul Ilie”: „Cine a ratat ora de aur a istoriei și a stat o dată capră o să mai stea o dată, căci prima oară nu se pune.”⁷

Dincolo de personajele din primul și al doilea plan mișună o mulțime anonimă. În timpul „sărbătorilor cu mici și bere” se înghesue pegra, dar apar și organizatorii luptelor electorale alături de cei care urmează să fie recompensați și asistați sociali, orbii care conduc „mașini tunate”, „activiștii și șarlatanii, ciungii și ologii, care lucrează la negru în construcții”.

Din fresca neagră cu personaje vin și cele definite onomastic întocmai ca în romanul lui Nicolae Filimon, „primul balzacian” al nostru după G. Călinescu. Ospiciul de boli mintale are un nebun care zgâlțăie drugii de fier, sparge geamuri și strigă la interval bine calculat de autor: „- Huooo Japițania... Huooo țară de jnapani... Jos japițele din guvern... Huoo Jnapania, huoooo Japițania, huooo !”⁸

Un medic se numește Sfarog, un jurist consult

Emanuel Coliveanu, altcineva poartă numele generic Asiguratoarea, unul cu handicap de vorbire și cu Biblia în mâini este Toma Mutu.

Firul narativ este rupt în mod voluntar. Se introduc scene halucinante, ascultăm voci misterioase. Chiar vocea scriitorului sau cea a jurnalistei Amelia care și deapănă fragmente din biografie scriind „între boscheții de soc din grădina spitalului.”⁹

Limba română, un dat genetic, este amenințată să se piardă. Devine un idiom straniu și străin, o romgleză sau un amestec de italoromână. Fără a enunța o teză, romancierul simte primejdia. El nu scrie ca Elias Canetti („Limba salvată”), nici nu conferențiază ca Norman Manea despre „limba exilată” odată cu cel ce și-a părăsit țara, dar face o pledoarie „pro domo”. În lexicul personajelor lângă zicerile neaoșe ale Casandrei lui Vanca sunt expresii și cuvinte englezești („Give me five, walk of shame, walk of fame, sorry, cool, salcie horror, hacher”, etc.). Venind din Italia ca să-și ia partea de moștenire, Alexandra achiziționase avere acolo. Pentru ea trecutul era mort, aproape ca și limba maternă. Dorind să o convingă pe sora ei mai mică (Amelia) să-i vândă partea ei, vorbește iute, amestecând cele două limbi. Scena are multă expresivitate:

„O scoatem noi la capăt dacă ai să-mi dai ascultare. Ma duovo partire”. „Mi dispiace molto, mio sorella..” „Gata, vrei să renunț la dreptul tău de moștenire, bine, îți dau zece mii de euro. La mai mult să nu te aștepți, că nu-ți dau un cent în plus. Duovo partire.”¹⁰

Partea finală a trilogiei este adânc înrădăcinată în realitatea imediată, a secolului XXI, anno domini 2014. Cu o vizion dramatică asupra evenimentelor și crizelor actuale, romancierul lasă cititorul să ia act de predicții nelinișitoare.

Deși lungimea unei cărți poate fi insurmontabilă, totuși cele aproape patru sute de pagini deșteaptă curiozitatea celor care vor să afle cum și unde se încheie corrida dintre individ și istorie. Coșmarul poate fi depășit prin înțelepciune și frumusețe. Calea Regală, adevăr și ficțiune, continuă să ne cheme.

Note:

1 Postelnicu, Grigore – „Femei tinere pe calea Regală”, Editura Axis Libri.

2 Idem, ibidem, p.14

3 Idem, p.301

4 Idem, p.277

5 Idem, p. 254

6 Idem, p.63

7 Idem, pp.187 – 188.

Liviu CIUPERCĂ

La ceasul marilor inclinări, merită a ne aminti de timpuri, de oameni, de fapte mai mult sau mai puțin îndrăznețe, de cumpene dorite sau conservate în neuitare sau de vorbe pline de tâlc. La șapte decenii de călătorie pe unda timpului cărare, se cuvine a ne aminti de un boem al altor veacuri, de Ion Minulescu (1881-1944), cel care glăsuia aşa: „*Scriitorii noștri nu se uită la căldură, sau mai bine zis, singura căldură de care cu adevărat se cred datori să țină seama este numai căldura focului lor sacru...*”

(Ion Minulescu – **Bucureștii tinereții mele...**) Da, „căldura focului sacru...” Această „căldură” o degajă toate paginile memorialistice ce i-au fost dedicate. Unele odihnesc în pagini de carte, altele în arhive, precum amintirile lui Teodor Al. Munteanu (în arhiva Bibliotecii Județene „V. A. Urechia”, din Galați) - frânturi de tainice doruri, retrezite la viață, cu iubire pentru confratele Ion Minulescu, fără a lua în seamă diferența de vîrstă (de 11 ani) între evocator și cel evocat. Dar aceste pagini dedicate confratului Ion Minulescu nu se cer citite noaptea (dacă ne gândim la volumul **Citiți-le noaptea**, 1930). Nu. Ci la lumina care înlătează și hrănește Amintirea. Cu dalbă recunoștință. Cu pioșenie, în mai multe ipostaze. Fie în redacția „Convorbirilor literare”, glăsuind (conform notațiilor lui Teodor Al. Munteanu), astfel: *Domnule Torouțiu, băiețandrul ăsta al d-tale îmi tot cere colaborare la “Convorbiri”. I-am*

unde „*și numai prezența numelui pe afiș, în special în provincie, golea casele de bilete...*”, iar „*în seara festivalului sălile erau ticsite de admiratori...*”

Datorită acestei popularități (notează Munteanu), au profitat, nu de puține ori, așa-zisii impresari. Dar cum Ion Minulescu avea un „*suflet generos*”, și „*ierta până la urmă*” pe toți „*impostorii...*” O altă notație merită reținută: Minulescu arăta o „*simpatie aproape paternă*” față de tinerii scriitori, numindu-i „*mânji*”. Acest comportament al său era binefăcător pentru neinițiați, spulberându-le timiditatea, mai ales în întâlniri publice, în fața spectatorilor. Era pentru ei modelul: „*când apărea pe scenă, Ion Minulescu lăsa impresia că ar continua o discuție începută după culise.... avea succes, aplauzele se revărsau ca o grindină, fiind rechemat după căderea cortinei...*”

În primăvara-vara anului 1943, la Galați, se organizează un eveniment cultural, iar Primăria îl roagă pe Teodor Al. Munteanu (1911-1985), „*ca fiu al acelor ținuturi*”, să fie prezent, însoțit, firește, și de alții scriitori, pe care el trebuia să-i coopteze. Primul pe lista – pregătită ad-hoc - va fi, se-nțelege, Ion Minulescu.

Călătoria cu trenul presără și câte o amintire. România era în plin război. În gara Ploiești, imaginea unui tren cu răniți îl impresionează într-atât pe autorul **Romanțelor**..., încât va avea o criză de inimă. În timpul șederii la Galați, scriitorul va fi surprins și-ntr-o postură ușor romantică. Acceptă invitația organizatorului de „festival”, Vasile Ciubucciu, de a-l însobi „la via sa de la marginea orașului...” Pentru fiii Galațiului, aceasta se afla... „cam pe unde s-au înălțat astăzi blocurile Tiglinei...” Atmosfera este plăcută. În amurg, o scurtă plimbare „printre butucii doldora de rod...” Dinspre port – „veneau lungi șiiere de vapoare”. Acordurile minulesciene nu întârzie să se audă: „Sosesc corăbiile, / Vino / Să le vedem cum intră-n port...” „Sosesc din larg, misterioase...” Sau: „Se duc pe Dunăre la vale, / Caiace-n roz și-n alb vopsite... / Se duc pe Dunăre la vale...”

Firește, ospățul, ca orice ospăț, cu veselia... tradițională. Dar Minulescu rămâne cumpătat, „refuză să i se umple al doilea pahar... respecta, cu strictete, un regim alimentar nemilos...” Criza de inimă, din gara Ploiești, nu putea fi uitată! Însă poetul are grija să-și încurajeze confrății: <*Veseliți-vă, mânjilor, veseliți-vă...* Luati din viață tot ce-i mai frumos și mai bun. Clipa trece iute, n-o scăpați, n-o lăsați să fugă neculeasă!...> <*Trăiți intens zilele, orele. Nu vă mai întâlniți cu ele... Dar nu aşa ca tăietorii de lemne în ziua simbriei...>*

Și pentru că fiecare moment al vieții este prețios, Ion Minulescu nu se va lăsa mult îmbiat... întru amintire, ci va rosti o **Romanță albastră**..., dăruind totodată celor prezenți și-un autograf (16 mai 1943). Deși o „improvizație”, „canțoneta reprodusă” prezintă valoare documentară, amintitoare de perioada studenției la Paris. Un text inedit, care se încheie cu îndemnul: „*Să-l duceți mai departe!*”

„Ceea ce și facem!” - notează Teodor Al. Munteanu.

„Ceea ce și facem!” Cu plecăciune, și noi, acum:

„*Erau doi amanți – / Doi amanți ca două turturele... / Erau doi amanți, Dar păcat, că nu prea erau sfînți... // El era student, / Iară ea la fel ca el studentă... / El era student, / Dar la cursuri totdeauna-absent...// Într-o zi cu soare, / Zi de vară lungă cât o boală, / Într-o zi cu soare / Se treziră că n-au de mâncare. // Vai! ce groaznic vis / Pentru doi amanți care s-admiră... / Vai! ce groaznic vis / Fiind că amândoi s-au sinucis... // Si-azi la cimitir / Unde s-au mutat pe veșnicie... / Si-azi la cimitir / Au scăpat de foame și de... bir. // Dacă v-a plăcut / Canțoneta mea improvizată, / Dacă v-a plăcut / Hai s-o luăm cu toții de la-nceput!”*

Despre omul și poetul Ion Minulescu s-au conservat multe notații. Palpitante frazări memorialistice datorăm și lui Virgil Carianopol - în volumul **Scriitori care au devenit amintiri**, despre frumoasele șezători literare, despre o călătorie la Sinaia, imaginea „*Maestrului*” rămânând încrustată în memoria filei de carte: „*cu nelipsitul trabuc între degete...*”, fluierând încet o melodie dragă, în timp ce privea cu nesaț, „*vârfurile de aur ale munților...*” Și dintre toate, cel mai emoționant omagiu, îndrăznim a crede, este eseul semnat de Ion Caraion, în 1946, din care spicuim o secvență:

„*A fost Minulescu un trubadur care a iubit viața și poezia nebunilor amânduroră;*

a fost Minulescu un cântec neauzit la vremea lui, un poet persecutat de propriile sale ascunse și nemărturisite naivități..., un om căruia viața i-a dat ... palme, și i-a dat uneori succese și apoi i-a dat brânci;

a fost Minulescu un poet pe care poeții de astăzi nu-l cunosc (deși mulți dintre ei n-ar fi existat fără el...);

a fost Minulescu introducerea (tulburătoare la timpul ei) în sufletul modern al scriitorului, pe care comentatorii nu știu să-l comenteze...;

a fost Minulescu Tânăr și oamenii i-au zis Minu, și le era drag și din dragoste l-au mințit...” - și el, din dragoste... i-a iertat;

„.... și a fost Minulescu - în înțeles literar - un neortodox, de la început până la sfârșit, și un netraditionalist (de la început până la sfârșit), și i-a sorbit cu inteligență, cu pasiunea lui toată pe Rimbaud, pe Gérard de Nerval, pe Baudelaire, pe Émile Verhaeren, pe Maurice Maeterlinck, pe Charles Van Lerberghe, pe Aloisisius Betrand, pe Verlaine etc.”

„*a fost Minulescu un trubadur întârziat - poate cel din urmă! - ale cărui versuri se cântau și se vor cânta mult timp de către adolescenți, de către îndrăgostiți..., de cei înșelați, de cele care se întorc, de cele care au plecat...“ (Jurnal I)*

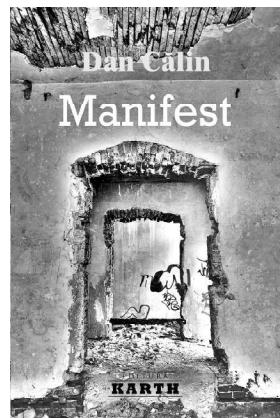
Și cum s-au împlinit deja șapte decenii de când poetul **Romanțelor de mai târziu** a poposit, undeva, pe creasta nemuririi, în sălașul diamantin al lui Hypnos, lăsând să-i mângâie obrazul „*trei lacrimi reci de călătoare*”, șoptind ca pentru sine: „*Tăceți, voi toți din jurul meu, / Vă rog tăceți - / Că-s obosit, / Si-aș vrea să dorm...“ „*Si-aș vrea să dorm...*”*

Explorând abisul

Debutul în volum al lui Dan Călin, *Manifest* (Karth, București, 2014), atrage cu fervoare atenția asupra pericolului prejudiciului esențelor. Aceste texte radicale conțin o ideatică profund incriminatoare la adresa desacralizării. Periodic, mai intervin și pasaje destinate, cumva nostalgice: "De lumină și culori/ își mai amintesc doar fotografii bătrâni/ cu flori uscate la geam." În rest, peisajul terminal invocă fioruri ultra-expresioniste: "Cuvintele ascund viața,/ gândurile răstălmăcesc menirea.// Năpărlim sufletul în gropi comune.// Permitem existența tămăduitorilor / - avem nevoie de vinovați.// Dumnezeu zâmbește crud." În cheia cruntelor meditației cioraniene, intervin și aici verdicte ce hipertrofiază estetizant o particulară dimensiune a trăirii: "Nu există timp,/ doar oasele istoriei sparte-n oameni,/ răvășite-n conștiințe înmormântate fastuos." Dan Călin adoptă paradoxul ca metodă de exprimare lirică. Totul e supus unei estetici barochizante, adevărată *rara avis* în contemporaneitatea poetică. Impresionează atitudinea frustă proprie autorului, împreună cu avalanșa ornamentelor metaforice. E incontestabilă acuitatea observației, intensă cromatică a dezamăgirii: "Curiozitatea culorii pline/ nu cuprinde,/ nu invocă,/ nu arde." De undeva, e așteptată o abisală cutremurare ce va (re)pune totul în discuție. Până atunci, ne înconjoară atât de flagelantele stări *fin de siècle*: "Groparii de suflete/ cresc flori uscate/ în cercuri strivite.// Trecutul și viitorul/ îndeasă prezentul/ în gropi comune.// Pe străzi bătrâne/ cruci anonime/ se ferește de priviri.// Curgând spre viață,/ pământul retrăiește amintirea." Antinomiile accentuează thanatonicul ambiental. Parcă auzim dantescul *lasciate ogni speranza*, profilat printre multitudinea imaginilor remarcabile care brăzdează adânc această carte. Pulsează fluidități cvasti-defuncte: "Ucigașii pescuiesc umbrele sufletelor/ transpirate vinovat pe asfalt/ și inspiră nori în biserici/ pictate cu sânge de eretici.// Legăturile de rudenie/ cu genii înmodate prin canalizări/ ce rup desfrâul cărnii/ sunt înecate în amintiri refuzate." Avem aici o specială *morbidezza*, captivantă pentru lectorul estet. Nuanțe albastre, de mult uitate, flanchează desfășurările artistice ale lui Dan Călin. Poetul explorează abisul, ceea ce rezultă, adevărate *leçons des ténèbres*, fiind destinat spasmaticelor rodiri. Sunt intonate "raiuri de cuvinte interzise", așteptând transfigurarea. Evaziunea spre ipostazieri suprarealistice se află mereu în proximitate: "Urma neputinței întinsă

pe coame/ este inhalată de
pietrele agățate de cer/ cu
nerăbdare de suflete de
tămâie/ ce nu mai găsești nici
în consignații.// Străzile devin
fluide,/ înrobite de poeme
suferite la prânz/ de vicioși
pătimiți și de prunci cu fluturi
în păr." Sufletele au realitate
specifică, de multe ori supusă
singurății rețezând capete.
Avem senzația desfășurării
unor stranii ritualuri
decadente, cu nelipsitul nimbuș al trecerii: "Orașul respiră
povești bătrâne/ o dată pe an/ când sărbătorim uitarea.//
/ Ghirlande de mucegai nobil/ ne hrănesc străzile din
care s-a ivit iarba,/ iar copaci crescute pe acoperișuri/
vor să se mute în păsările plecate spre dincolo.// Numai
noi nu murim." Dan Călin abordează poetic exilul, totuși
fără a pierde din vedere posibilitatea redempției. Sunt
sublimate intense dureri. Autorul pare că rezonează cu
nefericirea întregii umanități, de aici decurgând
conștiința unei speciale unicăți exprimate cu pluralul
majestății: "Suntem ultimul". Devergondajul boemei
este relaționat cu absolutul divinității, tablou inedit ce
poartă apăsătoare spectre: "Un baron și un ștreang/
sunt umbra numelui vândut pe-o bere/ în cărciuma lui
Dumnezeu.// În jurul lui,/ rotunjimile sufletelor/sunt
purtate de gânduri fără cuvinte/ spre moaștele
aghesmuțe cu mir." Complicitatea peisajului marin
încurajează o formă torturantă de infinit. Cu aură
iluzorie, apare și pozitivitatea simbolico-evazionistă
într-o estetică: "O insulă de nefiresc miraculos/
acaparează o corabie scufundată în versuri/ și alungă
moartea cu un zâmbet." Sufletul vibrează la intensități
apropiate incandescenței, vestind o aparte "filosofie
marină". Poetul e un revoltat, iar elanurile artistice sunt
vitriolate cu atât de propriul elan argumentativ: "Iubiri
plutesc pe mare,/ ofrandă inadaptării,/ imposibile,/ cum
numai artiștii le imaginează.// Dorințe legănăte/ cu dor
de absolut/ de porniri mistuitoare.// Plagă și început al
sfârșitului,/ ne încolăcesc din copilărie/ cu otravă de
promisiuni/ ce nimicesc.// Artiști,/ opriți măcelul! / Nu
mai îmbolnaviți sufletele/ cu iubiri moșite din durere!"
Iată o temă generoasă, propice multor dezbateri. Este
prescris chiar și un "meniu de poet", imaginativ și
apetisant. Parcă desprinse din atmosfera abisală a
inițiaticei *Là-bas* de Joris-Karl Huysmans, iată aceste
versuri sangvinolente: "Pe altarul tăcerii/ am dezrobit
venele poeziei/ cu ocheadele morții/ și păcate stoarse
de vină.// Din seva prelinsă pe piatra antică/ am eliberat

Marius CHIRU

Parcul Libertății

NEPUTINȚEI, COLȚ CU SĂRĀCIEI

Scriitorului îi este permis să rătăcească prin alte timpuri. Jurnalisticului nu.

La două sute de metri de strada Domnească începe favela, care are, ce e drept, mici inserții și pe strada cu care suntem atât de mândri. De pe la Parchetul Galați când mergi spre George Coșbuc, singurul modus vivendi, în clipele de relaș postmeridian, pare a fi lustruitul bordurilor și spartul semințelor. Tramvaiul 7 nu mai circulă decât în poezii, iar bălăriile cresc nestingherite pe trotuar din câte o curte cu casa în paragină. Fostul tribunal, cocârjat de procese grele, e acum instituție de binefacere. O bătrână și o măicuță fac ceva prin curtea contrastant îngrijită. Destinația finală, Parcul Libertății, se apropie. Din fericire, niciun câine nu a ieșit de prin boschetii răsfirați citadin. Căldura lui iunie se înfraptă din trupurile noastre, mașinile gonesc în viteză pe asfaltul ca o urmă de civilizație. Copii ranchiunoși se ceartă de la vreun obiect neînsemnat, aşa cum și noi în copilărie era să declanșăm un război mondial de la un trei lei găsit în spatele blocului.

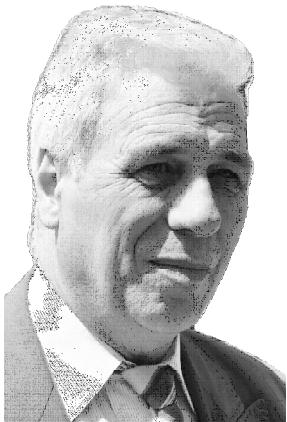
Hatmanul Mazepa străjuiește, parcă viu, intrarea în parcul Libertății și observ că cineva a scris cu markerul anii lui de domnie peste stepele ucrainene. Acum stăpânește peste adevărate holde de mohor și alte zeci de feluri de iarbă. În spatele parcului sunt așezate leagănele de fier cât de cât îngrijite. Doar unul lipsește, colecționarii având cel puțin bunul simț să îl ia cu totul. Decât un leagăn periculos, fără anumite elemente, mai bine unul lipsă. Da' ce, la mine-n curte nu stă bine? Sau la fier vechi? Să mănânce și gura mea ceva?

Armata poporului de țânțari nu și-a ridicat încă avioanele în aer. Decolare va fi dată de ordinul soarelui care apune în depărtarea Fileștiului. Câțiva părinți pufăie din iarba dracului și când îi cer unuia un foc, se scuză că are doar chibrit. Nu-i problemă, tot foc e! Doi haidamaci de vreo patruzeci de ani se dau într-un balansoar ignorând tipetele nevestei unuia că să facă loc copiilor. Abia când au plecat oamenii mi-am dat seama după strigătele copiilor că sunt de fapt bunicii lor.

Maria vrea să se dea într-o roată, dar după vreo trei minute, băieței de vreo cinci-sase ani, care erau și ei acolo, au început să-și dea singuri pumni în cap. Maria, la trei ani și jumătate, a rămas siderată. Mai văzuse copii bătându-se, dar să îți dai singur pumni în cap? I-am spus deschis că nu prea îi ajută mintea. Jocuri de copii până la urmă.

Fata tăticului cu chibritul desenează litere pe o masă de tenis. B, R... I-am scris numele și ea la silabisit. La șase ani, pe timpul nostru, puțini copii știau să scrie. Oamenii aceștia, fără prea mulți bani, își dau copii direct în clasa întâi, sărind peste clasa zero, fiecare an de școală fiind destul de scump, în ciuda învățământului gratuit. Și cum nimic din ce e gratuit nu e de calitate... Dar copiii chiar iubesc școala.

La ieșirea din parc, o mămică blondă zâmbește săgalnic. Mă uit la ea cu gândul la amorezul bezmetic care tocmai era să omoare o fată care lucra ca vânzătoare. Tramvaiul nu mai merge. Șantierul liniilor de tramvai doarme acum. Ne îndreptăm spre mica noastră Germanie din centru, mai având un motiv în plus pentru a ține cu Brazilia lui Neymar la mondialele care stau să înceapă.

George LATES,

intrate în conștiința publică, regăsibile în producții mai mult sau mai puțin folclorice sau chiar în texte literare. De la o epocă la alta, istoria le-a îndreptat felurit, diferența dintre modul de percepție a acestora fiind mare, mai ales atunci când punem față în față perspectiva sacră, bisericească și cea laică. Cum istoria se rescrie de la o epocă la alta și cum raportul dintre laic și religios suferă mutări semnificative, ceea ce până mai deunăzi era faptă eroică, se revalorizează și devine una sacramentală. Domnitori merituoși, ierarhi neclintiți de nimic în credința lor sau opozanți înverșunați ai tiranicului devin subiect al acestor acte de consacrat, încât din simpli trăitori cu credința neclintită în dreptatea divină sunt ridicăți la rang de martiri sau chiar de sfinți. Din motive felurite, Biserica Ortodoxă Română și cea Greco-Catolică, deși nu duceau lipsă de personalități exemplare pentru sacrificiul lor în numele mărturisirii credinței, n-au excelat în consacratarea acestor martiri pentru rangul de sfințenie, doar patericele incluzându-i în paginile lor.

Ridicarea la rangul de sfinți a unor astfel de mărturisitori ai credinței cristice a fost uneori întâmpinată cu reținere sau chiar cu obiecții clamate ritos; lipsa gesturilor similare din trecutul recent a avut ca efect această neîncredere în semnificația simbolică a sfințeniei unor martiri. Vremurile postdecembriste au ridicat astfel de abordări, fenomen încă în desfășurare, tocmai pentru că lipsește limpezirea necesară a apelor istoriei, încă tulburi din motive felurite. Fluidizarea graniței dintre istoria sacră și cea profană

De la martiraj la sfințenie

Istoria țărilor românești, din Nordul și din Sudul Dunării, de la Est de Prut și de peste Tisa, altfel zis din tot spațiul carpato-danubiano-pontic, e plină de fapte martirice, unele de-a dreptul cutremurătoare și de aceea

facilitează abordări radical opuse, atunci când se au în vedere personalități precum Ștefan cel Mare, Constantin Brâncoveanu sau Andrei Șaguna, intrate în mentalul colectiv pentru credința lor neabuțătă în biruință crucii și de aceea jertfelnici în felurite moduri. Foloseau anterior o sintagmă dubitativă („mai mult sau mai puțin folclorică”) atunci când se refereau la componența folclorică a unor balade sau legende românești, unele trase și în letopisești sau integrate, ca referință imagistică, în paginile istoriilor profane. Textul folclor, cu care majoritatea tinerilor se întâlnește prin intermediul manualului școlar (din păcate, tot mai rar), este adesea unul pseudofolcloric, amănumt prea puțin cunoscut de învățăței de azi, dar exploatat ca formă a „rezistenței prin cultură” în anii de tristă amintire. Încă de atunci, patriarhul baladei populare românești (Alexandru Amzulescu) atragea atenția că balada este, de multe ori, mai degrabă un produs al curții feudale sau al tindei bisericii, decât unul nașcut în întunecimea bordeielor sau sub poala codrilor seculari. Concret, ne referim la legendele despre Ștefan cel Mare și la balada ce-l are ca erou-martir pe Constantin Brâncoveanu, celebrat în acest an și recunoscut de Biserica Ortodoxă ca sfânt cu zi distinctă în calendarul bisericesc. Ambele tipuri de texte sunt tributare culticului în măsură determinantă, circulația lor fiind una cărturărească, încât componența orală a acestora este ca și inexistentă. Până la urmă, nici chiar *Miorița*, cea mai frecventată baladă „populară” românească, nu mai e chiar folclorică, întrucât „îndreptarea” lui Vasile Alecsandri a mers destul de departe. Niciuna din cele peste o mie de variante ale acesteia, culese de la informatori rurali, nu se apropiе decât secvențial de varianta întâiului poet național, mitograf de seamă al culturii noastre. Nici balada lui Brâncoveanu nu e chiar folclorică, ceea ce însă n-o împiedică să fie recunoscută ca prim act de consacrat religioasă și să facă parte integrantă din ritualul sacramental al consacrării pentru sfințenia faptelor și a numelor celui care le-a săvârșit.

Brâncoveanii și Cantacuzinii sunt două dintre familiile boierești din Țara Românească, din rândul căror s-au ridicat domnitori și cărturari de seamă pentru o istorie multiseculară (veacurile XVII-XIX) și pe care îi celebrăm azi cu uimirea firească, însotită de emoția mândră pentru exemplaritatea vieții și făptuirii

acestora. Ridicat la rangul de sfânt al Bisericii Ortodoxe, Constantin Brâncoveanu e răsplătit pentru martirajul lui și al celor patru fii ai săi, căzut toți sub sabie păgână, pentru că au refuzat apostazia. La fel de exemplară ni se pare însă fapta unui înaintaș al Brâncoveanului, el însuși domn al Țării Românești, Șerban Cantacuzino, inițiatorul întâiae traduceri integrale a Bibliei (1688), Carte a Cărților, pe temelia căreia s-a așezat limba română modernă și un nou model de mărturisire a credinței creștine în care Cartea era legătura primară dintre credincios și Dumnezeu. Un proverb, și acesta de sursă bisericăescă, vine să consacre rostul *Bibliei lui Serban*, cunoscută și sub denumirea *Biblia de la București*, în așezarea rânduielilor bisericești de la noi sub auspicii noi: „Ai carte, ai parte de Dumnezeu”. Ca și ctitoriiile Brâncoveanului (mănăstirea Hurezi și palatele de la Mogoșoaia sau Potlogi), edificiul grandios, prin completitudine și semnificație simbolică, al Bibliei de la București concurează ca însemnatate cu martirajul celui dintâi. Moartea celor cinci a tulburat sufletele contemporanilor și urmașilor, în schimb lucrarea harică din paginile Bibliei întregitoare a edificat o nouă Biserică Ortodoxă, care s-a folosit de Cartea Sfântă până în secolul al XX-lea. S-ar impune, aşadar, un gest de recunoaștere similar, titlul de sfânt al Bisericii Ortodoxe Române cuvenindu-se de drept acestui edificator exemplar care și-a încheiat misia ca domn al Țării Românești îngrijindu-se de traducerea și tipizarea Bibliei, pentru ca în scaunul domnesc să-i urmeze Constantin Brâncoveanu, un reformator al vieții publice și un jertfelnic întru credința pe care înaintașul său a așezat-o pe pagini de Carte sfântă. N-a avut răgazul să edifice biserici și mănăstiri, dar a ridicat o Catedrală a Neamului din slove tipărite la fel de maiestuoasă și de adânc înțeleasă precum o Casă a Domnului din ziduri trainice și din turle înălțate spre cer.

Expoziția de fotografie: Sorin FRĂSINĂ

Lansarea volumului 6 al colecției cAtEsență-proză a fost însoțită de o expoziție în aer liber (la pontonul CERONAV) a artistului fotograf Sorin Frăsină din care vă prezintăm câteva lucrări. (mai multe amănunte în pag. 29)

Crengută Claudia SANDU

decât ar fi crezut din ziua numărul unu a revenirii marii iubiri în viața ei...

Îl cunoscuse la începutul anului III de facultate, în toamna anului 1990. Avea 21 de ani. O colegă o invitase la un ceai, cum era pe vremuri.

Era imediat după Revoluție și toată lumea era fericită că scăpase de dictator și că trăia în democrație. Ea era studentă la Facultatea de Stomatologie, iar el era student la Facultatea de Cibernetică. El era un student foarte bun. Cel mai bun. Singur la părinți. La început, a crezut despre el că e un răsfățat, dar nu! Era responsabil și dormic să se realizeze.

O plimba prin parcuri și o ducea la filme și vorbea mult despre cum o să se realizeze el. Avea un plan pentru o viață. Dorea să emigreze în Canada de îndată ce termina facultatea. Știa că va reuși cumva să plece, iar acolo va găsi cu ușurină o slujbă la o mare companie IT. Va lucra și va avea o casă mare, cu piscină și două garaje, cu menajeră, bucătăreasă și bonă pentru copii - iar viața lui va fi ca în filmele americane, numai că avea să se întâpte în Canada!

Ea îi împărtășea entuziasmul, dar nu s-a grăbit să îl întrebe care va fi rolul ei în planul lui de viață, dar spera că rolul ei va fi la fel de important și principal ca și al lui.

Cătălina lucra deja din anul III de facultate într-un laborator de tehnică dentară și făcea bani frumoși și într-o zi a cumpărat pentru el un computer nou. Era ziua lui și s-a hotărât să îi arate că ea vrea ca rolul ei să fie important. El a rămas uimit!

În primul rând, nu își închipuise că ea făcea atâtia bani punând plombe. Își dorea de mult un calculator și părinții lui economiseau fiecare bănuț pentru a-i cumpăra unul.

Ea îl iubea enorm și i-ar fi dat tot ce avea cu dragă înimă dacă asta îl făcea fericit. Spera ca locul ei să fie lângă el și în secret lua lectii de limba engleză. Dar totuși, era câteodată descumpănită, nu știa ce să credă pentru că el nu spunea nimic

Povestiri de pe planeta Venus

OCHII CARE NU SE VĂD SE REGĂSESC PE FACEBOOK

Cătălina avea emoții, emoții mari! Trecuse prin atâtaea la cei 45 de ani, dar nu se aşteptase niciodată să își reîntâlnească marea iubire după 20 de ani. Nu știa la ce să se aştepte! Nu mâncase mai nimic de trei zile. Asta nu era rău pentru siluetă, însă emoțiile o copleșiseră mai mult

despre viitorul lor comun, iar când mergea în vizită la el, aproape de fiecare dată mama lui îi aducea aminte că băiatul ei va pleca în Canada pentru o viață ca în filme.

Până la urmă a reieșit că și ea avea un rol în planul lui. Ea trebuia să îl sponsorizeze. Trebuia o grămadă de bani pentru acte și pentru biletul de avion.

Într-un final, el i-a spus că și ea face parte din plan, dar mai întâi trebuie să plece el ca să găsească un apartament și o slujbă, să pună ceva bani de o parte și apoi să vină și ea. Sună rezonabil, deși niciodată nu o întrebă ce își dorea ea cu adevărat. Urmau să țină legătura prin scrisori, asta ei nu i-a plăcut pentru că îl cunoștea foarte bine. Era sigură că el cu greu îi va scrie câteva rânduri pentru că de felul lui comunica greu. IT-ist. Ce să-i faci!

Pentru ea planul cel mai bun era ca ei doi să se căsătorească, dar nu putea să-i sugereze așa ceva. Așa i-ar fi fost mai ușor și cu actele pentru mult atâtădată plecare în Canada...altfel avea să dureze.

Ei a plecat într-o frumoasă zi de toamnă, i-a promis că o va aștepta și că îi va scrie în fiecare săptămână. El i-ar fi fost de ajuns și o scrisoare pe lună dacă ar fi primit de la el, numai ca el să se țină de promisiune.

Când el a plecat, ea a simțit cum cu el a plecat și inima ei că și cum aceasta s-ar fi scurs din corp, ar fi făcut două picioare lungi și ar fi luat-o la fugă spre Canada.

De la el au venit câteva scrisori, nu în fiecare săptămână și nici cărăbuș în fiecare lună, dar tot veneau 2-3 pe anotimp și așa s-au scurs câțiva ani.

Ea muncea de dimineață până în noapte și economisea orice bănuț gândindu-se că îi vor fi de folos în Canada. Nu ieșea la filme, teatre, petreceri cu colegii, nu pleca în călătorii, nu dădea banii pe haine. Trăia modest și cheltuia numai dacă avea nevoie. Se izolase total de restul lumii. Locuia cu familia încă și în rest muncea.

Scrisorile lui spuneau că îi e dor de ea și că îi e greu fără familie și prieteni, dar ea cumva simțea că el se bucura de viață pe care o avea. Locuia cu încă doi colegi de serviciu într-un apartament cu trei dormitoare, muncea și ieșea în weekenduri să își vadă noua țară.

Pe atunci, ea încerca să afle de la el căți bani le-ar trebui să închirieze pentru 6 luni ceva mic pentru ei ca să vină și ea. Însă după ce a pus această întrebare scrisorile de la el nu au mai venit. Ea a continuat să îi scrie, să îi spună că adună bani și că va depune curând și ea actele pentru Canada și îi vizita părinții care îi erau recunoscători pentru vizite și mai ales pentru că ea îi plătise cheltuielile pentru Canada.

Într-o zi, erau mai mult de trei ani de la plecarea lui, mama lui i-a dat ei un plic cu dolari americană și i-a spus că el a rugat-o să îi dea banii pe care îi cheltuise ea pentru actele lui și pentru biletul lui de avion. Era felul lui de a-i spune că nu mai au nici o legătură unul cu altul!

Nu înțelegea de ce. Apăruse altcineva?...așa a trăit vreo doi ani, întrebându-se unde greșise, apoi și-a dat seama că trebuie să aibă propriul plan de viață.

Pentru început, își dorea un cabinet propriu unde să își poată exercita meseria și apoi să facă bani, cât mai mulți pe care să îi investească în apartamente pe care să le închirieze. Se gândea că poate cu timpul, când va împlini 40 sau 45 de ani nu o să mai dorească să muncească decât câteva ore pe zi și atunci era un plan bun ca venituri suplimentare să îi ajungă în portofel. Mai dorea să călătorească și să se bucure de viață. Acesta era planul ei de viață!

Și la 45 de ani reușise să îl realizeze. Avea un cabinet micuț dotat cu cele mai noi tehnologii în domeniu în centrul marelui oraș. Cabinetul îl inaugurașă la cinci ani după ce terminase facultatea.

Banii și-i investise în alte patru apartamente în zone bune ale marelui oraș. Într-unul din ele locuia, restul erau închiriate, exact aşa cum își dorise. Muncise mult, foarte mult. Mai mult de 15 ani avusese trei slujbe: la cabinet unde nu refuza nici un pacient, ca profesoră la facultate și în laboratorul de tehnică dentară.

De curând renunțase la slujba de la laborator pentru ca să aibă serile libere pentru spectacole de teatru și pentru filme. Nu se căsătorise, nu avea copii, deși avusese mai multe relații și fusese cerută în căsătorie. Niciodată nu îl mai întâlnise pe El. Și de la a lui plecare nu se mai îndrăgostise de alt bărbat. Călătorise mult și ducea o viață confortabilă.

Când el i-a cerut prietenia pe Facebook, ei nu i-a venit să credă. Și ea îl căutase de-a lungul anilor, dar fără nici un rezultat. A văzut numele și și-a adus aminte totul. Nu l-a recunoscut în fotografie, numai ochii mari și căprui mai semănau.

În rest, el era foarte schimbăt: gras, cu chelie. Dacă i-ar fi văzut numai poza fără nume, figura lui nu i-ar fi spus nimic. Nu se știe unde dispăruse Tânărul de 1,85 m înălțime, înalt ca bradul, cu părul des și negru. I-a acceptat prietenia pentru că își dorea mult să îl reîntâlnească.

Cu câțiva ani în urmă sunase din nou la părinții lui. Sperase că încă îi poate vizita ca să afle ce s-a mai întâmplat cu el, însă numărul de telefon se pare că nu mai era valabil. Astănuia a opriț-o și s-a dus să îi viziteze, dar o familie Tânără locuia acolo. Ei cumpăraseră apartamentul de la cei doi bătrâni care plecaseră să trăiască undeva la țară.

A rămas foarte uimită să afle pentru că din câte știa ea de la el, ambii părinți erau bucureșteni.

Era curioasă dacă planul lui de viață fusese realizat, dacă era căsătorit și dacă avea copii. Și își dorea să vadă cu cine se căsătorise măcar în fotografii, dacă nu avea să o cunoască vreodată. Însă el avea o singură fotografie pe contul lui de Facebook și conform profilului său lucra la o mare companie de IT din lume. Nici un amănunt despre familie, copii, vila cu piscină.... Ea, spre deosebire de el, postase multe fotografii din călătoriile pe care le făcuse prin întreaga lume și el i-a dat *Like* la aproape toate, apoi i-a făcut și niște comentarii frumoase: *Frumoasă și neschimbătă! Aceeași Cătălina ca acum 20 de ani!* Apoi, curând după ce s-au împrietenit pe Facebook, ea a primit un mesaj de la el tot pe celebră rețea de socializare în care îi spunea că vine în țară în două săptămâni pentru o lună de zile pentru că dorea să cumpere o casă, undeva lângă Sibiu. Îi mai spunea că văzuse proprietatea pe net și îi plăcuse mult, mai ales terenul.

Cătălina a fost uimită, astănuia era în planul lui! Ce se întâmplase cu vila cu gard alb, cu piscină și gazon? Mai scrisă că acolo, lângă Sibiu, vrea să se retragă la pensie.

El nu mai fusese în țară de 10 ani, iar în total de când plecase în Canada mai fusese o singură dată. Îi mai spunea că părinții trăiau în Sibiu de mulți ani pentru că aveau acolo niște rude, singurele rude, veri de ai tatălui său cu familiile.

Părinții lui se hotărâseră să se mute acolo pentru că nu mai aveau pe nimeni altcineva în București și fiind bătrâni simțea nevoia să aibă familia alături de ei, iar el venea rar în țară. Îi mai spunea că îi pare foarte rău că nu a ținut legătura cu ea și că dorește mult să o revadă.

Revederea a avut loc într-o seară de vară, călduroasă cum sunt în marele oraș. Ea era elegantă. Îmbrăcate o rochie înflorată, purta sandale cu toc, iar părul ei lung era legat într-o coadă de cal.

El purta jeans și un tricot alb și transpira asiduu. Cătălina avea să constate, că el arăta foarte rău, mai rău decât în fotografia de pe Facebook. Numai ochii îi mai recunoștea.

L-a întrebat de plan. Se pare că nu reușise. Toată viața muncise, dar banii se duseseră pe chirie, mâncare... și mai bănuia ea, pe băutură.

El nu călătorise, totul i se păruse prea scump acolo, în Canada. Avea doar o sumă modică economisită cu greu, cu care să cumpere casa de lângă Sibiu. Nu se căsătorise niciodată și nu avea copii.

Ea i-a spus că și ea a avut un plan. El a fost surprins să o audă. Lui nu i-a venit să creadă că ea singură a realizat atât de mult. Cumva regretă că el nu a reușit și un pic o invidia. A întrebat-o dacă a fost căsătorită și dacă în urma divorțului a obținut vreunul dintre apartamente. Ei i s-a părut că a făcut o remarcă de prost gust. El i-a cerut scuze și i-a spus că urma să se vadă cu doi prieteni cu care fusese colegi de facultate și cu care se pare că ținuse legătura de-a lungul anilor. I-a spus că și ei au realizat mai multe decât el, dar nu crezuse că o femeie singură ar putea realiza atâtea într-o țară ca România.

I-a mai spus că a greșit, planul nu a fost al lui, ci al părinților lui care și acum sunt foarte fericiți că el a luat drumul străinătății. El nu realizează că în meseria lui s-ar fi putut realiza și în țară și poate chiar mai bine.

Planul fusese al părinților lui și de mic îi spuseseră că el trebuie să plece din țară, iar el nu a vrut să îi supere. El au crezut că se va căpătui, dar a fost greu... singur tot timpul. De abia de doi ani obținuse o slujbă bună la o companie de top.

Și ei i-a fost greu, foarte greu au fost câțiva ani în care a dormit pe canapeaua din sala de așteptare a cabinetului. Sală de așteptare care reprezenta un fost balcon în construcția inițială a garsonierei în care își amenajase cabinetul. Pe atunci economisea la sânge pentru a cumpăra un apartament de două camere. Apoi, au fost grei și anii în care a avut trei slujbe: preda la facultate, lucră la cabinet și într-un laborator de tehnică dentară. Anii în care doar muncise și altceva nu existase pentru ea.

Ea i-a sugerat că poate nu era târziu să rămână în țară să lucreze pentru că sunt prezente acum și în România multe companii în domeniul lui și ar fi putut avea o viață împreună, dar el i-a spus că se va întoarce probabil cândva, să mai adune bani suficienți pentru a cumpăra o casă cu teren lângă Sibiu pentru că nu reușise să cumpere proprietatea pe care pusese ochii și pentru care venise atâtă drum, altcineva i-o luase înainte!

25 martie 2014

Constantin TĂNASE

UN EROU OFFSHORE (IV)

Și Abel chiar a plecat, lăsând baltă localul, amintirile - puținul care mai rămăsese din vremurile bune, alcătuit

în cea mai mare parte din imaginea negresei de la *Diesel Co.* și aspirația de a o invita în oraș. A urcat în Mustang-ul model 1964, moștenit sub beneficiu de inventar de la Cedric, fără nici un bagaj, doar cu ce avea pe el și niște bani de buzunar luați direct din casa barului. „Spre Virginia, fraților, la Salem!” le striga celor câțiva mușterii lâncezind cu halbele de bere neagră și blestem atele pahare cu *Jack Daniel's* și precis că nu l-au auzit întrucât aveau de discutat chestii mai importante ori, auzindu-l, nu i-au dat vreo importanță pentru că, în opinia lor, un negru din Detroit nu putea să plece decât spre Virginia.

Alta era, însă, părerea lui Leonte, trecut de-acum prin ciurul și prin dârmonul american, obișnuit cu mizerabilita predispoziție a oamenilor de a spune ceva în timp ce gândesc altceva. Se baza pe câteva circumstanțe cum ar fi coincidența dintre plecarea lui Abel, precipitată - s-ar fi putut spune, dacă nu s-ar fi aflat unele lucruri - mărunte la prima vedere și refuzul nejustificat al lui Miss Mabel de a-i răspunde, în ultimele 24 de ore la mesajele lui, formulate în termeni neutri pentru a nu se putea trage nicio concluzie în cazul, destul de probabil, că acele comunicări ar fi ajuns și pe la urechile altora.

Lucrurile mărunte, insignifiante la o primă examinare, ieșiseră la iveală ca urmare a agitației ce cuprinsese personalul din serviciul lui Miss Mabel, accentuată mai cu seamă după confirmarea zvonului că delatorul a dispărut fără urmă. „*A dispărut*” nu era decât un eufemism după calculul acelor oameni (secretarul-lacheu, camerista, bucătăreasă, omul de curte,

șoferul, avocatul, cu sigurană și contabilul) care, deși n-au făcut altceva decât să practice o deprindere la ordinea zilei, adică să caute a obține un profit din orice, întrezăreau abia acum riscul și se simțeau în pericol. Căci oricine, în locul acelor nenorocii, nu s-ar fi gândit decât la faptul că în ticăloșia lui, cedând torturii ori făgăduielii, delatorul le va divulga numele și le va denunța isprăvile. Așadar, aşa-zisa dispariție era un sofism în toată regula, după o expresie de-a avocatului, spre totala descumpărire a lacheului-secretar ce se știuse până atunci stăpânul absolut al tuturor secretelor legate de persoana stăpânei sale, Miss Mabel și dintr-o dată se vedea pus în situația neplăcută (de nesuportat și înspăimântătoare) de a apela la alții ca să afle căte ceva despre femeia pe care o slujise și o trădase atâtă amar de vreme. Ca să deslușească unul dintre posibilele înțelesuri ale situației în care se găseau, avocatul a adăugat că delatorul hăldăuia încă, cine știe pe unde, dar lesne de presupus și că tocmai acest aspect constituia motivul incontestabil de frământare și îngrijorare. Și pentru ca panica să fie și mai mare, delatorul și-a făcut, într-un fel, apariția unde se așteptau mai puțin: la *Huston Cafe*, locul preferat al studenților de la *Wayne State University* pentru dinner: „Într-un fel” - pentru că nu s-a dus personal, ci a trimis un mesager ca să-i transmită frumoasei Clare că el, delatorul (în realitate a spus un nume oarecare, întrucât, firește, nu se putea folosi de acel renume oribil) era dispus la o înțelegere avantajoasă cu *Mr. Charlie Evans*, iubitul ei. Dacă cineva (printre care și delatorul) s-a așteptat ca frumoasa Clare să se făstâcească, sau ceva de acest gen, s-a înselat. Fata l-a privit indiferentă pe tip și i-a replicat că habar n-avea despre ce era vorba în acea tărășenie și că ar fi foarte bine pentru el să dispară în următoarea secundă. Un deznodământ aparent banal, însă devenise, cel puțin pentru ei, certă ieșirea la suprafață a celui care ani la rând le-a cumpărat, la prețuri destul de bune, informațiile anoste despre Miss Mabel, amanții, cusururile și rătăcirile ei, până când femeia, exasperată și-a făcut intrări-ieșiri secrete și disimulate la toate încăperile conacului său.

În acest timp, Leonte revenise în amfiteatrele

universității, în sălile de lectură și pe la seminarii, fiind văzut tot mai frecvent în compania Clarei.

Ca o recapitulare, se puteau reține următoarele: Miss Mabel și-a văzut visul cu ochii - principalele bănci care au jenat-o o viață întreagă au fost devalizate, grație înclinațiilor native ale lui Leonte. Au fost sparte coduri, s-au interceptat transmisii de date (cu precădere - financiare), s-au deturnat transferuri colosale de fonduri și, se înțelege, au fost sterse orice urme puteau să rămână în spațiul atât de nesigur al virtualității electronice și altele și altele. Totodată, a fost pusă pe chituci ORGANIZAȚIA și a fost scos din circulație A.C.I.K.G.-ul, nu se știe cât de mult a încălzit-o acest lucru pe Miss Mabel, dar a mulțumit-o întrucât și acestea au stânjenit-o destul.

După toate asta s-a instalat o stare de pace cum nu mai fusese de mult prin părțile locului încât unii (mai cu seamă cei rămași la *Miller Bar* cu halbele de bere neagră și cu paharele de *Jack Daniels*, după ce Abel a plecat cu Mustang-ul moștenit de la Ced) au crezut că zilele de glorie ale Detroit-ului au revenit. Foști muncitori de înaltă calificare, tehnicieni, ingineri, specialiști ale fostelor companii care și-au mutat afacerile pe meleaguri mai propice exploatarii sclavilor contemporani, nostalgiici ai succeselor obținute în timpul războiului rece, în confruntarea acerbă cu niște inamici la fel de înrobiți ca și ei, au demonstrat în centrul depopulat al orașului că mai rămăseseră niște resturi din conștiința de sine a clasei muncitoare, însă mai spre seară, obosiți de atâta zarvă și-au zis că tărăboiul nu mai avea niciun rost, atâta timp cât banii sub formă de capital erau în altă parte. În final s-au întors de unde plecaseră în acel avânt iluzorii, adică pe la *American Bistro*, *Pegasus Taverna* și, se înțelege - *Millers Bar*; ca să pună la cale alte și alte proiecte doldora de nădejdi și anticipări.

Între timp, stăpânii A.C.I.K.G.-ului, făurind o altă oficină în locul celei defuncte, au dezlănuit o vânătoare de vrăjitoare cum nu s-a mai văzut. OCULTA, mama ORGANIZAȚIEI, a oferit o recompensă de mai multe milioane celui ce i-ar fi adus pe vinovați vii sau morți. În scurt timp, starea de acalmie s-a spulberat, orașul s-a ticsit de informatori de toate soiurile și de vânători de recompense mai ceva ca la sfârșitul secolului al XIX-lea. Era o vânzoleală de nedescris, vechile hoteluri au trebuit să-și reia activitatea, iar restaurantele, barurile, bodegile, tavernele și cluburile au devenit neîncăpătoare, încât s-a creat o nouă iluzie a Renașterii. Însă nici asta n-a ținut prea mult întrucât maeștrii scenariilor și ai acțiunilor conspirative au găsit de

cuviiņă că Leonte, inamicul public numărul unu, a șters-o cu tot bănetul și dosarele compromițătoare într-o insulă pierdută prin Oceanul Pacific. Numai băncile au rămas impasibile, știind prea bine că lumea actuală nu poate subzista fără ele (un rău necesar) și le vor da banii înapoi, ca un simbol de netăgăduit al stării de sclavie modernă. Astfel s-a convins și Leonte că oalele sparte vor fi puse numai în seama truditelor anonimi, păstrători ai legilor și credinței, purtători de poveri copleșitoare, smeriți, răbdători, toleranți până la capăt, adică până la moarte, după care nu mai există nimic.

Și atunci și-a amintit de „lucrurile mărunte.” Când Cedric a cumpărat *Millers Bar* împotriva voinței lui Miss Mabel, transformându-l în tripou și casă de raport, femeia a aranjat o întâlnire discretă cu omul care ducea greul aceluia stabiliment - Abel. Sigur că nimeni nu ar putea spune ce au discutat și mai cu seamă ce au făcut cei doi prin hardughia cu intrări-iesiri secrete și disimulate, însă Leonte, grație îscusințelor sale, mai pătrunzătoare decât ochii și urechile secretarului-lacheu, ale cameristei, bucătăresei, omului de curte, șoferului, avocatului etc., a dedus din noianul de povestiri ascultate la *Millers Bar* în răstimpurile de relaș ale negrului Abel, dar și ale altor cunoșători, că Miss Thompson, deși avea un scop cât se putea de precis și era experimentată în tot felul de situații, a simțit dintr-o dată un fel de pulsărie frapantă și în continuare s-a manifestat doar ca femeie. Era încredințat că negrul nu plecase către Virginia care, oricum făcuse parte din Confederație și că Miss Mabel era bine, deși nu i-a răspuns la mesaje. Din acest punct de vedere încerca să se considere mulțumit și Tânja după o anume seninătate bănuind că o va dibui în zâmbetele și privirile limpezi ale Clarei.

Astfel s-ar putea pune capăt istorisirii despre Leonte Rogozan, condamnat la 7 ani închisoare, pedeapsă pe care nu a executat-o niciodată, dacă n-ar fi existat un delator care a convins noua ORGANIZAȚIE și noul A.C.I.K.G., renăscute din propria cenușă, precum și pe unii ofițeri de la omucideri, fraude financiare sau mandate că Leonte, cel atât de căutat, continua nestingherit să comită blestemății specifice secolului al XXI-lea de-a lungul și de-a latul a nu mai puțin de patru continente. Însă nici asta nu a durat la nesfârșit, încheindu-se odată cu venirea unui anume Charlei Evans la conducerea corporației în slujba căreia se afla delatorul.

(Sfârșit)

Nicolae BACALBAŞĂ

Cea de-a treia verigă a norocului nostru a fost o contracicere a clasnicului "Prost să fii, noroc să ai". Cele două distrugătoare de însoțire ale rușilor erau denumite "Smîșleonâi" (în traducere "Deșteptul") și "Soobrazitelnâi" (în traducere "Istețul"). Dar tot planul de atac era o tâmpenie crasă. Grupul de protecție navală nu era necesar. Românii nu aveau forțe navale de suprafață cu mare putere de foc. Distrugătoarele lider se puteau apăra și singure.

Distrugătoarele lider rusești aveau tunuri de 130 mm. Ele nu puteau fi eficiente decât trecând barajul. Dacă rușii ar fi utilizat crucișătoarele, cu tunuri de 180 mm (și aveau patru bucăți în Marea Neagră!), problema nici nu s-ar fi pus. Trăgeau de peste gard. Unde mai pui că în Marea Neagră sovieticii aveau și un cuirasat cu 12 piese de 305 mm.

Crucișătorul "Voroșilov" la bordul căruia se afla comandantul grupării, contra-amiralul Novicov, a fost trimis absolut degeaba. Tot degeaba au fost trimise și cele două distrugătoare care păzeau crucișătorul.

Rușii au sosit în zona de luptă fără probleme. De fapt nici nu exista vreo forță care să le facă probleme de orice fel. Scopul era ca cele două nave, ce urmău să execute bombardamentul, să ajungă în zona de tragere la îngănatul zorilor. Întârziind ușor cele 2 nave aproape au reușit acest lucru.

La ora 4.42 rușii au văzut malul românesc, aflat la 140 cabluri. Peste opt minute a început să se manifeste prima verigă a lanțului de noroace: pe "Harkov" care se deplasa prea rapid față de parametrii paravanelor detonatoare de mine (se grăbea!) s-a rupt paravanul din prova dreapta. El cedează locul din sirul indian în care se deplasau (cel mai puțin periculos mod de deplasare într-un câmp de mine) liderului "Moscova". La ora 5, menținând viteza excesivă de deplasare de 26 noduri

(urmare din nr. 148 al revistei)

De cealaltă parte a oglinzi (III)

Constanța 1941

navele încep să se desfășoare în poziție de tragere. În momentul întoarcerii în viteză "Harkov" pierde și cel de al doilea paravan.

La ora 5.02 întâi "Harkov" apoi "Moscova" deschid focul. Trei salve pe minut! Era încă îngânare zi-noapte, coasta era doar o linie neagră și ascundeava navele militare românești. În schimb, se vedea bine nodul de cale ferată, gara Palas și rezervoarele de petrol. Un tren cu muniție a explodat, gara a luat foc. Rușii bombardau de la o distanță de 130 cabluri de țarm. La 4 minute după ce au deschis focul rușii primesc riposta bateriei grele de coastă germane Tirpitz aflată la Agigea. Sunt tunuri grele de 280 mm, deservite de oameni calificați. Din datele sovietice cea de a treia salvă germană a încadrat "Moscova".

Distrugătoarele românești "Regina Maria" și "Mărășești" aflate în incinta barajului în dreptul Agigei, nedetectate de ruși (nu exista încă radar la dispoziția acestora) ar fi deschis focul. Când, este discutabil. Oricum nu s-au angajat într-un duel căci rușii le ignorau, în schimb din cauza suflului propriilor obuze distrugătoarelor noastre le sar geamurile în comandă.

La 6 minute de la deschiderea focului de către bateria Tirpitz, rușii încep retragerea. Concomitent aplică tactica calamarului - norul de fum - în cazul lor ceață artificială.

Retragerea s-a făcut tot în sir indian. În față, cu paravanele anti-mină intacte, naviga "Moscova". La orele 5.13 cele două nave au trecut la deplasarea în zig-zag, întrerupând bombardamentul. Ambele nave au tras câte 154 obuze incendiare. Peste 300 de obuze trase în interval de 10-11 minute.

După sursele sovietice distrugătoarele românești au deschis focul târziu și nici un obuz nu a căzut în preajma celor două nave.

Tunurile nemțești au calibrul mare și tragere lungă. Obuzele cad periculos de aproape de cele 2 nave ce se retrag spre Est. La orele 5.20 nava "Harkov" unde se afla comandantul grupării (a doua în sir în ordinea deplasării datorită pierderii paravanelor) transmite "Moscowei" ordinul de a abandona cursul în zig-zag și de a mări viteza. Fugind de obuz navele riscău să dea de mină. Viteza a fost crescută la 30-32 de noduri dar în acest moment "Moscova" și-a pierdut paravanele despre care se știa clar că nu rezistă la această solicitare. Un pariu riscant și care a fost pierdut. La ora 5.20 sub linia de plutire a liderului "Moscova" s-a produs o explozie

puternică. S-a ridicat un stâlp de fum și foc de 30-35 metri, practic nava lovită în bordul drept s-a rupt în două. Partea din proa a fost rotită cu 180 de grade; în pupa bontul posterior era cu elicea încă în mișcare. De pe această epavă, în pupa continuă să se tragă cu tunurile antiaeriene. În 4-5 minute ambele fragmente ale epavei se vor scufunda.

Am cunoscut personal un martor ocular al exploziei, chirurg la Spitalul Portului Constanța în anii '70, Tânăr ofițer de artillerie cu ochiul lipit de telemetru la bateria română de coastă.

Un alt martor ocular, tot la telemetru, descrie: "două coloane de fum, soarele a răsărit. Apoi o coloană dispare și apare o flacără uriașă, ca un soare răsturnat". Harkov își reduce viteza încercând să salveze supraviețuitorii. Altă manevră riscantă. Este sub atac aerian și de cum reduce viteza de deplasare este încadrat de obuzele bateriei de coastă. Acum nu se mai pune problema de a salva pe alții, salvarea sa este cea care primează. La 5.28 "Harkov" își reia retragerea spre est dar în momentul în care atinge viteza maximă se produce explozia a două obuze lângă unul din bordurile sale. Avariul, "Harkov" și-a redus dramatic viteza de deplasare. La ora 5.36 în timp ce era bombardat de aviație i se ordonă să părăsească în plină viteză zona de luptă și să se îndrepte spre bază. La ora 5.55 deplasându-se cu numai 6 noduri, practic tărându-se, "Harkov" ieșe de sub focul artilleriei de coastă. Acoperire aeriană i s-a promis doar la 70-100 mile de Sevastopol. Totuși cel mai mare pericol nu venea din aer, ci de sub apă. La ora 6.43 "Harkov" a fost torpilat dar a depistat din timp siajul, a evitat torpila și a contraatacat cu bombe de adâncime.

Atacul a fost reluat la ora 7.30. În acest timp "Harkov" a făcut joncțiunea cu unul din distrugătoarele din grupul de sprijin. De fapt distrugătorul a sesizat siajul torpilei, a efectuat bombardament de adâncime și a reușit să scufunde submarinul: a apărut o pată extinsă de ulei și pentru câteva secunde și pupa submarinului. Atâtă doar că submarinul era sovietic, S-206, sub comanda căpitan-locotenentului Caracai. În meciul cu români, sovieticii au marcat la propria lor poartă. Un gol menținut în zona "strict secret" de statul polițisto-militar comunista timp de decenii.

Timp de 8 minute (7.22-7.30) "Harkov" a fost atacat de aviația româno-germană. La orele 8.14 nava și-a reparat instalația de propulsie și dezvoltând 26 de noduri a evitat cel de al patrulea atac al aviației de la orele 13.05.

La orele 21.09 ale aceleasi zile "Harkov" însoțit de cele două distrugătoare a revenit în golful Sevastopol.

Din marea distrugător "Moscova" - 2895 tone deplasament, 5 tunuri de 130 mm, 9 tuburi lanștorpile nu au mai rămas la suprafață decât resturi plutitoare și 69 de supraviețuitori. Două vedete rapide românești vor salva 24 de supraviețuitori. Hidroavioanele noastre

bazate la Mamaia (și astăzi pe malul opus stațiunii a lacului Sintghiol li se văd hangarele) vor recupera alți 41. Pe una din cele două vedete era îmbarcat timonier domnul Oprică. L-am cunoscut, vizitându-l cu chirurgul oncolog clujean care îi operase nevasta.

"Domnule, erau îngroziți. Refuzau să se urce pe navă. îi instructase locuitorul politic că dacă ajung la burghezii de români, vor fi torturați. Erau înecați în păcura deversată de distrugătorul lovit".

Cine a scufundat "Moscova"? În România și l-au revendicat și bateriile de coastă, și aviația și distrugătoarele. S-a considerat că totuși a fost lovit de un submarin propriu. Echipajul unui submarin a fost debarcat și trimis să lupte în tranșee în prima linie. Să fie aceasta o dovedă indirectă?

Comandantul escadrei sovietice, vice-amiralul Vladimirschi consideră că nava a fost scufundată de un obuz greu dar nu excludea nici posibilitatea unei mine. În cele din urmă statul major al flotei sovietice din Marea Neagră a considerat că nava a fost victimă unei mine marine.

În tot restul războiului Constanța nu va mai fi bombardată de pe mare. Hărțuirea aeriană a Constanței din primele zile ale războiului a încetat pentru o lungă perioadă. Cele 100 de bombardiere ce au fost trimise împotriva ei (285 ieșiri) au fost înjunătățite. Români au doborât în aceste câteva zile 50 de bombardiere sovietice. Din când în când traulele de pescuit mai scot câte o epavă. Una din ele, după relatarea inginerului Nicolaev, directorul Institutului Român de Cercetări Maritime, era cu scheletul pilotului în carlingă. Cu casca de zbor din piele și ochelarii pe craniu. Se știe foarte bine și unde se află epava distrugătorului. Nimeni nu s-a dus să-1 filmeze subacvatic sau să îl cerceteze. Dacă se supără Big Brother, fratele nostru mai mare?

Ce am fi putut face cu ciobul de postament de pe monumentul sovietic jupuit de marmură?

Am fi putut să-1 înscriptiționăm cu celebrul catren al lui Păstorel Teodoreanu pentru care acesta a înfundat pușcăria ("Soldat rus, soldat rus, Cin te-a pus acolo sus....") dar nu s-ar face.

Un mort pe câmpul de bătălie este un mort pe câmpul de bătălie.

Numai că marinilor români dispăruți în luptele de pe Marea Neagră nu le-a făcut nimeni monument.

Cel mai bine ar fi fost să punem în locul monumentului pentru eroii sovietici reproducerea unei mine marine. Ea este cea care a salvat Constanța.

În Belgia, la Bruxelles există "Maneken piss", statuia copilului, care conform unei legende neconfirmate, urinând pe un filि de aprindere a explozibililor ar fi salvat orașul în timpul primului război mondial.

Nu știu dacă gâștele care au salvat Capitolul Romei au monument. Romanii au înlocuit recunoștința pentru gâscă cu pedepsirea ceremonială a cainilor. Atunci când

galii au fost cât pe aci să ocupe Capitoliul, câinii nu și-au făcut datoria, au adormit.

În amintirea acestei fapte în Roma Antică, anual câinii erau biciuiți, pedeapsa clasică pentru criminali și apoi trași în țeapă.

Constanța ar datora acest act - înălțarea unei mine pe soclul rămas pustiu de pe urma obeliscului ridicat pentru cei care nu au reușit să spulbere cu tunul orașul.

În locul minei pe postament a fost înălțată o stâncă cu chemare ecumenică - pentru toți cei pieriți pe mare ce nu și-au găsit mormânt.

Care a fost soarta celorlalți participanți ai dramei din 1941?

“Harkov” și-a găsit sfârșitul în 1943. La începutul lui octombrie liderul a participat la atacul asupra Feodosiei și Ialtei. Nava se întâlnea din nou cu români. Și cu aviația germană. Întâi a primit trei bombe de aviație care numai l-au avariat grav. Peste câteva ore alte două bombe de aviație l-au scufundat.

După gluma de la 23 August 1944, capitulare necondiționată făcută de un grup de complotiști de palat (armistițiul va fi semnat de abia pe 12 septembrie 1944) începând din 5 septembrie flota civilă și militară română este declarată captură de război sovietică.

Ce s-a întâmplat cu marinarii români? Au devenit și ei captură de război, întâi a sovieticilor și apoi a Securității căreia abia îi creșteau dinții și avea o teribilă poftă de mâncare.

O piesă din puzzle privind soarta oamenilor de pe navele române de luptă o găsim în amintirile fostului internat în lagărul de la Oranki, ofițerul de artillerie Claudiu Tanasiciuc:

“În lagărul de la Odessa au fost aduși 4000 de marinari români, luați prizonieri la 12 septembrie 1944, după ce au colaborat cu rușii împotriva canonierelor nemțești de pe Dunăre. Pentru că au pus la punct pe foștii pușcăriași de la Sovata care, ca să facă pe placul rușilor, umileau și băteau pe ofițerii români, acești mateloți au fost scoși imediat din lagăr și duși să sape în minele umede din bazinul carbonifer al Donului. După patru ani, dintre aceștia nu s-au mai întors în țară decât a zecea parte, pe ceilalți i-a decimat tifosul exantematic”.

Important nu este să câștigi bătălia, important este să câștigi războiul.

Poate că placa monumentului nu ar trebui să fie un mesaj ecumenic pentru sufletele răpoșăilor ci acele cuvinte pe care celebrul chirurg - mentor al tinereții mele de medic - Theodor Burghel le-a spus familiei doctorului Birclă (legistul român ce a asistat la deshumările de la Katyn - locul unde sovieticii au asasinat prizonierii polonezi - și a fost reprimat ulterior) care îi cerea ajutorul:

“Omul om, porcul porc. Ce să facem dacă ne-au încălcăt comuniștii!?”

Explorând abisul

(urmare din pag. 16)

gânduri profane/ cu biciuiri creștine/ și trupuri învelite-n căințe// De pe cerul durerii/ am cojit lumina oarbă/ și am dat dezlegare// Osanalele au fost primite,/ iar sacrificiul – adulmecat.” Păcatul și mereu dezirabilele moșteniri paradisiace se amalgamează într-o lirică de o considerabilă densitate, cu nuanțe contondente ce, adeseori, primează. Este mediul în care “se zvârcolesc sentimente/ lângă mâna care scrie.” Aspirațiile au valoarea cvasi-totalei expansiuni. Mereu întru salvare, marea e una dintre puținele certitudini: “Cerul își vindecă rânilo-n mare/ și spală păcate cu delfini credincioși/ în oglinda furtunilor nenăscute.” Parcurgem întinse peisaje acvatice situate în zodia picturalului, sigurele atingeri reconstituind o lume ce încă mai subzistă în profunzimile sinelui. Impresionează adorația cromatizantă a mării, atașată valorilor inimii. Dan Călin este un creator de imagini lirice cu efect substanțial asupra cititorului, sublimări “din templul uitat al artei”. Figurii paterne îi este închinat un ciclu poetic marcat de adesea neștiute elocvențe. Filonul autoscopic are impact dramatic: “Tată,/ de ce nu te-am simțit când mă priveai,/ de ce nu te-am iubit că mă simțeai,/ de ce nu te-am văzut cum mă iubeai,/ de ce nu te-am strigat când mai trăiai/ și nu am murit când te stingeai?” Angoasele subliniază inconsistențele lumii. Poetul folosește paradoxul pentru a sublinia problematizările cu care se confruntă. Din obscuritate se naște conturul unei *dramatis personae*: “Calea spre mine e luminată cu durere;/ spre înapoi mă duc înapoi/ cu alaiul de zâmbete arse de umbre pe mare.” Drumul către centru constă în aflarea căii spre casă, de mult prea multe ori ocultată. Nebănuite primejdii se profilează în proximitatea marilor așteptări. Fantasmele pot zămisli prăbușirea. “Rămân întuit în cimitirul paharelor goale”, iată o formulare poetică reprezentativă pentru nivelul înstrăinării. Pentru că suplicantele stări turbionare cuprind sufletul poetic și îl proiectează pe traiectorii centrifuge, în căutarea atât de invocatelor înțelesuri. Partea finală a volumului propune o abordare atipică a feminității, exteriorizând altfel de iubiri: “Cadavrele iubirilor îngropate în grabă/ zvâncnesc printre noi/ cu aripi de sânge// Lâna dansului amarnic/ leagă sentimentele de cer/ și învelește pământul cu îngeri./ Refăcuți din valuri de plută/ renăstem îndrăgostirea/ cu mâini de copil.” Neantul va continua să influențeze părți din lume, visele rămân crăpate, iar dorințele își găsesc mereu alte orizonturi, apropiate spiritului adorat al mării.

Laurentiu Pascal

(grupaj de poeme din volumul. "Peisaje și alte sentimente", 2014)

Poem fără chip

Printre miroșuri împletite cu fugă
numără pantofii cei noi mângâind un câine
numără cu ochii abrupți
numără fiecare privire și uneori zeii
cu teamă ca noaptea să nu mai numere coaste.

Cinci stau, stau întinse
la capăt să cadă mila
acolo e trotuar, e dor de pâine
e suflet.

Peisaj în cinci versuri

Cu degetele roase de cerneluri și alte suferințe
deschid fereastra de la o lume la alta
să ating, să mușc un măr mușcat de tine
câteodată mă întind, până la gând mă întind
și totuși rama e mult prea strâmtă.

Cântec pentru oase

Cad merele în sala de aşteptare
încet și roșii cad, precum o ploie de vară cad,
ochii sunt mari aproape rotund de plesniți.
De la un capăt căușul palmei se descoase
cât un sunet de clopot molcom, prelung
cad merele convulsiv prin răni convulsive.

Dans ascuns printre poeți

Între două gânduri
e mereu sens unic,
acolo...
vine o vreme
când dorești să moară toți,

toți cei ca tine,
să nu îți fie putredă scena
și apoi...
să pășești în grădină
să mănânci fruct după fruct
dintr-un pom interzis.

O zi rebel

Azi sunt vagabondul de carne
cu o palmă de gânduri mă culc cu muza,
îi sărut A.D.N.-ul scormonind prin el
apoi, seduc figura de stil
cu foame îi culeg lacrimile.
După-amiază ies cu strofele în oraș
le plimb printre degete și rânduri
să ajungă devreme acasă
seara sunt amantul poemelor
miturile îmi veghează amorul
dar dicteul m-a văzut și a oprit lumina.

Cadrul desenat în aşteptare

Ce simptome are ziua asta
pe drumurile ei
umblu de douăzeci și ceva de ani,
precum slugă am sărutat obrazul cuvântului
înțelegând Tânzu celălalt capăt,
celălalt rămas fără veșmânt
am privirea plivită și tăiată,
tăiată într-o muchie de lumină
și pe acasă, pe acolo,
unde mă înghesui câteodată,
nu a fost prima zi,
gândurile nu-mi urcă în tramvai,
poate nu s-a construit stație la căpătâiul morții
și ...de douăzeci și ceva de ani
nu știu ce simptome are ziua asta.

Ionuț Caragea

(citate despre POET din vol. „Delir cu tremurături de gânduri” și din ciclul „Sindromul nemuririi”)

Poetul

Poeții – îngerii între orgoliu și etică.

*

Mulți vorbesc din suflet, dar nici unul nu dă suflet vorbei aşa cum o face un poet.

*

În fața morții, poetul are întotdeauna un as în mînecă: metafora.

*

Poetul – pasărea care plutește pe aripi de vise și mister.

*

Poetul – răstignitul pe crucea propriului gînd.

*

Cu toții ne naștem poeți, unii doar urmează calea...

*

Poetul cultivă miracole pe cîmpiiile elocinței.

*

Poetul – pasărea oarbă cu ciocul încovoiat spre propria inimă.

*

Și chiar dacă-i rătăcitor printre cuvinte sau exilat departe pe o insulă pustie, poetul tot poet rămîne, cu inima lui uriașă, cât o Patrie, bătînd în pieptul unui copil.

*

Poetul – magicianul cuvîntului și creatorul libertăților personale pentru fiecare individ, mai puțin pentru sine însuși.

*

Poeții – piscurile pe care zăpezile cuvintelor nu se topesc niciodată.

*

Poeții – apele răzvrătite de propria curgere, întorcîndu-se în propriul izvor secătuit de dor.

*

Poetul se hrănește singur cu dragoste, prin gura cuvintelor sale...

*

Cel mai mare chin pentru un poet este să nu aibă cititori. Să moară de propria lui poezie, încercat în propriul său sînge, asfixiat cu propriul său suflet...

*

Unui poet, numai chipul tandru al muzei îi poate abate atenția de la ploaia de lovitură a cuvintelor.

*

Poetul își închide sufletul într-un poem, lăsînd cheia pe dinafără.

*

O operă demnă de un mare poet este aceea care, chiar dacă e scrisă în singurătate, este îndreptată mai mult către iubirea de oameni și mai puțin către iubirea de sine.

*

Să nu-ți plîngi de milă în fața oamenilor, poetule. Datoria ta este să mergi cu iubirea pînă dincolo de nori, chiar dacă durerea îți pune lanțuri la fiecare pas, chiar dacă amintirile îți toarnă plumb în oase și-n inimă.

Mica întâmplare de miercuri:

Sorin Frăsină, un fotograf saturnian

Mă bucur să pot scrie câteva idei despre Sorin Frăsină și arta lui, o deschidere pentru care trebuie să mulțumim Centrului Cultural „Dunărea de Jos” care l-a făcut părtaș la aceste originale lansări de carte (expoziția foto semnată Sorin Frăsină a însoțit lansarea volumului 6 din colecția *Cărțile proză, Internii* de Ioan Gh. Tofan, miercuri 4 iunie, pe pontonul Ceronav).

Sorin este un artist discret, departe de retorica obișnuită și de idealurile vanitoase uzuale în lumea artelor, un artist care este într-o explorare continuă a lumii și care are o puternică filiație spre spiritul artistic spaniol, un moștenitor al lui El Greco și Goya. Coïncidența face că și itinerariile lui Sorin sunt pe calea urmată de conquista spaniolă și a influenței culturale care a urmat cuceririi armate: America Centrală și de Sud și Sicilia.

Nici un talent nu pare mai spontan decât al sau. El își va născoci laolaltă visele și realitatea, stilul și chiar acea scriitură intelectuală și emoțională pe care o recunoști de la primă vedere. Si când te gândești că a trebuit să ajungă la patruzeci de ani pentru a deveni Sorin Frăsină fotograful.

În dialogul său cu imaginea și cu privitorul face un apel, angrenează voința de a-l angaja, în și prin spectacol, dincolo de spectacolul însuși, după ce a cuprins arta gotică, imaginea în care folosește ca instrument umbra, negrul și întunecatul care conturează în sens major, în accente grave. Aici se vede moștenirea spaniolă și a încă unui artist major, Carravaggio.

Spania fusese de nedespărțit de singurul limbaj care-l folosea aici veșnicia: acela a lui Cristos. Sorin vede acest limbaj al umbrei și a întunericului și adaugă lumină și mișcare, restabilește dialogul uitat dar cu o alta voce.

Dialogul acesta în care privitorul tace, apare deseori atunci când fotografia îi spune acestuia ceea ce el ar fi preferat să n-audă. Când îl constrâng să asculte. Creștinii din secolul al XV-lea credeau că trebuie să fie atenți la predicile pline de cruzime care, prin osuare, descriau Patimile ore întregi, până la delir: credeau că trebuie să privească Răstignirea lui Grunewald dar cu siguranță că ar fi privit-o chiar dacă nu socoteau drept un păcat să-și mute ochii de la ea. Omul nu contemplă numai ce-i place, iar forma teribilă a iubirii se numește fascinație.

Priviți arta lui Sorin Frăsină dar după ce ați privit-o, uitați-vă cum se clatină lumea oamenilor!

Diferența majoră de arta hispanică, creștină și catolică este că aceasta este un răspuns, iar arta lui Sorin Frăsină este o întrebare.

Drumul e liber: spre ce? Se lasă călăuzit de instinctul că orice lucru sacru se intemeiază pe conștiința că există lumea cealaltă. Sacrul rămâne ascuns din pricina îndărjirii cu care omenirea își croiește lumea pe măsură ei.

Dar legătura care unește atrocele cu sacrul e puternică la un neam, adică spaniolii, care de două mii de ani venerează un torturat.

Aici este genotipul comun al lui Sorin Frăsină cu spiritul spaniol, îl silește să-și aleagă clipele, imaginare sau reale, când raporturile noastre sunt tulburate: jocurile, carnavalul, nebunia, corrida, monștrii, groaza, torturile și noaptea. Asta e arta lui Sorin Frăsină, când își dă seama că scoate la iveală din veșnică spaimă și neliniști ancestrale dar în același timp visează la alții.

Cornel Gingărașu

Foto Sorin Frăsină

Ioan RUSU

Ooo! Cum eram dispusi în acea zi la orice tip de filozofie, fie ea și de doi bani, dar măcar ne simțeam bine. Nu cum apară în ochii lumii, ci cum te simți contează. Uneori simți nevoie să te sinucizi. A spune în gura mare, în astfel de situații, că vrei să te sinucizi, înseamnă a recunoaște public cel mai frumos gând al tău. Anonimatul îi obsedea ză pe sinucigași, indiferent dacă vor să intre sau să iasă din el. Cine anume, în situația sinucigașilor, are „ultimul cuvânt”: sinele sau eul? Încearcă unul dintre ei o rugăciune? Mai poate schimba ceva? Și, mă rog, ce fel de rugăciune să adreseze: de adorație, de mulțumire, de solicitare? Pentru ce să-l adore? Pentru că a uitat de el ca, de altfel, de toți oamenii. Cu atât mai mult nu are de ce să-i mulțumească. Lumea modernă a ieșit din copilărie, nu mai are nevoie de tutela divină. Să-l solicite? E aproape convins că n-ar obține nimic. Și-a întors de mult față de la Pământ... Omul, acest suflet care ia câte un animal cu chirie, pe care-l târâie în viața asta păcătoasă n-are de ce să-i mulțumească... Filozofia unor indivizi care-și mai păstrează doar sexul întreg, dar care și-au pierdut nițel mintea.

- Totuși conștiința e lașă nu e dispusă să recunoască greșelile pe care nu e în stare să le prevină. În om se ivesc permanent și piergânduri, iluzii, himere, această naștere și moarte permanentă compune viața lui. A ști să mori e o meserie pe care se cuvine să o înveți bine. Lumea e aceeași pentru toți, locul pe care îl ocupăm față de ea ne determină atitudinile, convingerile și comportamentul.

Chiar mișcările de avangardă nihilistă chiar, n-au reușit să creeze impresia de „în viață”, căci ce poți înțelege dintr-o asemenea creație neoavangardistă:

*Cu mâna stângă nu mai aud demult,
Cu piciorul drept nu mai văd nimic.
Când calc în vârful ochilor, fâlfâi din
urechi,*

*Dirijând ultima mea compoziție:
Un opus pentru două tramvaie și un nou
născut*

- Din două avioane cu reacție -

Maiola

(fragment de roman)

(continuare din nr. 148 al revistei)

*Când tai lemne cu tabla-nmulțirii,
Sar țăndări din toate sistemele logice
Și lumea se descompune în mici deserturi,
Ciuperci necomestibile pe masa unor filozofi
Bătrâni ca Matusalem, dar care s-au născut ieri,
Care îngheț prin toate craterele porilor
Felii, felii din înțelepciunea avortată de milenii
La umbra prejudecăților cumințeniei puritane.
Scuipați, dacă vreți să fiți adulatați...
Copii, jucați înainte șotron.*

- Într-adevăr, e de-a dreptul uluitor, operele mari sunt din ce în ce mai rare... Problema, însă se pune prea simplist. În primul rând că operația de evaluare e foarte grea și nu poate fi executată de o mașină electronică cu care ne-a fericit societatea contemporană. Înțelegi? Este o operație pur umană. Numai omul a fost programat pentru o asemenea operație. O minune, o adevărată minune.

- Pe lângă asta, Piramida cea mare a lui Keops e o biată pătrătică de zahăr, Grădinile suspendate ale Semiramidei, niște tarlale de pătrunjel, Templul Artemisei din Efes, o chilie mai părăginată ca a sihastrului Daniil, Mausoleul din Halicarnas, pare un moft al unei regine blazate, Farul din Alexandria, un opaiț fără vlagă, Colosul din Rodos, un biet David pe lângă un Goliat, iar statuia lui Zeus din Olimpia, o biată profanare a mai marilor între zei.

- Suntem tentați să vedem în această viață un bazar, o piață unde fiecare își poate face o tarabă. Poți vinde, poți cumpăra, prosperi sau dai faliment, marfă bună, marfă rea, nu contează. Vrei, bunăoară să-ți vinzi un rinichi, un ochi, o parte din ficat. Poți s-o faci. În curând vei putea să-ți vinzi o parte din creier, ambalat în propria pielitură sau în folie de plastic. Te asigur că nimeni nu se va sinchisi de isprava ta absurdă cătă vreme lumea a dovedit, în nenumărate dăți, că poate trăi și fără cap.

- Parcă ce nu merge înainte și aşa?

- Tot picioarele, săracele, duc greul. Dar și astea, ce soartă mai au. Vrei să vinzi unul, pe amândouă sau o mână mă rog, orice.

- Chiar dacă nu vrei, sunt amatori care îi le iau aproape cu forță, cu kilogramul... cu hurta. Ce mai, te vinde ca pe celebrele salamandre ale sărmanului Čapek.

- Observă că despre imimă nici nu se prea vorbește. Doar în unele operații când tot ea-i de vină este respinsă de organismul în care a fost implantată... Ha, ha, ha.... Organismul să respingă o inimă... Poate mai degrabă

inima respinge organismul, deoarece oamenilor nu le lipsește inima ci... sufletul.

- Acum suntem inteligenți. Folosirea măinii ne amintește de omul primitiv. Ehei! Dacă ar fi fost isteț și-ar fi creat roboți pentru cules mere pădurete, arcuri voltaice pentru aprinsul focului, calculatoare pentru stabilirea dimensiunilor peșterii. Toate acestea noutăți au ajuns jucării pentru supercopiii epocii noastre. Se vând și se cumpără acum principii, tradiții, pbiceiuri.

- Cui mai slujesc astea astăzi?

- Ai dreptate, asta ne îndeamnă să ne gândim la trecut, ori omenirea a devenit foarte grijuie cu viitorul.

- Toate au murit ca orice ființă. Lumea calcă pe ele ca pe niște cadavre.

- Până și cadavrele nu mai păstrează tradiția. Poziția lor în mormânt poate reflecta o concepție despre lume și... viață.

- Ce mai are a face mortul cu lumea și, mai ales, cu viață?

- Acțiunea este aceeași, se modifică doar vizuirea. Ce vrei, contribuția noastră la mersul înainte al omenirii. Suntem, în continuare, sclavii prejudecăților... Faraonilor le-a spus cineva ceva? Ba, chiar, vezi cât sunt de venerați, în ciuda faptului că au fost îngropați cu podobăe, cu alimente, cu animale și robi vii. Cunosc un exemplu aproape de timpurile noastre și în să-ți spun că individul poate fi oricând suspectat de extravaganță chiar dacă a motivat-o cu... continuitatea sentimentelor patriotice, când a cerut să fie îngropat călare.

- Hm!

- Eu aş merge mai departe: n-are rost să transformăm scumpa planetă albastră (se vedea ironia) într-un cimitir. Și aşa, încă de pe acum, nu mai poți face un pas fără să calci pe un cadavră, ba unii, până nu calcă pe un cadavră, nu fac un pas. De aceea, arderea în crematoriu și conservarea într-un borcanel, pare metoda cea mai rațională. De ce să verși câțiva stropi de lacrimi pe marginea unui cogeamite mormânt când, pe capacul unui borcanel, ele sunt mai bine puse în valoare?

- Pentru numele lui Dumnezeu, ceea ce spui e sinistru.

- Pentru numele lui Dumnezeu? De ce să invocăm un nume care trebuie dat uitării tocmai în zilele noastre? Și-a întors de mult fața de la Pământ. Chiar din momentul creării primului cuplu, gândul i-a fost la distrugerea lui. Vertebratul gazos, colecționarul de prepuștri, cum i se mai spune, s-a temut ca nu cumva omul, cunoscându-se, să se scârbească tot mai mult de creatorul său și de aceea și-a luat mâna de pe el, alungând primul cuplu din Eden.

- Omul a supraviețuit tocmai fiindcă a fost superior părintelui său. Rațuna a depășit pasiunea, eul a învins sinele.

- De altfel și-a demonstrat meschinăria și în disprețul

afișat față de artă. Îți amintești ce-i spune lui Moise: Să nu-ți faci chip cioplit, nici vreo înfățișare a lucrurilor care sunt sus în ceruri, sau jos pe pământ, sau în apele mai jos decât pământul. De ce? De ce? De teamă, domnule, de teamă.

- De ce să-i fie teamă?

- Arta e oglinda vieții. Prin orgoliul generației care pleacă, față de generațiile care vor veni, realitatea e conservată. Omenirea a avut nevoie de indivizi care să simtă și să acționeze, nu numai să gândească. Să nu crezi că e adevărat că omul, îndepărându-se de momentul genezei, se înrăiește devine tot mai crud. Este numai o gogorită, o poveste ca toate poveștile, de altfel, menită să sperie și să intimideze. Spaimă divină.

- Un fel de respect pe care-l reclamă cei dispăruți de la urmași?

- Respect? Pentru ce? Câtă omenie există în aruncarea în prăpastie a celor slabî încă din prima clipă a venirii lor pe lume? Unde vezi umanism în cruzimea cu care se decimau gladiatorii pentru plăcerea stăpânitor? Nu poți să nu te însăşimântă când citești ceea ce a rămas scris; încă de acum trei mii de ani, de la căstigătorul unui război: „Ucisei unul din doi, construiești un zid înalt înaintea porților mari ale cetății; jupuii pe șefi și acoperii zidul cu pielea lor. Unii fură îngropați de vii în zidărie, alții trași în țepă de-a lungul zidului, jupuii un mare număr în prezența mea și îmbrăcăi peretele cu pielea lor. Le adunai capetele în formă de coroană și leșurile lor găurite în formă de ghirlande. Pe ruine figura mea a înflorit, ușurându-mi mânia, îmi găsii mulțumirea.” Ei, ce zici, îți place? Să-ți găsești mulțumirea, ușurându-ți mânia... Și cum? Ucigând unul din doi. Dacă eram acolo, unul din noi capitona ușa. Brrr!... Aș fi preferat să nu fiu eu acela.

- Nici eu.

- Și Biblia... Da, da, chiar Biblia e plină de astfel de exemple. Ca să nu mai vorbesc de îndemnurile adresate drept credincioșilor. O! Sodoma, Sodoma!... Onan... Dar Cain?... Nu. Omul n-a devenit rău, ci mai viclean. A învățat de la zeii pe care tot el i-a creat cu nemiluita. În vreme ce zeii puteau și voiau - accentuă ultimele două cuvinte - prin oameni, oamenii și-au creat și ei înlocuitori: mașinile care, în înfruntarea directă, exprimă puterea și voința lor.

- Oamenii au avut întotdeauna idoli... Chiar zeii, da, chiar, zeii...

- Întruchipări ale iluziilor omenești. Îți amintești ce se spune despre om: nu poate face o muscă, dar fabrică cu nemiluita zei.

- Fiindcă vor să se arate altfel de cum sunt.

- Gândește-te la timpul când despre cei care-au cucerit Luna se va vorbi cum se vorbește despre Icar sau de Prometeu în zilele noastre. Vor fi niște supraoameni, niște aproape zei. Mijloacele cu care au făcut-o vor apărea uimitoare. Ei! Te-ntreb eu: care este adevărul? Nu au fost niște ființe normale?

Rachetele lor nu sunt produsul minții omului? De ce omul se extaziază în fața propriei sale valori? Mie mi se pare un semn al îndoelii de sine, un semnal al propriei slăbiciuni: aceea de a nu se aprecia just.

- Nu acceptăm lumea cu tot ce e în ea, fiindcă n-am făcut-o, n-am dorit-o și nici n-o iubim aşa cum este. Dar numai noi trebuie să găsim puterea de a ne face fericiți.

- În timpurile pe care le trăim te mulțumești și cu o singură clipă de fericire. În fiecare dintre noi trebuie să stea la pândă câte un Faust.

- Cei mai mulți se mulțumesc cu iluzia fericirii, un fel de fericire de material plastic. Trăim în epoca înlocuitorilor și a dezvoltării designului chiar mai mult decât producția propriu-zisă.

- Iluzia fericirii! Crezi că există fericire? Nimeni nu i-a dat o definiție satisfăcătoare.

- Evident. Numai că a gândi înseamnă a ucide. Toți credem că față de ceilalți suntem mai drepti, mai buni. De fapt, suntem compoziții unei molecule numite existență. Noi suntem niște atomi. Avem nucleul personalității, sinele, format din protonii trăsăturilor fundamentale ale caracterului și din **neutronii**, eul, înclinației spre lașitate. În jurul nucleului gravitează totdeauna electronii trăsăturilor negative. Ei n-au traectorii bine determinate, orbite fixe. Aceștia, cu cât sunt mai apropiati de nucleu, cu atât energia lor e mai mică. Dintre ei sunt și vagabonzi care pot fi eliberați și se stabilesc pe alte orbite. De obicei, sarcina pozitivă și cea negativă se echilibrează, dacă nu, atunci apar excepțiile: geniile sau tâmpările. Neutronul se transformă într-un proton și un electron, ceea ce demonstrează încă o dată că lașitatea este amestec de ambrozie și otravă.

- Văd aici o încercare de a împinge lucrurile până la absurd: îmbraci în haina științei sufletul omului - și pui în ecuație elemente ale sensibilității lui.

- Frumos! Frumos!... Dar până acum omenirea ce s-a străduit să facă? N-a stors omul din om ca să facă mașini cu care să se măsoare, pentru ca apoi să cadă pe gânduri: nu cumva ceea ce am făcut mă va depăși? Nu există riscul ca toate acestea să mă domine?... Sumbră perspectivă... Totuși, omul nu se oprește.

- Se manifestă tot mai mult o tendință de îndepărțare a omului de sine însuși.

- Da, se vorbește mult de cunoașterea lui în toate părțile care-l compun, în multitudinea relațiilor sale, în stabilirea raporturilor dintre el și tot ceea ce-l încjoară. Însă înțelegerea problemei se face, pentru mine, cel puțin curios. Ce efect imediat asupra îmbunătățirii vieții omului o are cercetarea raportului în care se află vasodilatația umană cu petele solare? Dar a presbitismului cu inelul lui Saturn? Sau creșterea unghiilor cu planeta care n-a fost încă descoperită, dar se bănuiește existența ei? Întâlnim doctori în știință care studiază modificările psihologiei moluștelor, în

schimb psihologia omului, în noile condiții de viață, este neglijată premeditat sau se face numai o jumătate de acțiune: se cercetează, se preconizează măsuri, dar nu se trece la acțiune concretă.

- Omul de acum distinge aceleași culori, are tot atâtea gusturi și nu trăiește mai multe sentimente decât cel de acum două mii de ani. În schimb, manifestând foarte mare interes pentru ființa proprie, se pare că se îndepărtează tot mai mult de ceea ce numim dragoste de oameni, devine tot mai egoist.

- Este o goană nebună după acaparare: bunuri mobile și imobile, aur, bogății, nu ca-n *O mie și una de nopți*, ci ca-n o mie una de mii de nopți.

- Visul alchimiștilor era să facă aur din plumb, noi am reușit o alchimie inversă.

- Oricât de mici am fi pe acest pământ, totuși ce multe și mari mizerii se petrec, cât de multe mijloace inventează oamenii spre a-și face viața mai grea și mai dureroasă.

- Concepțiile noastre nu obișnuiesc, mai mult sau mai puțin, să fie decât justificarea ulterioară a condiției noastre, scutul slab al lașității în fața virtuții, bâlbâială în fața fermității și integrității conștiinței - sau felul cum încercăm să ne-o explicăm nouă în sine.

- Declanșarea mecanismului de apărare a eului cum ar spune Freud.

- Din copilărie roiesc în jurul nostru o sumedenie de pedagogi care încearcă să ne învețe cât mai multe, pentru a nu ni se întâmpla ceva rău. Când devenim mari, ar trebui să fim urmăriți de propria noastră conștiință... Dar nu se întâmplă aşa. Cineva ucide pe nesimțite conștiința din noi.

- Trebuie să nu abandonăm lupta sinelui cu eul. Lupta îi face pe unii zei, pe alții oameni, pe unii sclavi, pe alții oameni liberi.

- Principalul este să nu ne îndoim niciodată de rezultatul luptei. Dacă cei fericiți au mai mult avânt, cei nenorociți au mai multă rezistență. Iar lupta, chiar disperată și chiar pentru o cauză pierdută, este necesară, fie și numai pentru a servi ca exemplu altor generații, pentru pregătirea altei lupte.

- Oricât de lovit de destin, omul care, cu fruntea sus și cu sufletul împăcat, poate pătrunde în interiorul ființei sale, privindu-se, ca să spun aşa, drept în față, găsind în sinea lui un prieten cinstit, care îi strâng mâna și care poate întinde mâna tuturor, un asemenea om trebuie să fie fericit.

Ne-am despărțit târziu cu sentimentul că n-am petrecut decât puține clipe. Simțeam din plin că, în ciuda faptului că e foarte rar, ne leagă un sentiment sublim, care are un nume atât de simplu: Prietenie. Găseam totdeauna în noi o putere care ne elibera sinele de orice prejudecăți, convenții etc. Nu procedam ca acei indivizi în care mecanismul de apărare a eului se declanșează conștient și aduce foloase individului pe termen scurt și prejudicii după ce trece conjunctura.

cărți la redacție

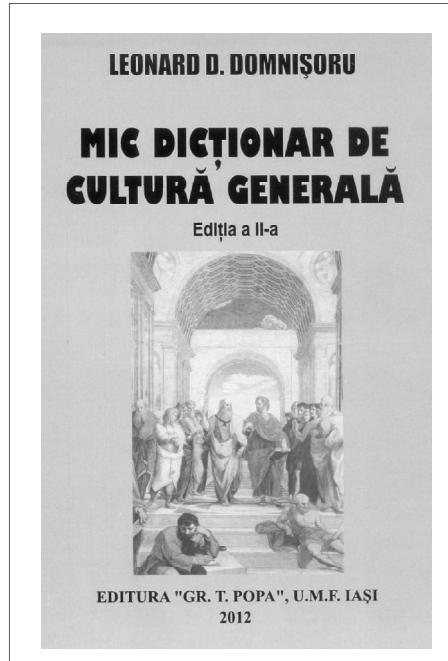
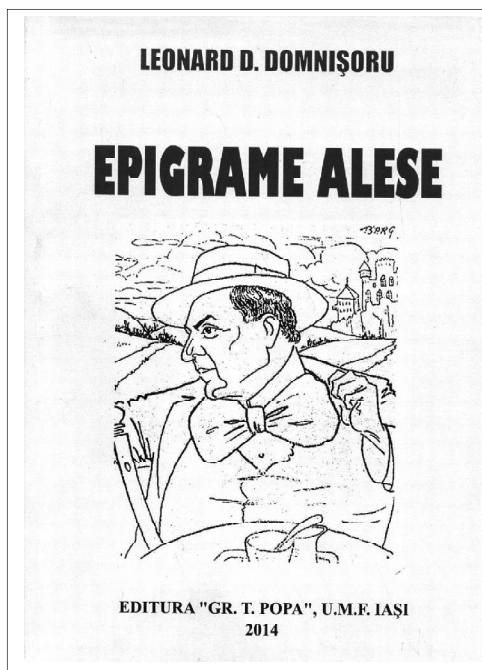
„Epigrame alese” și „Mic dicționar de cultură generală”

a.g.secără

Leonard D. Domnișoru, cetățean de onoare al Galațiului, doctor în medicină, născut în anul 1932, propune cititorilor două cărți având caracter enciclopedic, fiind gândite aproape după modelul Larousse. Dicționarul este apreciat, după cum aflăm de pe coperta a IV-a, de o personalitate precum cea a academicianului Răzvan Theodorescu.

Cele două volume, unul apărut în anul 2012 (la a doua ediție: este vorba de dicționar!), iar celălalt în anul 2014, sunt dedicate nepotului Leonard („Îndemn și amintire”), respectiv „celor care nu mai știu să zâmbească”.

Ambele au apărut la Editura Gr.T.Popa, a Universității de Medicină și Farmacie Iași, în condiții grafice deosebite, mai bine de jumătate din dicționar fiind un album fotografic (aproximativ 200 de pagini), prezentând clădiri, capodopere arhitecturale de obicei ori case memoriale, opere de artă (sculpturi, picturi), portrete de personalități, teiul lui Eminescu din Iași, peisaje, ceramica de Cucuteni, o navă celebră pentru galăgeni (și nu numai), Luceafărul – Libertatea (astăzi Nahlin), o pagină dintr-un manuscris de Mihail Sadoveanu. Multe dintre imagini urmăresc programatic „traseul pe unde au trecut pașii poetului național”.

În „Cuvânt înainte”, autorul se destăinuiește: „cartea de față, prezentată sub o formă concentrată și ușor accesibilă, se adresează cititorilor doritori de adevăr și frumos”, „fiind o sinteză personală de cultură generală, bazată pe un vast material, începând de la gânditorii antici până la cei moderni, inclusiv români”, evidențiindu-se interferență permanentă între cultura românească și cea europeană.

Altfel spus, în prima parte a dicționarului avem 90 de nume de personalități, nimic altceva decât mici fișe biografice, personalități pe care autorul le consideră cu adevărat esențial pentru devenirea sa. În partea a doua avem 350 de maxime și cugetări, grupate tematic în 25 de subcapitole, partea a treia cuprinzând ilustrațiile prezentate mai sus.

După cum subliniază în prefață prof.dr.Ion Hurjui, este „o carte de interes general, originală prin conceperea textului, un mozaic de interes pentru toți cititorii de toate vîrstele.”

În ceea ce privește structura „Epigramelor alese”, avem de-a face cu o adevărată enciclopedie a genului, avându-se în vedere reprezentanții ai acestei „poezii scurte cu caracter satiric”, cu note biografice, exemple de epigrame, fotografii: este o mică istorie a epigramei românești!

Simbolistică, rol și semnificație în credințe și superstiții din județul Galați

(urmare din pag. 7)

Momentul căsătoriei, nu mai puțin important decât cel al nașterii, este investit, de asemenea, cu o multitudine de credințe și superstiții, menite să asigure integrarea firească a tinerilor în noul stadiu. Preocuparea pentru bogăția, belșugul și fertilitatea cuplului nou constituie pusă în evidență și prin următorul ritual: la sosirea de la cununie, soacra mare dă mirilor să mânânce dintr-un singur ou, existând în acest sens credință că astfel „vor fi uniți ca oul, și la bine, și la rău, și la ușor, și la greu” (I. Brezeanu, 2000: 290). În gândirea mitică, oul apare ca sursă a vieții, simbol al fecundității, al regenerării, element primordial al oricărui început.

Gestul de binecuvântare a noului cuplu de către părinți capătă nu doar caracterul unei recomandări, ci chiar și unei condiții fundamentale, a unei valori normative, care se cere să fie respectată. Această credință își găsește adeseori expresie și în cadrul orației de iertăciune: „*Că dumneavoastră, cinstiți părinți, / Care sunteți de Dumnezeu rânduiți, / Să-i iertați, / Să-i binecuvântați, / Căci binecuvântarea părinților întărește casele fiilor; / Blestemul părinților, / Risipește casele fiilor.*” (I. Brezeanu, 2000: 305). După momentul iertăciunii, nașa rupe colacul miresei în patru părți, fiecare parte urmând să fie aruncată (de către mireasă) spre cele patru puncte cardinale, începând cu răsăritul, „pentru a le merge bine tinerilor oriunde ar apuca, și să aibă belșug în casă” (I. Brezeanu, 2000: 308). Nuntașii se grăbesc să prindă o parte cât de mică din acest colac, existând credință că „le va aduce noroc”, iar fetele „se vor mărita curând” (Berești). Uneori, fărâmăturile din colacul miresei erau păstrate și luate atunci când se mergea la târg pentru a vinde ceva, ca să se adune atâtia cumpărători, căi oameni au fost la nuntă (I. Brezeanu, 2000: 308).

Se poate surprinde aadar preocuparea și grija asiduă a omului – aparent simplu, pentru a asigura integrarea și înscrierea într-un firesc al lucrurilor, nepregetând adeseori să face apel la forțe supranaturale, considerate ca făcând parte nu dintr-o lume aparte, detasată de real, ci dintr-o lume în cadrul căreia cele două planuri (interpretate adeseori separat) se întrețin, coexistă, formând un tot indisolubil.

Dacă „gândirea magică” despre care vorbea Blaga însoteste individul de la momentele de început și de reper ale vieții (naștere, botez, nuntă), până la cele care se pierd în cotidian, cu atât mai mult își va face simțită prezența în momentele care marchează trecerea omului în neființă.

Preocuparea pentru „marea trecere” capătă o dublă semnificație, asigurând atât integrarea defunctului în „lumea de dincolo”, cât și restabilirea echilibrului pentru cei rămași. Astfel, „dacă cineva moare fără lumânare ești dator ca trei Paști la rând să dai la trei biserici căte o lumânare, prosop și bani”; „În locul unde a murit cineva se ține o lumânare aprinsă timp de trei

seri, cu o farfurie cu pâine și mâncare, și un pahar cu vin. După ce sfîntește soarele se dă de pomană”; „Se pune doliu alb și negru la ușă, la streașina casei se pune prosop, ban și o cană cu apă. Până la înmormântare în cană nu mai este apă. Se spune că sufletul mortului stă acolo sus și coboară numai atunci când sicriul este scos din casă. Sufletul merge deasupra mortului și vede totul în jur”. „Pe sub mort nu trebuie să treacă nici un animal (pisică mai cu seamă), că se face mortul strigoi” (Nicorești). „Se acoperă oglinzi, să nu se vadă mortul în oglindă, că se face strigoi” (Oancea). „La priveghi nu se bocește, deoarece lacrimile vărsate să transformă în flăcări la intrarea în cimitir, și sufletul mortului ar trebui să treacă prin flăcări” (I. Brezeanu, 2000: 322). „Aprindeau foc afară, în dreptul porții (care ardea toată noaptea), ca să fugă diavoli.”. Până la panaghie, se spune că sufletul mortului umblă neîncetat și revede locurile pe unde a umblat pe parcursul întregii vieți. În noaptea când se priveștează pomul la panaghie, există credință că atunci când ramurile se mișcă, sufletul defunctului vine și își alege un obiect, care îl plăcut mai mult.

Preocuparea pentru protejarea celor rămași se poate observa și din următoarele superstiții: „cât se află mortul în casă nu se mătură, căci îi mături și pe cei din urmă”; „La scoaterea mortului din casă se sparge o cană, ca să plece din casă tot necazul” (Nicorești).

Credințele și superstițiile populare, păstrate și transmise din vechime, au demonstrat de-a lungul timpului forță de sugestie și acțiune, încât influențele ulterioare venite din partea anumitor prescripții religioase nu le-au alterat decât în mică măsură. Adeseori, acestea au coexistat, sub diverse forme, până prezent. Remarcăm aici, în noaptea dinspre Sfântul Andrei, deși era post, se obișnuia să se „păzească usturoiul”. În general tinerii, dar nu numai, mergeau la casa unuia dintre gospodari, pentru a privește și petrece: „o bătrâna păza usturoiu să nu-l furi flăcăii, fășiam rasol di pasări și mâncam cu usturoi, că aşa era, în noaptea di Andrei, trebuie să mânâni și usturoi (...) dădeam cu usturoi chisat la încheietorili geamurilor și ușelor. Usturoiu-i ca o păzeală di răli. (...) Puneau și tămâi în pragu’ ușai” (Oancea). De asemenea, deși era sărbătoare, de Sfântul Toader avea loc spălarea rituală a părului: „Toadere, Sân Toadere, dă codița fetii cât codița iepiii”, săptămâna care precedea sărbătoarea, numindu-se „săptămâna sacă” (Piscu).

Se poate observa așadar faptul că omul – considerat uneori (nejustificat) simplu, obișnuit, a găsit resurse inepuizabile de a da expresie credințelor, superstițiilor și implicit trăirilor sale, într-o manieră care de multe ori a concurat creațiile de factură cultă. Profunzimea, forța, vitalitatea și importanța ideilor transmise au făcut posibilă supraviețuirea și perenitatea acestora în timp.

SIMPOZIONUL DE ISTORIE ȘI CIVILIZAȚIE BANCARĂ

„CRISTIAN POPIȘTEANU”

Ediția a XXII-a, București, 7 mai 2014

Ediția din anul acesta a fost consacrată ziaristului și istoricului **Cristian Popișteanu**, fondatorul „Magazinului Istoric”, care în anul 1993 avea să-l întrebe pe guvernatorul BNR: „Credeți că publicul din România are vreo sansă să înțeleagă activitatea bancară după 40 de ani de cultură de altă natură ?”¹.

Această provocare a dat naștere unei colaborări culturale între BNR și *Magazinul Istoric*, concretizată prin simpozioane care se desfășoară anual începând cu anul 1993.

Anul acesta se împlinesc 134 de ani (aprilie 1880) de când I. C. Brătianu a depus în Parlament proiectul *Legii constitutive a Băncii Naționale a României*, aplicând deviza politică economică națională „prin noi în sine”².

În cuvântările de deschidere a simpozioanelor, guvernatorul BNR, acad. Mugur Isărescu, cu multă eleganță amintește de fiecare dată despre preocupările instituției pe care o conduce, legate de acțiuni culturale care au marcat un sprijin constant și divers având un statut de mecenat. Merită să amintim doar câteva din aceste activități recente:

- Inaugurarea statuii lui *Eugeniu Carada*, fondatorul Băncii Naționale. Prima statuie ridicată în anul 1924, care îl reprezenta pe E. Carada, a fost opera sculptorului Ernest Dubois, fiind distrusă de autoritățile comuniste în anul 1953³.

- Achiziționarea și restaurarea conacului care a aparținut lui Mihai Oromolu, guvernator al BNR în perioada 1922 - 1926. Conacul se află în localitatea Păușești - Măglași din județul Vâlcea, fiind o lucrare rezidențială rurală proiectată de arhitectul Petre Antonescu în stil neoromânesc, având elemente specifice culelor oltenești⁴.

- Înființarea Muzeului Tezaurului de la Mănăstirea Tismana, unde în anul 1944 a fost adăpostit într-o peșteră tezaurul Băncii Centrale a Poloniei alături de tezaurul BNR⁵.

Anul acesta, simpozionul a fost consacrat în totalitate personalității ziaristului și istoricului Cristian Popișteanu, fiind omagiat de cei care l-au cunoscut și au colaborat cu el.

Luările de cuvânt au fost sub semnul unei „mese rotunde” moderate de Cristian Păunescu și-au scos în evidență complexitatea acestui personaj, care a lăsat în urma lui pe lângă lucrări științifice și foarte multe amintiri. Volumul omagial redactat de *Fundația Culturală Magazin Istoric* a publicat peste 100 de amintiri, dedicații și semnături ale unor personalități naționale și internaționale.

Printre cei care au mărturisit impresii legate de cel omagiat este și istoricul Radu Florescu, profesor la Boston College (USA): „În această vreme, *Magazinul Istoric* reprezinta pentru mine, un român venind de dincolo de hotare, o legătură aproape unică amintind istoria țării mele aşa cum am învățat-o la Liceul „Titu Maiorescu” între cele două războaie. Eram în special interesat în memoriile publicate de Cristian ale unor

personalități din epoca interbelică, cum ar fi Marghiloman, Martha Bibescu, Titulescu și alții, personalități puțin cunoscute de public în perioada comunistă”⁶.

Cei care au luat cuvântul la acest simpozion, aducând un omagiu lui Cristian Popișteanu, sunt: acad. Mugur Isărescu; acad. Dan Berindei, Radu Varia, acad. Răzvan Theodorescu, Mihnea Constantinescu, Cristian Păunescu, Marian Stefan și Dorin Matei.

A fost vernisată și o expoziție cu mărturii legate de Cristian Popișteanu din colecția Sorin Buică.

Premiile *Fundației Culturale Magazin Istoric*, ca în fiecare an, sunt acordate unor lucrări științifice selectate de fundație și recompensate de diverse societăți comerciale care sponsorizează individual cele 16 lucrări din acest an. Fiecare premiu are o denumire a unei personalități de primă mărime în istoriografia românească. Dintre lucrările premiate care au apărut în anul 2013 semnalăm câteva:

- Premiul „Nicky Chrissoveloni”: *Prizonieri de război români în Uniunea Sovietică. Documente 1941- 1956* – Coordonator Vitalie Văratic.

- Premiul „Gogor Gafencu”: *O istorie în date a exilului și emigației românești (1949-1989)* – Dumitru Dobre.

- Premiul „Gh. I. Brătianu”: *Academia română și Casa regală a României. Două destine paralele 1866-1948* – Studiu introductiv acad. Păun Ion Otiman, note biografice și selecția textelor de dr. Dorina Rusu.

- Premiul „Virgil Cândea”: *Dicționarul zugravilor de subțire, monahi și mireni* – Olga Greceanu.

- Premiul „G. M. Cantacuzino”: *Palatul Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale și personalități din lumea constructorilor* – Nicolae Șt. Noica.

- Premiul „Ion Nistor”: *Canalul morții. Martor* – Valentin Hossu-Longin.

- Premiul „Dimitrie Onciu”: *Ioan Basarab, un domn român la începuturile Țării Românești* – Matei Cazacu și Dan Ioan Mureșan.

Acest simpozion s-a încheiat cu un recital susținut de „Pro Arte”, care a interpretat două lucrări de Joseph Haydn și Ludwig van Beethoven. Acest trio fondat în anul 1978 este compus din trei membri ai Filarmonicii „George Enescu”: violonista Anda Petrovici, violoncelistul Marin Cazacu și pianistul Nicolae Licareț.

Note:

1 -Simpozionul de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu”, București, 25 aprilie 2012. Cuvânt de deschidere al acad. Mugur Isărescu, Guvernator, BNR, pag. 11.

2 -Simpozionul de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu”, București, 29 aprilie 2013. Cuvânt de deschidere al acad. Mugur Isărescu, pag. 8

3 -Simpozion 2012, pag. 9.

4 -Ibidem, pag. 11.

5 -Ibidem, pag. 10

6 -Fundația Culturală Magazin Istoric, *În memoriam Cristian Popișteanu*, București, 2000, pag. 15

7 -Magazin Istoric, mai 2014.

Atelierul

(fragment din romanul *Pe malul de lut al fluviului*)

Ioan Gh. TOFAN

Spre primăvară, când zilele posomorâte erau întrerupte de câte o zi cu soare care părea că le face elevilor cu ochiul iar pământul dezghețat, ce nu se zbicise încă, mirosea puternic a iarbă crudă, răsărătă brusc pe sub garduri sau pietrele caldarâmurilor, elevii de anul I, din clasa lui Ionel Corban, atât internii cît și externii, constata să cu satisfacție că orele, ținute la clasă, se răriră, priorită devenind practica de la atelierele școlii. Acestea erau situate în partea de apus a vastei curți, în niște barăci din lemn, lungi ca niște hangare, care fuseseră tencuite pe dinăuntru. Aici urmău să fie inițiați proaspeții ucenici în meseria pentru care optaseră. Atelierul viitorilor lăcătuși, *nu de broaște și de uși*, după cum avea să le spună maistrul slăbănoș care, din acea primă zi de practică, urma să se ocupe de ei, se afla undeva, pe la mijlocul barăcilor aliniate ca soldații în front, aşa cum le stătea și bine unor foste acareturi militare ce semănau oarecum și cu grajdurile C.A.P.-urilor care începuseră să împânzească toată țara. Doar în acel an, 1962, urma să se încheie cu succes colectivizarea întregii țări. Înăuntru, unde mirosea a var și vopsele proaspete, erau aşezate cam o duzină de bancuri lungi de lemn cu tăblile căptușite cu tablă de care erau prinse, cu buloane însurubate, menghinele. Pe masa ce ținea loc de catedră puștanii văzură mai multe bucăți pătrătoase de platbandă, puse teanc. Alături un porcoi de pile, cu mânerile de lemn alb, abia ieșite de la strung, umbrea grămăjoara de rigle și însemnătoare metalice. Într-o margine, un subler nou-nouă sclicea argintiu alături de un bomfaier cu pânza dată cu unoare. Triumfător, deasupra mesei încărcate cu scule, maistrul, în picioare, îi privea circumspect. Sub basca decolorată și după lobul urechii dreapte își înfipsese un creion iar din buzunarul de la piept al halatului de doc albastru, care flutura pe trupul lui uscat ca o scovergă, se ițeau copertile cartonate, cândva albe, ale unui carnet. Mustața stufoasă și zburlită care-i încadra figura ascuțită, donquijotească, îi dădea un aer ușor comic deși omul se încurtase, dornic să pară autoritar. Înainte de a vorbi se uită la ceasul de la mâna stângă, cu geam de plastic și curea de vinilin:

-Bună dimineață băieți! Este opt fără două

minute, deci n-am întârziat. Lipsește cineva? Nu? Foarte bine! Să facem cunoștință. Eu sunt maistrul Breazu și cu mine veți face practica de atelier în anul I. Vă spun de-acum, clar și precis, și-ar fi bine să băgați la tărtăcuță! Cine nu vrea să învețe meseria de lăcătuș, însă *nu de broaște și de uși*, să spună de-acum, până nu-i prea târziu. Cu cât sunteți mai puțini, cu atât îmi va fi mai ușor să vă demonstreze de ce se zice că meseria e brătară de aur.

-...iar gâțul pâlniei de argint, completă Găitan din fundul atelierului, acolo unde se acuaseră cei trei gălăteni.

Maistrul se încuruntă, înălțându-se pe vîrfurile pantofilor:

-Pe cineva îl mănâncă limba. Aș putea să știu cine-i isteșul?

Cum nimeni nu-i răspunse, continuă:

-Dobitoșul care a simțit nevoia să mă îngâne, să rog, să mă întrerupă, are dreptate. Din păcate sunt destui meseriași strășnici care duc cam prea des paharul la gură. Dar să nu-mi uit vorba...ăăă...ce spuneam mai devreme?

-Cîșnă nu vra sî-nvețî meserii sî zâcî dignabî, acușâca, îndrăzni să vorbească internal cu gât lung și cap țuguiat, pe care gălătenii conveniseră să-l strige Păinam, după cum se exprimase nu demult la clasă, când inginerul Cornescu îl luase cam repede, punându-i două întrebări, una după alta.

-Întocmai. Nu vă obligă nimeni să mergeți la școală, dacă nu vă e dragă. Poate că-i mai bine să prăsești la colectivă sau să mergi la păscut cu vacile. După cum știți, vacilele place compania boilor.

-Io aș zâși cî vașilor li trebui mai dignabî taur, îi șopti Păinam lui Popic, ucenicul cu mutra de viezure.

-Boâland mai ești! Vra sî ni spună cî boii suntem noi, îi răspunse cel poreclit Chitaciul.

-Măcar voi, care ați venit de la Cocoșa din Deal, n-o să bateți chișca sau țurca pe maidane ca cei din oraș, continuă să vorbească maistrul, uitându-se la cei doi interni.

Adăugă imediat:

-Chiar, ia ridicați mâna care sunteți gălăteni.

Mâna lui Ionel zvâcni la verticală, din umărul drept, ca aruncată de resortul unui arc. Mayerică ridică stânga iar italianul, căruia conveniseră să-i spună Tanu, prescurtându-i prenumele, săltă amândouă brațele, de parcă s-ar fi predat.

-Numai patru? Nu prea vă zăresc. Binevoiți să

ieșiți la interval, dacă nu-i cu supărare, îi rugă cu voce moale bărbatul în halat.

Evreul îl apucă pe Tanu de mâna stângă, trăgându-i-o în jos.

Adăugă printre dinți, uitându-se furios la italian:

-Vrei să ne ia la ochi din prima, broscarule?

Apoi cu voce tare:

-Numai' trei suntem to'arăsu' maistru. Haideți bă! și uieră el, împingându-și prietenii

Cei trei băieți ieșiră fără tragere de inimă pe culoarul dintre cele două rânduri de bancuri. Din mers Tanu își plimbă ochii pe sus, Ionel studia pardoseala de ciment iar Mayer, cu privirea în gol, își mânăgâia barba pistriuata.

-Îhâm! Trei Doamne și toți trei! Uitați-vă la mine când vorbesc cu voi! Sunteți şmecherii clasei, ai? Am să vă scot eu repede golaniile din cap. Nu s-a născut alăt care să-l dea la întors pe maistrul Breazu. Credeți că degeaba mă cheamă aşa? Să vă intre bine în cap că nimici dintre voi nu-i mai breaz ca mine în atelierul asta. Puneți mâna și învătați meserie, dacă vreți să vă descurcați în viață, se stropși maistrul, rotindu-și privirea de la unul la altul.

Rămase câteva clipe tăcut, netezindu-și mustațile răzvrătite, cu amândouă mâinile.

-Luati-vă catrafusele și mișcați-vă imediat la bancurile din față. Crezi că nu te-am văzut, glumețule, când ai ridicat amândouă mâinile? îl țintui cu privirea pe italian.

Adăugă furios și cu tonul ridicat, împroscându-i cu picăturile de scuipat care-i ieșeau printre dinții rari, galbeni de la tutun:

-Vedem noi care pe care. Miștocăreli de-astea, de doi lei, eu le-am fumat de mult.

Îi adună ciocă pe toți în jurul unui banc din apropierea mesei unde erau tablele acelea groase, cu laturi simetrice. Luă una și trasă o linie la doi centimetri distanță față de latura apropiată. Făcu asta cu însemnătorul bine ascuțit, mișcându-l de mai multe ori, înainte și înapoi, folosindu-se de rigla metalică, până șanțul săpat în fier devine vizibil. Strânse apoi platbanda pătrată, cu latura de cel mult douăzeci de cm, între fâlcile uneia dintre menghinele prinse de banc și se apucă să-o pilească calm, cu mișcări studiate, deasupra liniei trasate cu acul gros de oțel. Le arătă cu gesturi teatrale care e poziția corectă și cum trebuie ținută scula și brațele:

-Mare atenție la poziția corpului când lucrați la banc. Să nu stați gheboșati peste menghină. Vă îndrept eu spinarea, dacă-i musai. Grosimea fierului e de 5 cm iar dacă stați aplecați sau nu țineți pila în unghi drept față de materialul prins în menghină, lucrarea va ieși rebut, adică stricată. Šublerul...ăăă...iată-l, astă-i, o să-mi arate la urmă dacă aveți stofă sau nu de viitori lăcătuși. Ați priceput? îi întrebă maistrul, luând instrumentul

sclipitor de pe masă, alcătuit dintr-o riglă gradată cu două fâlcii, și agitându-l prin aer.

-Hai tovarășeilor, luați-vă fierătanile și la treabă. Nu v-am adus pile brute, cu dinții mari, pentru că acestea ar fi mușcat prea mult din fierul prins în menghină dar nici fine, că n-ați mai fi terminat nici până mâine de pilit. Cele de-aici, cu dinți de mărime medie, sunt taman bune. Aveți aproape patru ore la dispoziție, până la doispre, când începe pauza mare de prânz.

-Ia să aud, vă ajunge timpul?

Un muget aprobator de glasuri diferite, unele groase, altele pițigăiate sau tremurate ca la iezi, se auzi dintre bancuri.

Gura maistrului se strâmbă într-un rictus care se dorea a fi zâmbet:

-Țineți minte ce-am să vă spun acum. Pilitul drept și corect este primul examen de practică profesională pe care trebuie să-l treceți.

-Ce mare brânză Babacu' se pilește zilnic, când scapă de la muncă și nu face atâtă caz, murmură Tanu, doar că să-l audă cei doi prieteni.

-Taci băi țicnitule, că iar ne bagă în seamă meșteru', îi răspunse printre dinți Mayerică.

Dar maistrul își continua imperturbabil discursul:

-Așa că nu vă lăsați pe Tânjală. Înhămați-vă la treabă imediat! Când mă întorc, am să vă strig după catalog iar voi, berbecilor, să-mi veniți atunci cu lucrarea în brațe ca să vă pun note. M-ați înțeles? Vă las acum singuri. M-a chemat tovarășul director să-i repar ceva în școală, mai zise maistrul, uitându-se iar la ceasul de la mână.

Băgă apoi mâna în sertarul mesei și scoase de-acolo un pachet lunguiet și rotund, învelit în ziar, pe care îl strecură rapid, ca un prestidigitator, sub halat.

-Ştia uscatul ce parla când ne-a pomenit de paharul săla, mărâi italianul.

-Ce tot bâigui? Care pahar? se răsti Ionel

-Ăla de zicea maistrul că unii îl duc des la gură. Să mor io dacă astă nu-i cocârțar, explică Tanu, urmăindu-l pe bărbatul slabă nog care făcuse stânga împrejur și ieșise grăbit pe ușa atelierului.

-Ce-i întrebă Rică.

-Rachier. N-ați văzut cum și-a băgat sticla de rachiul săn și-a tăiat-o? Petele roșii din obraji, pline de vinișoare, nu le-ați bunghit? De la ce credeți că se fac? De la trăscău, toromacilor.

-Sau de la TBC, se trezi comentând Ionel, amintindu-și de tatăl său, pensionar de boală.

-Aiurea! Bătrânu' meu dă pe gât în fiecare seară juma' de secărică. Vă spune mănel că de la spirtoaică se fac petele. Io cred că meșteru' s-a dus cu sticloanța aia s-o dea pe gârtean, împreună cu alți maiștri, pe undeva, la vreun septic. Iar noi, fraierii, tre 'să ne

cocoșăm spatele la menghină.

-Ce le mai știi tu pe toate. Să vedem cum ne descurcăm cu ruginiturile astea, se uită Ionel lung la bucata pătrată de tablă groasă pe care i-o dăduse maistrul.

Zgomotul infernal provocat de frecarea acelor zeci de pile aproape că-i asurziseră pe elevi. După o oră cei trei gălăteni se puseră de acord prin semne că nu vor putea termina lucrarea la termen. La un moment dat Găitan rânji brusc, ducându-și semnificativ cele două degete arătătoare spre tâmpale.

-Deștept m-a mai făcut mama! urlă el, satisfăcut de concluzia trasă.

Sări de pe bancul pe care se așezase cu fundul, ducându-se glonț la masa maistrului. Se întoarse triumfător cu bomfaierul, agitându-l prin aer ca pe o armă primitivă. Se repezi la bancul repartizat de maistru și întoarse invers bucata de metal din menghină. Începu cu sărg s-o fierăstruiască cât mai aproape de linia trasată. În jumătate de oră reuși să taie platbanda, atacând-o alternativ din două părți. În câteva minute pili și restul de fier situat deasupra liniei trasate. Mayer și Ionel făcură, pe rând, același lucru, ajutați de Tanu. Față de uluiala exprimată de cei doi prieteni, în propoziții presărate cu epitete malicioase, italianul le explică că dibăcia lui se datora micuțului atelier pe care îl avea tatăl său, mecanic de profesie, acasă, în bariera străzii Brăilei. Își mai băga și el nasul când taică-său meșterea câte ceva pe-acolo, completase el explicația. Ionel ar fi vrut să-l întrebe când se întâmpla asta dacă taică-său se matolea seară de seară.

Înseamnă că le ai cu lăcătușeria, îi gâdilă Rică amorul prpriu.

-Cam aşa ceva! se umflă în pene italianul.

-Ține aproape lângă noi, îl bătu pe umeri Ionel, renunțând să-l mai întrebe ceva.

În definitiv, își zise Ionel, și minciuna-i tot vorbă, după cum era o zicere de-a maică-sii.

-Nu mă ușchesc nicăieri, îi liniști Tanu, fixându-i cu ochii lui exoftalmici.

Dacă în prima fază unii interni îi urmăriră cu invidie pe gălăteni pentru că găsiseră metoda prin care să finalizeze lucrarea dată de maistru, mai apoi se gândiră să-i imite. Se apucă să cotorbăie prin atelier până descoperiră într-un dulap metalic mai multe bomfaiere. Alții, precum Păinam, țărănușul cu gât lung, refuzară să recurgă la acest subterfugiu. Aceștia se făcură una cu bancul, pilind ca în transă, roșii la față de efort, cu broboane de transpirație pe frunte. Erau urmașii acelor țărani care, de veacuri, răsturnau cu plugurile pământul care-i hrănea. De mici erau obișnuiți cu munca grea, a câmpului. Meseria pe care de nevoie și-o aleseră în noile vremuri trebuia să-i hrănească asemenei

pământului lucrat de moșii și strămoșii lor. Nenumăratele promoții de băiețandri care pășeau pragul complexului școlar profesional constituau pepiniera viitorilor muncitori calificați de pe platforma uriașului combinat siderurgic. Mai târziu, sufletul lor avea să Tânjească aproape toată viața după dealurile Covurluiului, sau locurile din alte părți ale țării, unde-și petrecuseră copilaria. După angajare nu lipseau la sfârșit de săptămână din satul natal, ajutându-și părinții în gospodărie. Aceștia, recunoscători, nu mai pridideau să le umple, la plecare, papornițele și damigenele. Crescuseră bărbați aspri, dintr-o bucată, cu o tristețe perpetuă în priviri, pe care zadarnic încercau să ascundă unii de alții. Cei dinaintea lor, primii care invadaseră orașul și făcuseră muncile brute, majoritar necalificate, fură porecliți vikingi, neadaptabili și sălbatici cu alte cuvinte. Lor însă, lucrători calificați, cum naiba aveau să li se zică? Ce deveniseră? Orășeni? Nu erau convinși de asta. Țărani? Nici asta nu prea mai erau. Ani buni făcură naveta, sculându-se cu noaptea-n cap, de teamă că vor întârzia la slujbă. Apoi, după ce își întemeiară famili, primiră case la blocurile noi, apărute ca ciupercile după ploaie, populând noile cartiere ale vechiului oraș-port. Ei da, aflară până la urmă cum erau botezați. Ziarele, radioul și mai târziu televizunea, declarau cu mândrie patriotică că sunt *coloana vertebrală a maselor largi de oameni ai muncii*. Alții mai sceptici credeau că ajunseră ceva hibrid, nici cal, nici măgar, cum s-ar putea spune. Treptat, deveniră majoritari, dublând și triplând populația orașului situat pe malul de lut al fluviului. Așteptata reînviere, întoarcerea acasă, avea să mai aștepte. Nu veșnic, e adevărat. Doar prea târziu.

Cum, necum, la întoarcerea maistrului, vizibil amețit și miroșind puternic a micșunică, după cum se exprimase colorat Tanu, toate tablele prelucrate de băieți erau așezate în ordine la marginile bancurilor, gata de a fi măsurate și verificate.

Ionel mai rememorează vag din acea primăvară că toți ucenicii se treziseră peste noapte membri ai Uniunii Tineretului Comunist iar el, uteclist de frunte, adică secretarul *organizației de bază* din clasă. Probabil cîntărise în alegerea lui faptul că era cel mai mare ca vîrstă. Ușoară dar ingrată *sarcină*. În fiecare lună trebuia să cersească de la băieți cotizația de cincizeci de bani pe care o trecea apoi în carnetele acelea cu coperți șingerii, ca steagul partidului. Dar clipa cea mai fericită a primului an petrecut la școala profesională, aceea când în iunie vara se strecurase bland în oraș, trimițându-i acasă pe toți, interni și externi, în cea mai lungă vacanță a anului, îi apare în minte ca o explozie de artificii mult așteptată.

KONSTANTIN BASARAB BRÂNCOVEANU

După ce românii din Țara Bârsei au văzut cum oastea lui Constantin Brâncoveanu înfrângere la Zărnești în 1690, armata generalului austriac Heissler, raporturile de bună vecinătate cu Transilvania au fost stabilite. Domnitorul a sprijinit răscoala antihabsburgică a curuților conduși de Francisc Rakoczi II, răscoală la care au participat mai mulți români încadrați în detașamente conduse de căpeteniile lor.

Domnul s-a străduit să aibe în preajma sa oameni credincioși și cărturari autentici, cum au fost frații Corbea de la Brașov sau mitropolitul Teodosie Veștemeanu de la Sibiu. Pentru a înțelege mai bine cum a ajuns Constantin Brâncoveanu să aibe proprietăți în Țara Făgărașului să avârslim o privire asupra arborelui genealogic. Constantin Brâncoveanu (n. 1654) era fiul lui Papa Brâncoveanu și al Stancăi, fiica marelui postelnic Constantin Cantacuzino. Bunicul lui patern, Preda Brâncoveanu mare vornic, nepotul lui Matei Basarab, descindea din vestita familie a boierilor Craiovești, și era considerat de contemporani, cel mai bogat boier din țară.⁽¹⁾

După ce Constantin Brâncoveanu a fost decapitat împreună cu cei patru fii, în 1714, Doamna Marica depune eforturi, prin procuratorul său, doctorul Giorgio Trapesunzio, să-l introducă în drepturi succesorale pe nepotul ei Constantin, pentru a recupera importantele sume de bani depuse de soțul ei la băncile din Viena și Veneția. Dar apar dificultăți, întrucât se constată că Prințipele Țării Românești a murit fără testament holograf.⁽²⁾ Totuși în baza privilegiului masculinității care excludea fetele căsătorite de la orice succesiune în concurență cu frații, Constantin, băiatul lui Constantin, fiul cel mai mare al domnitorului, a devenit singurul moștenitor al imensei averi brâncovenenești. Cu acest privilegiu, înainte să moară în 1729, Doamna Marica Brâncoveanu a obținut

introducerea nepotului ei în depline drepturi succesorale. Marica lasă totuși și Măriuței, fiica băiatului ei, Ștefan, să stăpânească „moșile câte sunt peste Olt și dincoace de Olt” dar fără Brâncoveni, care a constituit nucleul Brâncovenilor. Restul averii brâncovenenești, inclusiv moșia Brâncoveni, a intrat în posesia lui Constantin Brâncoveanu, care a reușit să refacă puterea economică a neamului său. În plină epocă fanariotă el reintră firesc în rândul marilor dregători, ajungând chiar mare ban, care constituia o înaltă dregătorie boierească.

Neamul Brâncovenilor va continua prin cei doi fii ai săi, Nicolae (m. 1803) și Manolache (m. 1811) și băiatul cel mai mic, Grigore, care va ocupa și el dregătoria de mare ban.

Banul Grigore Brâncoveanu va moșteni imensa avere a familiei, păstrând astfel nucleul funciar principal, transmis din generație în generație timp de trei sute de ani.

Neavând copii, Grigore și Safta Brâncoveanu (născută Balș) înfiază la 16 martie 1824 pe Zoița Mavrocordat, nepoată de soră a Saftei, căsătorită cu Gheorghe Bibescu, viitorul domn al Țării Românești.

Pentru a asigura continuitatea familiei, care odată cu banul Grigore Brâncoveanu (m. 1832) se va stinge în linie masculină, ultimul descendant direct al lui Constantin Brâncoveanu va adopta pe cel dintâi născut al Zоеi Mavrocordat-Brâncoveanu și al lui Gheorghe Bibescu. Băiatul venit pe lume în 1827, va primi tot numele de **Grigore**, căruia, banul îi conferă dreptul de a purta numele de Brâncoveanu, dăruindu-i ca un gest de profundă semnificație și moșia Brâncoveni.⁽³⁾

Să vedem cum au intrat în posesie brâncovenii cu teritoriile din Transilvania și în special zona denumită - Sâmbăta de Sus.

În anul 1654, Suzana Lorantfi, văduva principele Gheorghe I Rakoczi, zălogește pentru 2500 florini moșia **Sâmbăta de Sus** marelui vornic Preda Brâncoveanu, pentru a-l răsplăti în acest fel, pentru serviciile aduse. Fiul ei, principele Gheorghe II Rakoczi, confirmă în același an zălogirea.⁽⁴⁾

Constantin Brâncoveanu moștenește de la bunicul lui întreaga avere, inclusiv moșia de la Sâmbăta de Sus unde va clădi un palat după modelul celor înălțate la Potlogi și Mogoșoaia. Brâncoveanu mai avea case la Brașov în Schei, pe care le cumpără în 1700.

Datorită unei politici echidistante și echilibrate,

autoritățile de la Viena l-au răsplătit pe Brâncoveanu prin acordarea titlului de principelui al Sf. Imperiu în 1695, dar i-au îngăduit și posibilitatea de a achiziționa proprietăți la Brașov și clădirea unei **reședințe la Sâmbăta de Sus**, iar mai târziu prin diplome imperiale, chiar dreptul de a se refugia în Transilvania, în cazul că va fi mazilit de turci.⁽⁵⁾

În această conjunctură Constantin Brâncoveanu începe să achiziționeze moșii în zona Făgărașului la Cincul Mic, Poiana Mărului, Sâmbăta de Jos și altele în ținutul Hunedoarei.⁽⁶⁾ Sătenii din aceste sate își zălogiseră proprietățile lui Constantin Brâncoveanu pentru sume cuprinse între 6100 și 3000 florini.⁽⁷⁾

Alte domenii au fost achiziționate prin cumpărare sau zălogire de la:

- Guvernatorul Gh. Banffy pentru Sâmbăta de Jos, Berivoi, Viștea și Drăgușul;
- Samuil Boer pentru Berivoi Mic și Mare;
- Nalaczy Andras și Szekely Adam pentru Păiana Părului;
- Mihail Apafi II pentru Ernea Săsească, Noul Săsesc și Sudali.

Unii nobili maghiari, refugiați în Țara Românească datorită răscoalei curuților și ajutați cu bani de Constantin Brâncoveanu, au oferit domnului în schimb patru sate în comitatul Hunedoarei

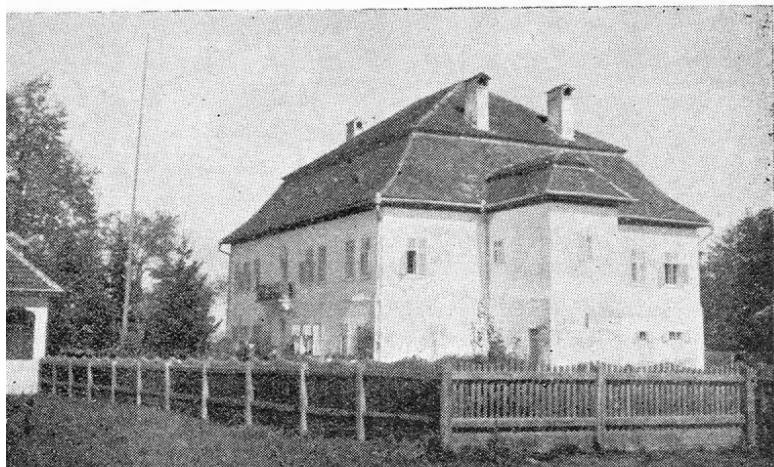
În 1712 este pomenit Rucărul și partia Recea ca fiind în posesia lui C.Brâncoveanu.⁽⁸⁾

Sâmbăta de Sus este situată la poalele munților Făgăraș, la o distanță de 18 km de Făgăraș și se întinde pe ambele maluri ale râului Sâmbăta. Străzile din sat în perioada interbelică aveau denumiri precum: Strada Curții, Brâncoveanu, Boierilor, Popilor, Școalei, Bisericii sau a Mănăstirii.

Localitatea Sâmbăta de Sus apare pentru prima dată în documente în anul 1437, când Vlad Dracul, Domnul Țării Românești, dăruiește fraților Roman și Ștefan Stan, satul Voivodenii și niște locuri din Sâmbăta de Sus. Vornicului Preda după ce fiul lui Popa moare, constată că principalele Mihai Apaffy a confiscat moșia. Acest fapt ilegal provoacă intervenția principelui muntean Radu-Vodă Leon care în 25 octombrie 1665 îi scrie lui Apaffy „*Mă încunoștințează nepoții vornicului Preda, Barbu și Constantin, că moșia lor Sâmbăta de Sus, îndată după moartea tatălui lor ati ocupat-o și nu știm din ce cauză. Credem că în orice țară, dacă omul cumpără pe banii săi o moșie, e statoric a lui, chiar și în țara Măriei Tale, dar văd,*

că m-am înșălat. Să dați moșia înapoi, căci altcum noi suntem siliți a ne despăgubi prin luarea moșiei lui Beldi, pe care o are aici. Nu voi, dar dacă Maria Ta voiești, suntem siliți s-o facem. Moșia le stă în 7750 floreni”⁽⁹⁾.

Intervenția energetică a domnitorului are efect, pentru că la anul 1681, satul Sâmbăta de Sus era în proprietatea vornicului Constantin Brâncoveanu, care intervine la același Apaffy pentru a ușura pe iobagii săi din Sâmbăta de Sus, de dările impuse. În 1712, C.Brâncoveanu intervine chiar și la Viena pentru

Clișeu Em. Em. Bucuța

Castelul Brâncoveanu dela Sâmbăta de Sus, jud. Făgăraș
Cămin de odihnă pentru scriitori, ziaristi și artiști români.

scutirea de dări, măcar pentru o perioadă.

Data construirii palatului de la Sâmbăta de Sus nu ne este cunoscută deoarece inscripția pusă de ctitor a dispărut. Dar este de presupus că Brâncoveanu, pentru cele trei ctitorii, de la Sâmbăta de Sus (mănăstirea și castelul) și biserică Sf. Neculai din Făgăraș, a utilizat meșterii de la Hurez. Cert este că mănăstirea a fost ridicată în anul 1697 iar biserică Sf. Neculai din Făgăraș a fost construită în perioada 17 iunie 1697 și 30 septembrie 1698. Este probabil ca odată instalat un sănțier de construcție la Sâmbăta de Sus și la Făgăraș în perioada anilor 1696-1698, domnitorul să fi construit și castelul de la Sâmbăta de Sus în această perioadă. Există și părere că finalizarea „curții de la Sâmbăta de Sus” să fi fost terminată chiar în anul mazilirii sale în 1714.⁽¹⁰⁾

În 1770 frații **Nicolae și Manolache Brâncoveanu** zălogesc moșia lor Sâmbăta de Sus pentru 10 ani lui Dumitru Marcu din Sibiu.

Episcopii uniți au dus o campanie intensivă de prigonire a mânăstirilor și bisericilor ortodoxe după anul 1700. Se cunosc distrugerile provocate de generalul

Bukov la anul 1765, care prin fanatismul său a intrat în istorie ca unul ce a distrus peste 150 de mănăstiri și biserici parohiale în cele 5 provincii ortodoxe ce compuneau imperiul austro-ungar, iar pe versantul nordic al Carpaților, în Țara Oltului, au fost distruse 37 de mănăstiri și biserici, cele mai multe citorii voievodale.

Mănăstirea de la Sâmbăta de Sus a reușit să scape de distrugeri, având sprijinul familiei Brâncoveanu, încă 20 de ani. La 1785, însă, cei ce nu vedea cu ochi buni acest centru religios și cultural românească au convins autoritățile vieneze să semneze decretul de nimicire a acestei biserici ortodoxe române. Astfel, generalul Preiss din Sibiu, guvernatorul Transilvaniei a trimis două tunuri care au dărâmat până la temelie toate clădirile administrative, iar biserica mănăstirii, foarte solid construită, n-a putut fi dărâmată cu tunurile, a rămas cu turla ruptă și bolta altarului spartă.(11)

După dărâmarea mănăstirii, palatul brâncovenesc din Sâmbăta de Sus e locuit vremelnic de moștenitorii din familia Brâncoveanu. Nu se știe când a fost dărâmat vechiul castel, dar cu siguranță lângă casele ridicate de Constantin Brâncoveanu, la 1800, banul Grigore Brâncoveanu construiește alte clădiri și acareturi pe care le enumera el însuși la 1826; „conacul cel mare, casele cele mici ale logofătului, fabrica de rachiу, mori, grădină”.(12)

Grigore Brâncoveanu, era un boier cu multă învățătură după cum îl descrie N.Iorga. „Un cărturar de grecește, care a și tradus și tipărit în această limbă, un nobil strălucit, cu înțelegere pentru viața socială a Europei, între aristocrația căreia se putea mândri cu titlul ereditar de –principe al Imperiului. Foarte evlavios, în legea răsăriteană, el lasă ca, după moarte, ne fiind moștenitor din sângele său, moșiiile lui din aceste părți, Sâmbăta de Sus și Poiana Mărului, să fie spre ajutorul bisericii ortodoxe din cetatea Brașovului, de care biserică se îngrijia Compania grecească”. Tot N. Iorga, vizitând acest castel în anul 1906 constată „În mijlocul curții zace un capitel frumos, săpat în piatră. O mare floare de piatră așezată pe niște dărămături slujește de bancă. Si aiurea, câte o bucată de stâlp, înflorit la vârf și pe lături, se păstrează. În urâta poartă de cărămidă pe

care Grigore Brâncoveanu o mândui la 9 octombrie 1800, se văd doi stâlpi întregi și patru capitele, care cu vârful în sus, care cu vârful în jos. Aceste lucruri de veche artă cinstiță și bogată au făcut parte dintr-o casă mai veche, cu luxul ce se vede în casele egumenești de la Hurezul oltean.....Curțile frumoase s-au dărâmat cu încetul și sătenii au luat din ele piatră și cărămidă pentru căsuțele lor”(13)

(va urma)

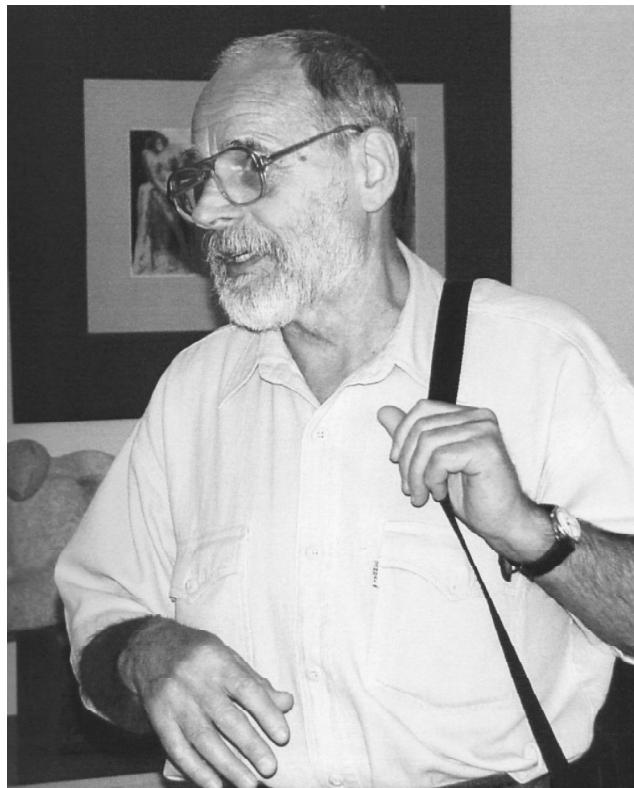
Note:

1. Ioană Tighiliu, Domeniul lui Constantin Brâncoveanu, Ed. Academiei, București. 1989, pag..61
2. Ibidem, pag.83
3. Ibidem, pag. 85-86
4. I.Lupaș, Documente istorice privitoare la moșiiile brâncovenesci din Transilvania și Oltenia, 1654-1823, Cluj, pag.208-222
5. Paul Cernovodeanu, Coordonatele politice externe a lui C.Brâncoveanu, Ed. Academiei, București, 1989, pag. 127
6. Ioană Tighiliu.op.cit., 81
7. Ștefan D.Greceanu, Viața lui Constantin Brâncoveanu de Radu Greceanu vel logofăt, București, 1909, pag.278
8. Ștefan Meteș, Moșiiile domnilor și boierilor din țările române în Ardeal și Ungaria, Arad, 1925, pag. 87
9. G.T.Niculescu-Varone, Castelul Brâncovenesc, Ed. Bucovina, București, 1941, pag. 31
10. Șerban Semo, Pe marginea unor vestigii ale curții brâncovenesci de la Sâmbăta de Sus, Revista muzeelor, anul IV, nr.2, 1967, pag. 169.
11. Arhimandrit Veniamin Tohăneanu, Mănăstirea Brâncoveanu-Sâmbăta de Sus, Sibiu, 1980, pag. 9
12. Stoicescu Nicolae, Mănăstirea Brâncovenească din Sâmbăta de Sus, Mitropolia Ardeleanului, anul XXXI, nr.2, 1986, pag.93
13. N.Iorga, Pagini alese din însemnările prin Ardeal și Banat, Ed. Minerva,București, 1977, pag.60

DICTIONAR ARTIȘTI PLASTICI GĂLĂȚENI 87

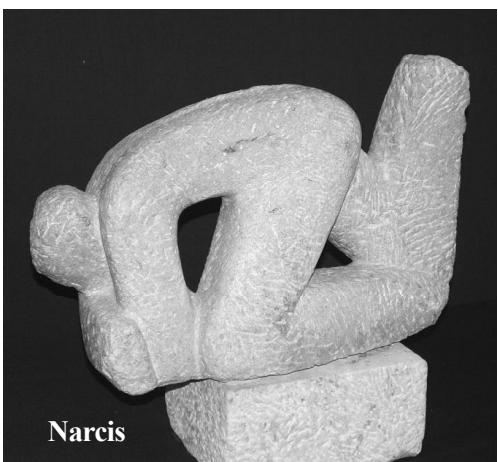
Corneliu STOIICA

PATRICHI-SMULȚI, Grigore – sculptor (n. 3 august 1937, comuna Smulți, județul Galați – m. 14 decembrie 2012, București). A absolvit Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București, clasa profesorului Constantin Baraschi, promoția 1966. A debutat în același an în cadrul Bienalei de Sculptură și Pictură din Capitală. A lucrat ca profesor în învățământul liceal, participând cu regularitate la expozițiile anuale, bienale, municipale și omagiale. În 1968 a devenit membru al U.A.P., Filiala București. Expoziții personale: București (1970, 1973, 1976, 1979, 1982, 1988, 1993, 1999, 2005); Brăila (2001, 2002); Galați (2001, 2005); Ploiești (2002, 2012); Slobozia (2002, 2004); Călărași (2003, 2005, 2006, 2007, 2012); Tecuci (2003, 2010, 2011); Pitești (2006, 2012); Craiova (2007), Focșani (2011). Participări la Tabere naționale de creație: Măgura Buzăului (1970, 1979, 1985); Arcuș - Sf. Gheorghe, Covasna (1974, 1980); Lăzarea - Harghita (1976, 1978); Hobița - Gorj (1981); Scânteia - Iași (1987); Oarba de Mureș (1988); Valea Doftanei (1990); Soveja - Vrancea (1991); Bogați - Argeș (2006); Mioveni - Argeș (2007); Durostorum-Terasale Dunării, Ostrov (2008). Participări la expoziții de sculptură organizate peste hotare: R. F. Germania (1986); R. D. Germania (1988); U.R.S.S. (1989). Distincții: Premiul colectiv acordat de U.A.P. sculptorilor participanți la Tabăra de la Măgura Buzăului (1970); Cetățean de Onoare al Municipiului Călărași (2008); Cetățean de Onoare al Municipiului Tecuci (2010). A făcut donații Muzeului Mixt din Tecuci, Muzeului Brăilei, Muzeului Dunării de Jos din Călărași, Muzeului de Artă „Ion Ionescu-Quintus” din Ploiești, Muzeului Județean Argeș. În semn de dragoste și respect pentru satul în care s-a născut și a crescut, al cărui cetățean de onoare a fost, și-a adăugat la patronimul său toponimul Smulți. Sculpturi ale sale se găsesc în colecții de stat și private din România, Austria, Elveția, Franța, Grecia, Italia și Olanda. Lucrări de artă monumentală: Măgura Buzăului („Împreună”, „Familia”, „Semn de sfârșit” - toate în piatră), Arcuș („Flamuri”, piatră; „Scară cu fructe”, lemn), Lăzarea („Rodul pământului”, piatră; „Odihnă”, travertin de Borsec), Hobița („Mioritică”, piatră), Scânteia - Iași („Dialog”, piatră), Oarba de Mureș („In memoriam”, piatră), Valea Doftanei („Reculegere”, lemn), Soveja („Vibratie”, „Rezonanță”, lemn).

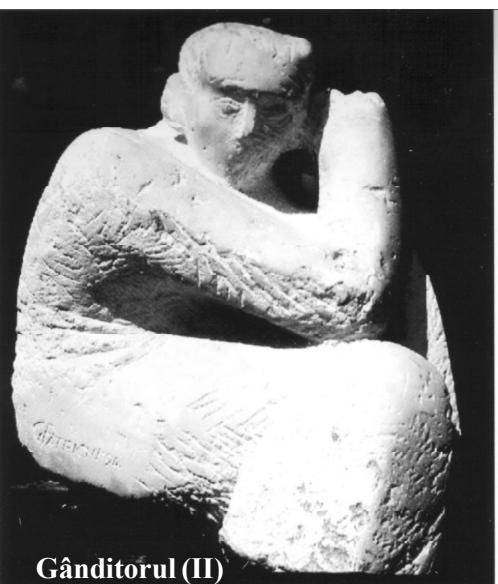

Grigore Patrichi a atrăs atenția prin seriozitatea profesională, prin originalitatea discursului său plastic, prin stăruința cu care a căutat mijloace care să-i individualizeze creația și să-i exprime cât mai sincer crezul artistic. Îndepărându-se de maestrul său de la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”, învățând din magistrala lecție a sculpturii lui Paciurea și Brâncuși, atent la înnoirile aduse de George Apostu și de alții artiști, adept al tăieturii directe (la taille directe), el a evoluat spre forme ce l-au apropiat mai mult de arta primitivă și arhaică, de cea bizantină, de folclorul românesc. Așa se explică acea tendință spre simplificare din lucrările sale, de eliminare a detaliilor, de căutare a esențialului, ca și abordarea cu precădere a pietrei și lemnului. Așa se explică acel hieratism al multor personaje, acea senzație de greutate pe care o dau unele dintre sculpturi sau, dimpotrivă, acel sentiment de înălțare, de elansare în spațiu. Grigore Patrichi cioplește aidoma meșterilor anonimi care au plăsmuit „Gânditorul neolitic” de la Hamangia sau și-au dăltuit în piatra stâlpilor mortuari toată dragostea și dorul pentru cei plecați în lumea umbrelor veșnice. Registrul tematic al lucrărilor lui Grigore Patrichi este extrem de bogat. Artistul s-a inspirat din mitologie, din lumea legendelor și baladelor românești, a dat viață unor motive biblice, a elogiat maternitatea, iubirea, viața de familie, a fost preocupat de reprezentarea spațială a zborului, de surprinderea candorii, naivității și curăteniei sufletești a copiilor, de exprimarea unor stări antagonice sau de

transpunerea metaforică în piatră, marmură sau lemn a unor idei și sentimente. Frumusețea și rotunjimea formelor corpului feminin a căpătat materializare în nudurile cioplite în marmură albă și roșie, în lemn, în piatră, în timp ce sondarea psihologiei unor personaje, evidențierea trăirilor lor interioare le întâlnim în „Cărturar”, „Rugă”, „Reculegere”, „Înțelept”, „Duhovnic”, „Gânditor”, sau în multe lucrări pe care artistul le intitulează simplu: „Chip” sau „Portret”. Cu un sentiment de adâncă admirăție el ne-a amintit de oameni, fapte și evenimente marcante din istoria poporului nostru („Strămoș”, „Voievod”, „Tudor Vladimirescu”, „Eroica”, „Omagiu eroului necunoscut”, „Independentă”, „In memoriam”, „Unire”), a cinstit personalități ale culturii și artei românești și universale („Dante”, „Ioan Slavici”, „Omagiu lui Brâncuși”, „Omagiu lui Picasso”, „Omagiu lui Aurel Vlaicu”). Nu a ocolit nici unele ipostaze dramatice ale existenței umane („Spectrul foamei”, „Lacrimi uscate”, „Orbul”, „Durere”). Manifestând înțelegere și respect pentru materialele în care și-a realizat operele, Grigore Patrichi le-a cercetat cu atenție, le-a studiat structura intimă, a știut să le exploateze calitățile și defectele, dar mai presus de toate a știut să și le subordoneze, să le ia în stăpânire, să le domine. Folosindu-le potențialul expresiv, sculptorul le-a dat formele dorite de el. Materia inertă a căpătat o nouă viață. A apelat la stilizare, a eliminat unele elemente ale corpului omenesc (amputarea totală sau parțială a membrilor superioare și inferioare, a capului). Nu s-a îndepărțat în general de figurativ, dar uneori plăsmuirile sale au luat și forme mai abstracte, fără a fi săracite însă de conținutul ideatic. Sculpturile sale reușesc întotdeauna să comunice un mesaj, să emționeze și să convingă. Jocul planurilor și volumelor este bine echilibrat. În lucrările sale întâlnim suprafete de mare finețe, șlefuite până la perfecțiune, alternând cu altele vibrate sau cu unele care poartă în mod evident urmele dăltii. Adesea intervene cu incizii geometrice. De multe ori artistul sparge blocul de piatră sau trunchiul de copac, după cum îi dictează compoziția, obținând o ritmică a plinurilor și goulurilor, din care emană o poezie gravă, de un lirism reținut. În sculpturile cioplite în lemn linia este elegantă, formele și volumele sunt liniștite și calme, pe când în multe din lucrările din piatră descoperim stări conflictuale, tensiuni, intersectări de curbe menite să sublinieze cu mai multă expresivitate intențiile artistului. Deși de dimensiuni mici sau medii, multor lucrări nu le lipsește monumentalitatea, valențele decorative.

Narcis

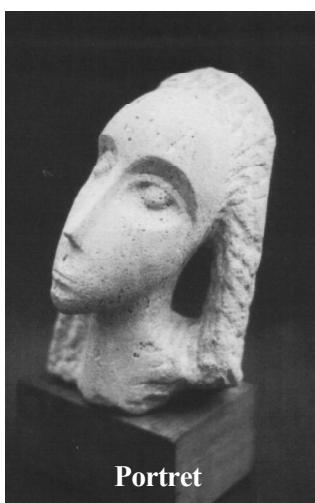

Gânditorul (II)

Bibl.: Octavian Barbosa – *Dicționarul artiștilor români contemporani*, Editura Meridiane, București, 1976; Corneliu Stoica, *Identități artistice*, Editura Alma, Galați, 2004; Mircea Deac, *Sculptura în România, secolele XIX-XX*, Editura Medro, București, 2005; Corneliu Stoica, *Întâlniri confortante*, Editura Sinteze, Galați, 2007; Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase în Moldova*, Editura Art XXI, Iași, 2009; Valentin Ciucă, *Dicționarul ilustrat al artelor frumoase din Moldova 1800-2010*, Editura Art XXI, Iași, 2011.

Dans

Portret

Pasărea

Artiști gălățeni care au fost

Camil Ressu, Strengarul

Meleagurile gălățene au dat artei românești personalități ale căror nume au dobândit în timp rezonanțe naționale și internaționale. Camil Ressu, Gheorghe Petrașcu, Nicolae Mantu, Dorothy Schmierer-Roth, frații Constantin Emil (Ticu) Arămescu și Georgeta Arămescu-

venite la putere, a intervenit, le-a arătat adevarata față a pictorului care fusese prieten și cu I. L. Caragiale și îl ilustrase seria a doua a „Moftului Român”, făcând astfel să fie înălțată o măsură abuzivă, artistului acordându-i-se mai apoi, în 1957, și titlul de Maestru Emerit al Artei. Gheorghe Petrașcu, unul din ctitorii picturii moderne românești, nu și-a uitat niciodată Nicoreștiul unde și-a petrecut copilăria, a revenit în mai multe rânduri, lăsându-ne în amagini memorabile ale

peisajului rural de aici. Frații Constantin Emil (Ticu) Arămescu și Georgeta Arămescu-Anderson s-au impus în Statele Unite ale Americii, unde s-au stabilit după 1948, prin amprenta profund românească a creației lor inspirată din folclorul și arta noastră medievală. Dragostea pentru pământul natal și locul de obârșie, Galați, s-a dovedit și prin gestul unic al pictoarei Georgeta Arămescu-Anderson de a dona peste 400 de lucrări de sculptură, pictură și grafică Muzeului de Artă

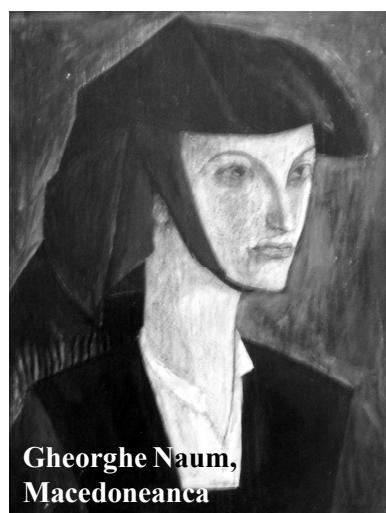
Vizuală și întreaga lor arhivă Bibliotecii „V.A. Urechia”.

George Apostu, care a revigorat sculptura românească din decenile 6 – 7 ale secolului trecut, artist căruia Primăria Tecuci i-a acordat post-mortem în 2000 titlul de Cetățean de Onoare al Orașului, a lăsat Colegiului Național „Calistrat Hogaș” două sculpturi ce pot fi admirate în curtea acestei instituții de învățământ. Nicolae Mantu, pictor emblematic pentru Galați, după studiile din capitala Bavariei, s-a stabilit definitiv în 1913 în orașul natal, participând din plin la viața culturală și civică de aici, îndeplinind un timp funcția de

vicepreședinte al Asociației Culturale „V.A.Urechia” și fiind unul dintre cei mai activi membri ai Consiliului

Lucia Cosmescu, Autoportret

Gheorghe Naum, Macedoneanca

Anderson, George Apostu sunt unii dintre cei ale căror lucrări le întâlnesc iubitorii de artă gălățeni în expoziția „In memoriam”, organizată de Muzeul de Artă Vizuală (curatorii, artiștii-muzeografi Gheorghe Miron și Liviu Adrian Sandu). Aceștora le sunt alăturate altele semnate de Lucia Cosmescu-Vasiliu, Brăduț Covaliu, Mihai Dăscălescu, Constantin Dimofte, Emilia Dumitrescu, Ion Dumitriu, Mihail Gavrilov, Marcel Grosu, Emilia Iacob, Idel Ianchelevici, Mihail Meiu, Ioan Simion Mărăculescu, Gheorghe Naum, Vasile Onuț, Grigore Patrichi-Smulți, Pașa Smirnov, Nicolae Spirescu, Vasile Vedeș și Antonio Zumino. Este adevarat că unii aparțin prin naștere acestor meleaguri, alții au venit din alte areale geografice și s-au stabilit și au creat aici, iar alții au avut legături temporare doar prin studii sau o parte a activității desfășurate. Toți însă au îndrăgit plaiurile de la Dunărea de Jos, le-au iubit, indiferent de situația în care s-au aflat, contribuind la impunerea și perpetuarea faimei unor locuri binecuvântate de Creatorul Suprem. Camil Ressu, de pildă, chiar dacă din 1908, când s-a întors de la studii de la Paris, s-a stabilit la București, unde a desfășurat o prodigioasă activitate artistică și pedagogică, fiind profesor și rector al Academiei de Arte Frumoase, în multe tablouri a imortalizat imagini ale Dunării, pescarilor și ale Portului Galați, iar atunci când confratele său Nicolae Mantu a fost dat afară din propria casă de către autoritățile comuniste

Morphochroma

Mihai Dăscălescu, Punct pescăresc

Local. Pe drept cuvânt el este considerat ctitorul mișcării plastice gălățene, fiindcă în jurul lui s-au grupat profesorii de desen de atunci (Dorothea Schmierer-Roth, Nicolae Spirescu, Ion Bârjoveanu, Elena Hanagic, Lelia Oprișan, Constanța Grigoriu și Gheorghe Levcovici), înființând în 1951 Cenacul Galați al Uniunii Artiștilor Plastici, nucleu din care s-a dezvoltat actuala Filială locală a U.A.P.R., înființată în 1968. Antonio Zumino era venețian de origine, dar în perioada cât a locuit în Galați a fost artistul de la care au luat lecții de desen, culoare și compoziție viitoarele pictorițe Dorothea (Lola) Schmierer și Jeanne Coppel, fiica cunoscutului negustor de bijuterii Moritz Helder. El a fost cel care organizat în decembrie 1913 la Grand Hotel (actualul sediu al Primăriei de pe strada Domnească) expoziția „Antonio Zumino și elevii săi”. Idel Ianchelevici, stabilit în Belgia, deși era legat de Galați doar prin aceea că își efectuase armata într-o unitate militară de aici, unde la solicitarea comandanțului regimentului a realizat primele sale sculpturi, 14 portrete de voievozi români, în anii senec-tuții a revenit în orașul debutului său artistic, dărind Muzeului de Artă Vizuală în 1992 un număr de 13 lucrări de sculptură și 50 de desene alb-negru. După decesul său,

această donație a fost sporită în 2010 cu alte 76 de desene ale marelui sculptor, dăruite de doamna Helmi Veldhhijzen, critic de artă din Olanda, exeget al operei artistului cu dublă cetățenie româno-belgiană. Grigore Patrichi, în semn de respect pentru satul natal, și-a adăugat la patronimul său toponimul acestuia, Smulți.

Exemplele pot continua. Am mai aminti doar că în timpul directoratului lui Vasile Onuț s-a pus temelia Muzeul de Artă Românească Modernă și Contemporană, inaugurat la 5 iunie 1967, devenit în timpul directoratului lui Ioan Simion Mărculescu Muzeul de Artă Vizuală (1991), că Dorothea Schmierer-Roth, Emilia Iacob, Mihai Dăscălescu, Constantin Dimofte, Nicolae Spirescu, Gheorghe Levcovici, Marcel Grosu, Vasile Vedeș și Paraschiva (Paşa) Smirnov, pe lângă activitatea artistică desfășurată, au slujit cu devotament și credință în vătămantul preuniversitar gălățean, cultivând la zeci de generații gustul pentru frumos, iar unora dintre ei îndrumându-le pașii în profesia pe care o vor îmbrățișa.

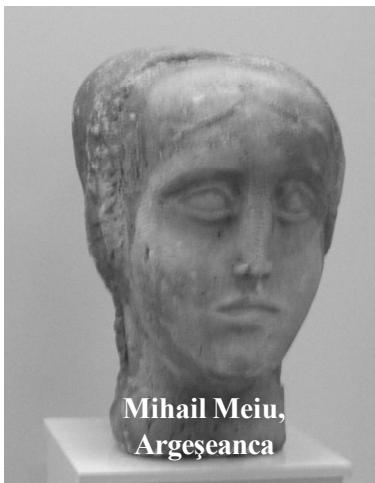
Așadar, a le aduce acum, prin această expoziție, tuturor celor 26 de artiști, un călduros omagiu, a le readuce o mică parte a creației lor aflată în colecția muzeului în atenția publicului, ni se pare un gest de normalitate, de înaltă venerație, o dovedă că știm să cinstim memoria înaintașilor, că știm să le prețuim munca nobilă desfășurată în binele oamenilor. Multe dintre lucrările selectate de cei doi muzeografi reprezintă peisaje. Gheorghe Petrașcu este prezent cu uleul „Casă din Dobrogea”, pictat cu o pastă consistentă, așezată în pagină în tușe viguroase. Nicolae Mantu, cunoscut ca unul dintre cei mai mari pictori animalieri, a ales cadrul unei păduri pentru a plasa în spațiul plastic o turmă de porci, admirabil realizată, cu un simț desăvârșit al echilibrului compozițional și al configurației realiste („Porci în pădure”). Mihail Gavrilov a surprins în acorduri rafinate de griuri colorate un aspect al docurilor gălățene („Docuri”). Mihai Dăscălescu s-a oprit asupra unui punct pescăresc văzut într-o frumoasă zi de vară („Punct pescăresc”). Nicolae Spirescu a reținut imaginea unei străzi o orașului care duce spre zona portului („Stradă spre port”). Emilia Dumitrescu

George Apostu,
Fluturi

Idel Ianchelevici,
Tânără femeie stând

Mihail Meiu,
Argeșeanca

a imortalizat într-o viziune modernă priveliștea unui sat din Delta Dunării („Sat în Delta”), iar Paşa Smirnov a reușit să fixeze pe pânză un aspect al primăverii dintr-o zonă colinară, cu pomi ninși de albul florilor și cu un cer ce strecoară în suflet un sentiment de adâncă liniște

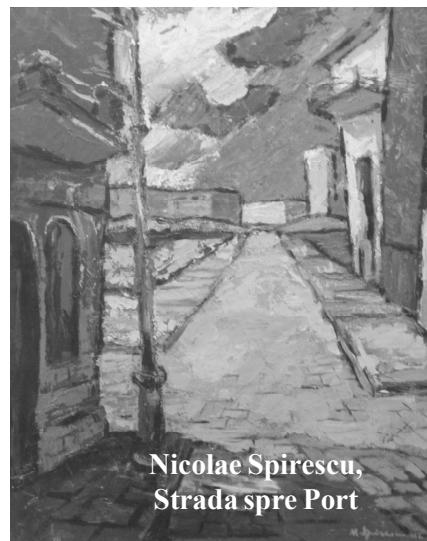
(„Peisaj”). „Șura” lui Ion Dumitriu face parte din seria de tablouri pictate de artist la Poiana Mărului (Brașov), în care el manifestă un interes deosebit pentru peisajul rural. La Emilia Iacob, peisajul este văzut doar prin fereastra unui interior unde, pe o masă, tronează o vază cu flori („Natură statică”). Cu o „Natură moartă” figurează și Brăduț Covaliu. Gheorghe Levcovici a surprins o imagine realistă a universului domestic dintr-o gospodărie țărănească dintr-un sat din nordul Moldovei („Vatră la Tarcău”). Compoziția lui Vasile Onuț, intitulată „Columbina”, este expresia unui penel vădit expresionist, pentru care elementul simbolic este predominant. Tot pe bază de simbol este construit și tabloul lui Constantin Dimofte „Împliniri”, realizat în rafinate și sensibile nuanțe de albastru și ocru. Lucrarea Georgetei Arămescu-Anderson „Sfântul” este o interpretare în stilul caracteristic acestei artiste a sculpturii cu același titlu a fratelui său.

Genul portretului este ilustrat în expoziție de gravura lui Antonio Zumino „Muncitor în port”, de cele două „Autoportrete” ale pictorițelor Dorothea (Lola) Schmierer-Roth și Lucia Cosmescu-Vasiliu, de „Ştrengarul” lui Camil Ressu, de „Macedoneanca” lui Gheorghe Naum și de „Trompetistul” lui Simion Mărculescu. Naum, peste pigmentul aşezat pe suport, preparat cu clei de cireș, a aplicat un goldlac, astfel că imaginea a dobândit luminozitatea și patina icoanelor pe lemn. Pe Simion Mărculescu nu l-a interesat atât expresia fizionică a personajului, cât mai ales gestica, atitudinea, trăirile lui, contopirea totală a persoanei cu instrumentul la care cântă.

Lucrările de sculptură aparțin

plasticienilor Constantin Ticu Arămescu, George Apostu, Vasile Vedeș, Marcel Grosu, Vasile Onuț, Constantin Dimofte, Idel Ianchelevici, Grigore Patrichi-Smulți și Mihail Meiu. Primul semnează o superbă „Coloană getică”, în care se simte din plin influența folclorului și stilisticii noastre populare. „Fluturi” lui George Apostu, simbol al zborului, al înălțării, sunt concetti magistral sub forma unor coloane spiralate de o deosebită delicatețe. Tot un simbol al ascensiunii și al zborului este și compoziția din metal a lui Constantin Dimofte („Înaripare”). Vasile Onuț a dat o interpretare proprie vechiului mit românesc al jertfei prin zidirea unei ființe dragi („Meșterul Manole”). Vasile Vedeș, care a realizat pentru Galați bustul vatmanului Spiridon Vrânceanu, ucis în timpul grevei din 13 iunie 1916, bust amplasat în fața clădirii Regionalei C.F.R. de pe strada Domnească, este prezent tot cu un portret al acestuia cioplit în lemn. Accentul sculptorului cade pe sondajul psihologic, pe sublinierea laturii dramatice a vieții eroului. Ronde-bosse-urile „Femeie Tânără stând” de Idel Ianchelevici, „Tors” de Grigore Patrichi-Smulți, ca și „Studenta” de Marcel Grosu se disting prin puritatea formelor și volumelor, prin linia elegantă a modelajului. Portretul „Argeșeană”, aparținând lui Mihail Meiu, expus credem pentru prima oară acum, cucerește prin monumentalitate, prin vigoarea chipului personajului, prin expresia realizată în planuri largi.

Manifestare de mare ținută artistică, expoziția „In memoriam” este așa cum s-a subliniat la vernisaj un adevărat regal. Toate laudele Muzeului de Artă Vizuală, conducerii acestuia, și toată considerația și stima pentru cei doi protagonisti ai organizării acestui act de cultură, muzeografii Gheorghe Miron și Liviu Adrian Sandu, ei însiși artiști plastici talentați, a căror creație a depășit de mult granițele unor valori locale.

Nicolae Spirescu,
Strada spre Port

Vasile Onut,
Meșterul Manole

**A FOST LANSATĂ
NOUA STRATEGIE JUDEȚEANĂ ANTIDROG GALAȚI 2014-2020**

Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Galacți este structură teritorială a Agenției Naționale Antidrog și funcționează în cadrul Centrului Regional de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Galați.

În perioada mai – iunie 2014, la nivelul județului Galați, Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Galați a făcut demersuri în ceea ce privește realizarea **Strategiei Județene Antidrog 2014-2020 și a Planului de acțiune pentru implementarea acesteia în perioada 2014-2016**. Astfel, la nivel județean, s-a constituit un grup de lucru în scopul realizării noii strategii județene antidrog, grup de lucru constituit prin Ordin al Instituției Prefectului Județului Galați.

Documentele strategice județene (Strategia Județeană Antidrog Galați în perioada 2014-2020 și Planul de acțiune pentru implementarea acesteia în perioada 2014-2016) au fost avizate prin Ordin al Instituției Prefectului Județului Galați, în data de 19 iunie 2014 și prin Hotărâre a Consiliului Județean Galați, în data de 25 iunie 2014.

La nivelul județului Galați, noua strategie județeană antidrog a fost lansată public în data de 26 iunie 2014, cu ocazia Zilei Internaționale de Luptă împotriva Traficului și Consumului Ilicit de Droguri, la sediul Prefecturii Județului Galați.

La sfârșitul perioadei de implementare a Strategiei Județene Antidrog 2014-2020, **rezultatele preconizate, determinate de atingerea obiectivelor strategice sunt:**

- Reducerea cererii de droguri – realizarea unui sistem unitar și eficient de răspuns, adaptat la tendințele și dinamica fenomenului drogurilor la nivel județean, care va include măsuri de prevenire, tratament, reducere a riscurilor și consecințelor asociate consumului de droguri, precum și de reintegrare social;

- Reducerea ofertei de droguri - măsuri de prevenire și combatere care să asigure menținerea la un nivel scăzut a infracționalității în domeniul drogurilor și a infracționalității conexe;

- Cordonare, informare și evaluare – existența unui sistem unitar de cordonare, implementare și evaluare a măsurilor antidrog la nivel local, care va facilita previzionarea și ajustarea intervențiilor în funcție de dinamica fenomenului drogurilor. Utilizarea evaluărilor locale în fundamentarea inițiativelor și deciziilor de politici publice în domeniul drogurilor.

**Coordonator C.P.E.C.A. Galați
Inspector principal de poliție Cristina Chelban**

Școala de Arte Galați – Breaknews

Festivalul „Zilele Școlilor de Arte”

A XIII-a ediție a Festivalului dedicat Școlilor de Arte, care se desfășoară la Târgu Mureș, a avut loc între 2 și 3 iunie. De la clasa de pictură care activează în cadrul Centrului Cultural Dunărea de Jos au fost selectate lucrări de Veronica Miron, Diana Bradea și Carmen Toc, toate picturile obținând distincții diverse. Doamna profesor Olimpia Stefan a evidențiat faptul că la acest festival standardele sunt din ce în ce mai înalte, premiera celor trei lucrări arătând seriozitatea clasei de pictură și grafică, seriozitatea cadrelor didactice și a cursanților.

Cetatea de Scaun, Miron Veronica

Compoziție "Flori", Carmen Toc

Din istoria Poliției române

**Legea pentru organizarea Poliției Generale a Statului din anul 1929
(continuare din nr. 148 al revistei)**

Adrian POHRIB

Direcția Poliției de Siguranță conducea și controla activitatea tuturor ofițerilor și agenților acestei poliții, aduna și centraliza toate datele și informațiile primite prin ofițerii de poliție, detectivi, agenți și organe speciale, punând în practică dispozițiile referitoare la ordinea publică și siguranța statului. Direcția era compusă din două servicii: *Serviciul de informații* cu Biroul siguranței generale, al poliției sociale și al informațiunilor, Biroul secretariatului și cifrului, Biroul de studii, presă și buletinul poliției, Biroul evidențelor, statisticii, arhivei și registraturii, și *Serviciul controlului străinilor* cu Biroul controlului străinilor și Biroul extrădărilor și expulzărilor.

Biroul Jandarmeriei. Pe lângă Direcția Generală a Poliției funcționa ca oficiu de legătură, în interesul serviciului polițienesc, un birou al Jandarmeriei condus de un ofițer superior de jandarmi, doctor ori licențiat în drept, ajutat de un ofițer de jandarmi, de preferință dintre cei care au funcționat pe lângă serviciile de informații.

Serviciile exterioare ale Poliției Generale a Statului, în ordinea ierarhică erau:

- a. Prefectura Poliției municipiului București;
- b. inspectoratele regionale de poliție;
- c. chesturile de poliție din municipii;
- d. polițiile din orașele reședință de județ;
- e. comisariatele sau detașamentele de poliție pentru orașele nereședințe, puncte de frontieră, porturi, gări, comune suburbane și rurale, iar în mod temporar și pentru stațiunile balneo-climaterice. Numărul funcționarilor din serviciile centrale și exterioare ale Direcției Generale a Poliției erau stabilite prin anexe la lege.

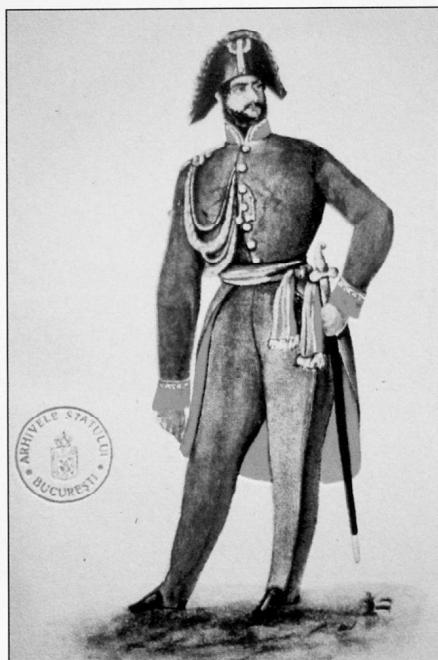
În cele ce urmează vor prezenta modul de organizare al inspectoratelor regionale de poliție și al comisarielor.

Inspectoratele regionale de poliție îndrumau și controlau activitatea polițiilor din regiunea respectivă, verificând și centralizând toate informațiile culese, pe care le transmiteau Direcției Generale a Poliției, reprezentând autoritatea de legătură cu serviciile polițienești din teritoriu. Fiecare inspectorat regional de poliție era condus de un inspector, ajutat în activitățile curente de un subinspector. Inspectoratul avea în componență trei servicii: *Serviciul poliției administrative*, *Serviciul poliției judiciare* și *Serviciul poliției de siguranță*, fiecare dintre acestea fiind conduse de un comisar șef, ajutat de personalul polițienesc și birocratic necesar. La fiecare inspectorat exista un controlor al gardienilor publici, iar legătura de serviciu dintre jandarmeria locală și inspectorat se realiza prin comandantul formațiunii de jandarmi sau printr-un delegat al său. Inspectoratele regionale de poliție își aveau reședințele în București, Iași, Cluj, Chișinău, Cernăuți, Timișoara și Craiova, legea stipulând că circumscriptiile inspectoratelor aveau să fie stabilite prin decret regal⁴⁵⁰. Inspectoratul regional de poliție București a avut sediul în București până la 20 decembrie 1934, când, prin Legea pentru modificarea unor dispoziții din Legea de organizare a Poliției Generale a statului (21 iulie 1929), se hotărăște trecerea reședinței sale în municipiul Ploiești⁴⁵¹.

Chesturile de poliție și polițiile din orașele reședințe de județ. În municipii și orașele asimilate, serviciile de poliție erau organizate în *chesturi*, conduse de un chestor ajutat de un secretar, iar în orașele reședință de județ în *poliți*, conduse de un șef de poliție ajutat, de asemenea, de un secretar. Atât în cazul chesturilor, cât și polițiilor, pe lângă acestea funcționa un detașament de gardieni publici. Chesturile de poliție aveau în organizarea lor câte un birou de poliție administrativă, un birou de poliție judiciară și un birou de siguranță, conduse de câte un comisar-șef sau comisar, iar polițiile din orașele de reședințe de județ câte două birouri, biroul siguranță și biroul poliției administrative și judiciare, care erau unificate. Serviciile exterioare ale chesturilor și polițiilor reședințe erau comisariatele polițienești de circumscriptie,

al căror număr era stabilit prin lege pentru fiecare localitate. Legătura de serviciu dintre jandarmerie și poliția urbană se realiza prin comandantul legiunii sau un delegat al său. Fiecare comisariat era condus de un comisar, asistat de personalul necesar, care era subordonat direct chestorilor saușilor de poliție.

O inovație a legii de la 1929 a fost unificarea conducerii polițienești din județ în mâna conducerii centrale din capitala județului⁴⁵². Toate comunele urbane din județ, și eventual toate celelalte comune care dispuneau de poliție sau detașamente, au fost puse sub conducerea unitară a poliției

Chestor de poliție în uniformă de gală, în vremea domnitorului Gheorghe Bibescu, în 1844.

din capitala județului. S-a reglementat, de asemenea, colaborarea organelor polițienești cu organele administrației comunale. Primarul putea cere intervenția poliției administrative pentru executarea și aplicarea regulamentelor și ordonanțelor comunale⁴⁵³.

Poliția comunală. Dreptul de reglementare în materie de poliție comunală aparținea autorităților comunale, iar executarea măsurilor de aplicare a regulamentelor și ordonanțelor comunale se făcea de către ofițerii de poliție și agenții poliției generale a statului.

Poliția rurală. Erau considerate ca servicii exterioare ale Direcției Generale a Politiei inspectoratele, legiunile, secțiile și posturile de jandarmi, organizate prin Legea jandarmeriei rurale⁴⁵⁴.

Atribuțiile prefectului, pretorului și notarului comunal pe linie polițienească. Prefectul de județ avea următoarele

atribuții pe linie polițienească:

a) de a emite ordonațe de poliție prin care să impună sau să interzică anumite acte pentru paza ordinii publice și a siguranței statului, determinând și cantumul amenzi pentru contravenienții, fără să poată depăși în comunele rurale suma de 500 lei;

b) de a ordona luarea de măsuri polițienești pentru paza ordinii publice și siguranței statului, care urmau să fie duse la îndeplinire de organele Direcției Generale a Poliției și ale Jandarmeriei. În acest caz, ele aveau dreptul să pretindă ordin scris rămânând responsabile numai executarea ordinului primit, responsabilitatea ordinului dat revenind în exclusivitate prefectului;

c) de a pune în mișcare forța publică în caz de rebeliune, împotriva executarea legilor, regulamentelor și ordonațelor, precum și în orice caz neprevăzut care impunea concursul armatei, în conformitate cu regulamentul serviciului de garnizoană⁴⁵⁵.

Pretorul, în plasa sa, avea dreptul de a dispune luarea de măsuri polițienești pentru paza ordinii publice și a siguranței statului, care urmau să fie duse la îndeplinire de organele Jandarmeriei. Pretorul își îndeplinea atribuțiile sale de poliție în permanentă colaborare cu comisarul sau comisarul-ajutor, respectiv cu șeful serviciului de poliție al comunei de reședință, dacă comuna avea un astfel de serviciu.

Notarul comunal avea în comună același drepturi și îndatoriri polițienești ca și pretorul de plasă, îndeplinind și calitatea de ofițer de poliție în cazuri de infracțiuni flagrante, numai dacă în localitate nu exista un ofițer de poliție.

Note:

450 C. Hamangiu, *Codul general al României. Legi noi de unificare*, vol. XVII, 1929, București, f.a. p. 679-684.

451 *Ibidem*, vol. XXII, 1934, p. 838.

452 Eugen Bianu, *op. cit.*, p. 78.

453 *Ibidem*, p. 86

454 C. Hamangiu, *op. cit.*, vol. XVII, 1929, București, f.a., p. 684.

455 *Ibidem*, p. 688

Din sumar:

La Dunăre de Sânziene - p. 2
“Vacanța Mare pe portativ” - p. 2
Festival “Ceata lui Pățigoi” - p. 3, 4
“Doinița Covurluiului” în Croația - p. 5
Simbolistică, rol și ... A. Stegaru - p. 6
Interview cu Angela Ribinciuc, Gh. Nazare - p. 8
Ghiță Nazare și vocația dialogului, I. Necula - p. 11
Tineret, visuri și coșmar, Maria Cogălniceanu - p. 12
“Ion Minulescu - 70” - p. 14
Explorând abisul, cronică de O. Mihalcea - p. 16
Parcul Libertății, Marius Chiru - p. 17
De la martiraj la sfîrșenie, George Lateș - p. 18
Expoziție foto Sorin Frăsină - p. 19
Povestiri de pe planeta Venus, Claudia Sandu, p. 20
Un erou offshore, Constantin Tânase - p. 22
De cealaltă parte a oglinziei(II), N. Bacalbașa - p. 24
Poezii: Laurențiu Pascal - p. 27
Citate despre Poet, Ionuț Caragea - p. 28
Sorin Frăsină..., Cornel Gingărașu - p. 29
Maiola, Ioan Rusu - p. 30
Cărți la redacție..., a.g.secără - p. 33
Simpozionul de istorie ..., Radu Moțoc - p. 35
Atelierul, Ioan Gh. Tofan - p. 36
Castelul Brâncovenesc..., Radu Moțoc - p. 39
Dicționar Artiști Plastici Gălăjeni, C. Stoica - p. 42
Morphochroma, C. Stoica - p. 44
News - p. 47
Din istoria Poliției române, Adrian Pohrib - p. 48

Revista Dunărea de Jos

EDITOR:

CONSIGLIUL JUDEȚULUI GALAȚI
CENTRUL CULTURAL „DUNĂREADEJOS”

Str. Domnească, nr. 61, Galați, cod. 80008

tel.: 0236 418400, fax: 415590

e-mail: office@ccdj.ro

ISSN: 1583 - 0225

Manager:

Sergiu DUMITRESCU

Redactor-șef: Florina ZAHARIA

florinazaarina@yahoo.com

DTP și coperte:

Eugen UNGUREANU

nashu1962@yahoo.com

Culegere și corectură:

Laura DUMITRACHE

Tematici

**Numărul 150, August
Literatură și Festival**

**Numărul 151, Septembrie
Limbajul (Marea trăncăneală)**

**Numărul 152, Octombrie
Drepturi de autor**

Responsabilitatea pentru grafie, conținutul opiniei, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural Dunărea de Jos Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (<http://www.ccdj.ro/>) sau pe adresa de facebook *ccdj Galati*. Adresa on-line a revistei și arhiva parțială se găsesc pe aceeași adresă web.

Revista Dunărea de Jos este membră APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România)

Vin Festivalurile!

CENTRUL CULTURAL "DUNAREA DE JOS"
GALATI

UNIUNEA AUTORILOR ȘI REALIZATORILOR
DE FILM din ROMÂNIA

FUTURE MOVIE FILM FESTIVAL

Editia a V-a, Galati, 2014

30 Iulie - 3 August

**GRĂDINA
LEONARD**

TEATRUL MUZICAL
NAE LEONARD

FESTIVALUL DE FANFARE
INTERNATIONAL "Iosif Ivanovici"
LA ELICE
8-10 August

FESTIVALUL DE FOLCLOR
INTERNATIONAL "DOMINA COVURLUIULUI"

LA ELICE
14 - 17 August

149 - BRÂNCOVEANU

Galați, cod 800008, str. Domnească nr. 61
Tel/fax: 00-40-236-418400; 00-40-236-415590
e-mail: office@cedj.ro - www.cedj.ro

1583 0227

